

2012 рік

Річний звіт НКЦПФР

“інновації для розвитку ринку”

Значущі події 2012 року в житті регулятора

12.01.2012 – НКЦПФР стала до виконання своїх функцій та повноважень, визначених Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та Указом Президента України від 23.11.11 № 1063/2011 «Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку»

13.02.2012 – НКЦПФР підписала протокол про співпрацю з Проектом технічної допомоги USAID «Розвиток фінансового сектору»

24.02.2012 - НКЦПФР долучилася до Меморандуму про співробітництво та координацію дій щодо застосування в Україні МСФЗ

28.03.2012 – НКЦПФР нагородила переможців конкурсу «Біржова Універсіада», який пройшов уперше під патронатом Комісії

13-17.05.2012 – НКЦПФР взяла участь у Щорічній конференції IOSCO (International Organization of Securities Commissions) у Пекіні

21.05.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Національною комісією з фінансового ринку Республіки Молдова

25.05.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» щодо захисту майнових інтересів учасників строкових ІСІ» (№4854-VI)

05.06.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Центральним банком Вірменії

04.07.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» (№5042-VI)

05.07.2012 – Парламент прийняв Закон «Про інститути спільного інвестування» (№5080-VI)

06.07.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про депозитарну систему України» (№5178-VI)

16-17.07.2012 - НКЦПФР провела зустріч з Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації, Московською біржею та Центральним Московським Депозитарієм, на якій сторони домовилися про проведення пілотного проекту з подвійного лістингу

30.07.2012 – Парламент прийняв Закон «Про внесення змін до Закону України «Про іпотечні облігації» щодо випуску та обігу іпотечних облігацій» (№5192-VI)

11.09.2012 - НКЦПФР підписала двосторонні меморандуми про взаєморозуміння та обмін інформацією з Національним банком Грузії та Національною комісією з цінних паперів Румунії

05.10.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Державною службою регулювання та нагляду за фінансовим ринком при Уряді Киргизької Республіки

10.10.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації

07.11.2012 – за підтримки НКЦПФР відбувся Перший Всеукраїнський Форум корпоративних секретарів

Річний звіт НКЦПФР за 2012 рік: Інновації для розвитку ринку

ЗМІСТ

Звернення Голови НКЦПФР	4
Загальна інформація про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку	6
Коротко про НКЦПФР	6
Обличчя регулятора: керівництво Комісії	7
Організаційна структура Комісії	11
Карта розміщення територіальних органів регулятора.....	12
Фондовий ринок у 2012 році.....	13
Фондовий ринок в сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні.....	13
Ринок акцій	19
Ринок облігацій	24
Ринок похідних (деривативів)	34
Ринок колективних інвестицій.....	36
Ринок позабіржових фінансових інструментів.....	47
Основні показники облікової системи фондового ринку	48
Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок	50
Діяльність акціонерних товариств у 2011 році	55
Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств.....	55
Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств.....	56
Дивідендна політика акціонерних товариств.....	56
Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах	56
Діяльність Комісії та регулювання фондового ринку	59
Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства	59

Державне регулювання ринку цінних паперів	60
Регулювання діяльності емітентів цінних паперів	60
Запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності на фондовому ринку	61
Саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку	62
Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку	62
Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж	63
Регулювання депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності	65
Регулювання діяльності інституційних інвесторів	65
Регулювання діяльності управителів іпотечним покриттям	66
Пруденційний нагляд на фондовому ринку	66
Підготовка фахівців з питань фондового ринку	66
Правозастосування на ринку цінних паперів	67
Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів	68
Робота Комісії зі зверненнями інвесторів	69
Система внутрішнього аудиту	70
Міжнародна співпраця та євроінтеграція	71
Взаємодія Комісії із засобами масової інформації та громадськістю	74
Інформаційні технології на фондовому ринку	75
Робота з кадровим складом Комісії та протидія корупції	76
Діяльність територіальних органів Комісії	79

Перспективи на 2013 рік	81
--------------------------------------	-----------

Звернення Голови НКЦПФР

Шановні колеги та партнери!

Представляю Вашій увазі Звіт про роботу українського фондового ринку та його регулятора за 2012 рік, що присвячений як результатам діяльності вітчизняного ринку цінних паперів, так і роботі Комісії у напрямі регулювання ринку, сприяння його розвитку та законодавчого забезпечення.

... Минулий рік пройшов для регулятора під знаком великих змін. Найбільш знаковою подією стала реорганізація Комісії. Можливо, багато хто думає, що це технічно один і той же орган, і що змінилася лише назва, але я це сприймаю зовсім інакше. Перехід від Державної до Національної – це абсолютно інша концепція регулювання і взаємодії учасників ринку. Завдяки реорганізації ми збудували зовсім іншу модель розвитку ринку, у нас з'явилась одна спільна мета – розвиток національної економіки та забезпечення реалізації національних інтересів. Важливим кроком вперед також стала реорганізація теруправлінь та Центрального апарату. Скоротивши число територіальних органів з 26 до 10, ми, перш за все, забезпечили мобільність і професіоналізм у взаємодії з учасниками ринку. Враховуючи дефіцит професійних кадрів і техзасобів, значно простіше було заकुмулювати їх у 10 центрах. Хотілося б також відзначити й зміну у кадровій політиці Комісії. З приходом нової команди професіоналів в роботі Комісії розпочався новий етап перетворень, було започатковано багато нових та цікавих проектів, які, я сподіваюсь, будуть реалізовані вже незабаром.

Традиційно, як і в попередні роки, у 2012-ому Комісія була активною в питаннях законотворчості, адже законотворча діяльність – стратегічно важливий напрям роботи Комісії, якому ми приділяємо багато уваги. Окрім «депозитарного» закону, про який ми багато та часто говорили, хотілося б також відзначити комплексний закон 8120-д, який націлений на удосконалення законодавства про цінні папери. Передусім відзначу, що ми давно чекали на прийняття цього закону. Зокрема, документ спрямований на вдосконалення державного регулювання у частині пруденційного нагляду за профучасниками. Впровадження принципів пруденційного нагляду дозволить Комісії посилити захист прав інвесторів, що є нашим стратегічним завданням, а також «зміцнити» вітчизняний фондовий ринок та підвищити рівень довіри з боку населення до нього. Одним із ключових завдань в рамках побудови системи пруденційного нагляду є прогнозування та попередження ризиків як окремо взятих учасників, так і системних ризиків в цілому. Сама суть пруденційного нагляду полягає в тому, що він чітко спрямований на забезпечення прозорості в роботі професійних учасників фондового ринку, а також отримання сигналів раннього попередження про наявність проблем в їх роботі. Крім системи пруднагляду, цей Закон також врегулює процедуру отримання інвесторами повної і достовірної інформації про скоєння торговцями дій з операціями з емісійними цінними паперами шляхом розміщення таких даних в загальнодоступній базі регулятора.

Ще одним важливим документом, що був прийнятий останнім часом, є Закон України «Про інститути спільного інвестування». Даний закон був розроблений, перш за все, з метою максимального вдосконалення системи управління ІСІ, удосконалення порядку створення, функціонування і ліквідації цих інститутів, а також підвищення ефективності інвестиційної діяльності інститутів спільного

інвестування, що повинно збільшити обсяги надходжень інвестицій в економіку країни. Серед основних переваг цього документа - розширення переліку спеціалізованих фондів, серед яких фонди акцій, фонди облігацій, фонди грошового ринку, фонди державних цінних паперів, біржові індексні фонди та інші, що дозволить ринку пропонувати потенційним клієнтам більш широкий і різноманітний продукт. Це дозволить збільшити рівень обсягів активів ІСІ. Окремо варто відзначити складність з розкриттям інформації. Даним законопроектом ми вирішили ряд таких питань. Над цим фундаментальним документом ми працювали досить довго і доклали чимало зусиль для того, щоб створити дійсно потрібний і корисний закон. У рамках роботи над проектом була сформована робоча група, до якої долучилися не тільки фахівці НКЦПФР, але і представники ринку. Саме тому ухвалення даного документа з нетерпінням чекала не тільки Комісія, але і всі учасники ринку, які мають безпосереднє відношення до діяльності інститутів спільного інвестування.

Окрім законотворчих ініціатив, минулого року ми підготували декілька стратегічно важливих нормотворчих документів, які, на нашу думку, сприятимуть розвитку фондового ринку. До таких важливих документів можна віднести Порядок здійснення на фондових біржах операцій РЕПО. Зазначу, що ми давно чекали прийняття даного документа, оскільки досі аналогічних нормативних актів на вітчизняному ринку не було. Перш за все, Порядок покликаний врегулювати механізм здійснення операцій РЕПО на фондових біржах України. Також важливою новацією стала розробка Положення, що врегулює маржинальні операції, головне завдання якого – захист прав інвесторів та зменшення ризиків клієнта при здійсненні даних операцій. Даний Порядок важливий, перш за все, через необхідність врегулювання цього сегмента ринку, а розроблений документ дозволив Комісії його контролювати. Дуже важливим є те, що відтепер учасники ринку надають регулятору інформацію про такі операції. Прийняття даного документа ще на один крок приблизило регулятора до його ключового завдання - захисту прав та інтересів інвесторів.

Та особливо хочу виділити одне з найсуттєвіших досягнень регулятора за 2012 рік. Так, Комісія завершила роботу з переходу на електронний формат звітності учасників ринку - з 1 січня 2013 подача звітності в електронному форматі стала обов'язковою для всіх. Перш за все, ключовим завданням даних змін є удосконалення існуючої системи подачі інформації регулятору, її автоматизація, а також створення більш ефективного механізму надходження адміністративних даних до Комісії. Так, нові вимоги дозволяють нівелювати дублювання інформації, що є основною незручністю на сьогоднішній день, процедура обміну інформації стала значно простішою і більш уніфікованою. Наразі ми маємо «єдине вікно», куди і ринок може надати свої дані, і яке служить єдиною базою інформації про нього. Це, безумовно, один із найінноваційніших кроків НКЦПФР за останній час.

Що стосується показників діяльності фондового ринку за 2012 рік, то загалом, упродовж минулого року фондовий ринок систематично демонстрував певну стабільність усіх своїх показників. Так, протягом 2012 року, порівняно з даними за 2011 рік, обсяг біржових контрактів з цінними паперами збільшився на 11,99 % у порівнянні з 2011 роком. Станом на 1 січня 2013 року цей показник склав 263,67 млрд грн, тоді як минулого року він становив 235,44 млрд грн, що говорить про те, що песимістичні прогнози учасників ринку не справдилися, і фондовий ринок представляє інтерес для інвесторів та його учасників. Найбільший обсяг торгів серед усіх фінансових інструментів було зафіксовано з державними облігаціями - 179,12 млрд грн або 67,78 % від загального обсягу виконаних біржових договорів, що свідчить про довіру інвесторів до консервативних інструментів, друге місце посідають операції з облігаціями підприємств - 26,36 млрд грн або 9,98 %. Якщо ж говорити про операції з акціями, то їх об'єм склав 23,44 млрд грн або 8,87 % від загального обсягу.

Також 2012 рік характеризувався зростанням таких важливих показників, як капіталізація лістингових компаній фондового ринку та співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП: так, якщо говорити про числове вираження першого показника, то станом на кінець 2012 року він перевищував 275 млрд грн, тоді як наприкінці минулого року складав приблизно 180 млрд грн. Це свідчить про підвищення вартісної оцінки компаній, які пройшли процедуру лістингу та занесені до біржового реєстру організаторів торгівлі. Водночас збільшилось співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП: цей показник наразі становить 19,66 %, тоді як попереднього року він складав 13,66 %.

Щиро сподіваюсь, що наступний рік буде більш плідним в розрізі роботи як регулятора, так і ринку.

Дмитро Тевелєв, Голова НКЦПФР

Загальна інформація про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку

Керівництво НКЦПФР у повному складі

Коротко про НКЦПФР

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) є державним регулятором ринку цінних паперів, що визначено Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». «Оновлена» Комісія, «продовжувач» справи ДКЦПФР, була утворена Президентом України у листопаді 2011 року з метою комплексного правового регулювання відносин, що виникають на ринку цінних паперів, забезпечення захисту інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням у цій сфері.

НКЦПФР є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України та підзвітним Верховній Раді України. До системи органу входять Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, її центральний апарат і територіальні органи.

Місія Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку залишається незмінною - це забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо цінних паперів і функціонування фондового ринку в Україні, а також здійснення правового регулювання відносин, що виникають на ринку цінних паперів, захист інтересів громадян України та держави, запобігання зловживанням та порушенням на фондовому ринку, координація діяльності міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади у цій сфері.

Відповідно до покладеної місії, Комісія спрямовує свої зусилля на всебічне сприяння розвитку українського ринку цінних паперів як одного з найважливіших сегментів вітчизняної економіки.

Реалізація завдання щодо становлення ліквідного, надійного та прозорого національного фондового ринку вимагає проведення різноспрямованої роботи. Комісія здійснює свою діяльність за такими пріоритетними напрямками:

- удосконалення засад державного регулювання ринку цінних паперів та захисту прав інвесторів;
- посилення конкурентоспроможності фондового ринку України, у тому числі шляхом підвищення ролі біржового фондового ринку;
- розвиток депозитарної системи України;
- розвиток корпоративного управління.

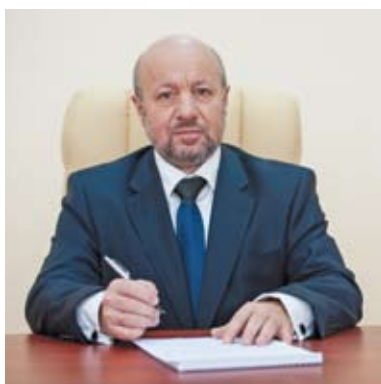
Обличчя регулятора: керівництво Комісії

Структура Комісії:

Голова Комісії - пан Дмитро Тевелєв ;

Члени НКЦПФР: панове Олег Мозговий, Олексій Петрашко, Анатолій Амелін, Костянтин Кривенко, Олексій Тарасенко та Євген Воропаєв.

Дмитро Тевелєв, Голова НКЦПФР

Пан Тевелєв як Голова НКЦПФР очолює систему Комісії та здійснює комплексне керування її діяльністю, в тому числі координує роботу членів Комісії, скликає і проводить засідання регулятора, здійснює керівництво діяльністю територіальних органів НКЦПФР, у встановленому законодавством порядку вирішує кадрові питання, здійснює представницькі функції щодо діяльності регулятора та ін.

До того, як очолити регулятор, Дмитро Тевелєв займався викладацькою діяльністю, юридичним супроводом діяльності ряду вугледобувних підприємств та підприємств енергетичної галузі. Очолював компанію юридичного спрямування, займав керівні посади ключових бюджетують-вирюючих підприємств України, в тому числі, в енергетичній галузі.

Пан Тевелєв займає позицію очільника регулятора фондового ринку вже протягом трьох років: у березні 2010 року він очолив ДКЦПФР, а в листопаді 2011 року – НКЦПФР.

Освіта:

Пан Тевелєв закінчив Донецький державний університет (1983 рік), а також Міжрегіональну академію управління персоналом (2002 рік), отримавши кваліфікацію юриста.

Олег Мозговий, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань стратегії розвитку та економічного аналізу фондового ринку

До компетенції пана Мозгового входить стратегічне планування розвитку фондового ринку, координація та планування законопроектної та регуляторної роботи НКЦПФР, впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, координація науково-дослідних та освітніх програм фондового ринку, підвищення фінансової грамотності населення та багато іншого.

Олег Мозговий має значний досвід роботи як в науковій галузі, так і на фондовому ринку, він доктор економічних наук, професор, автор понад 100 наукових та науково-методичних праць із питань економіки промисловості та фінансів. Член спілки економістів України. Протягом 9 років обіймав посаду Голови Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, також був радником Першого віце-прем'єр міністра України. У 2008 - 2009 роках пан Мозговий займав позицію члена Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України – директора департаменту нагляду за кредитними установами, а з 2009 по грудень 2011 року – члена Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Освіта:

Олег Мозговий у 1980 році закінчив Київський інститут народного господарства, здобув кваліфікацію економіста.

Також має диплом МВА за фахом «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», який він отримав у Міжнародному інституті менеджменту у 1990 році.

Олексій Петрашко, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань розвитку боргових, похідних та запровадження нових інструментів фондового ринку

Серед компетенцій пана Петрашка у регуляторі - методичне забезпечення та координація державного регулювання у сфері емісії та обігу боргових цінних паперів, розвиток ринку облігацій, забезпечення допуску іноземних цінних паперів для розміщення та обігу на території України, а також допуск українських цінних паперів для розміщення та обігу за межі України, сприяння розвитку ринку похідних фінансових інструментів та ін.

Олексій Петрашко, маючи досвід у фінансовій галузі, роботу в регуляторі розпочав у 1996 році з посади Заступника голови територіального відділення в Дніпропетровській області ДКЦПФР. У 2001 році Олексій Петрашко був призначений начальником управління корпоративних фінансів ДКЦПФР, у 2003 – заступником Виконавчого секретаря регулятора фондового ринку. Пізніше пан Петрашко продовжив роботу у ДКЦПФР на посаді Директора Департаменту корпоративних відносин, а у жовтні 2009 року був призначений членом Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Освіта:

Олексій Петрашко здобув освіту у Державній металургійній академії України за напрямом «Інформаційні системи в менеджменті» (1996 рік). Пізніше продовжив навчання у Київському національному економічному університеті, де отримав ступінь магістра права (2007 рік).

Анатолій Амелін, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань корпоративного управління, емісії та обігу пайових цінних паперів

У Комісії Анатолій Амелін відповідає за впровадження та розвиток загальноприйнятих принципів корпоративного управління в акціонерних товариствах, запровадження уніфікованих принципів реєстрації випусків пайових цінних паперів, забезпечення формування та реалізації єдиної державної політики щодо емітентів, емісії та обігу пайових цінних паперів в Україні, протидії емісії та обігу цінних паперів, що можуть використовуватись для непродуктивного відтоку капіталу та ін.

На даний момент пан Амелін є Членом колегії Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку та Членом Наглядової ради Національного депозитарію України.

Анатолій Амелін має серйозний досвід роботи в інвестиційній сфері: він розпочав кар'єру в 2000 році в інвестиційній компанії, а в 2003 році став її генеральним директором. На посаді пан Амелін здійснював стратегічне та оперативне управління групою компаній, управління проектами, в тому числі M&A, працював у напрямі фінансового та інвестиційного консалтингу, комуніціював з державними установами та ін. За його керівництва компанія досягла значного зростання фінансових показників. З травня 2010 року по грудень 2011 року Анатолій Амелін займав позицію Директора Департаменту корпоративних відносин ДКЦПФР.

Освіта:

Донецький Національний Технічний Університет (1999 рік);

Міжнародний Університет Фінансів (спеціальність «Фінанси та страхова справа», 2001 рік);

Міжнародний інститут менеджменту (ступінь MBA із Міжнародної економіки, 2006 рік).

Зараз пан Амелін отримує ступінь Доктора ділового адміністрування (DBA) у Міжнародному інституті менеджменту.

Костянтин Кривенко, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань моніторингу, пруденційного та консолідованого нагляду й інформаційної політики на фондовому ринку

До сфери відповідальності пана Кривенка входить супроводження пруденційного нагляду на фондовому ринку, побудова системи консолідованого нагляду на ринку цінних паперів, координування подачі звітності до регулятора, в тому числі формування заходів щодо програмно-технічного забезпечення запровадження системи моніторингу фондового ринку, розвиток напрямку інформаційних технологій у галузі й Комісії та ін.

Костянтин Кривенко має більш ніж 16-річний досвід роботи у банківській сфері, в тому числі, на керівних посадах. Так, пан Кривенко більше 10 років обіймав керівні посади у низці комерційних банків, а також очолював деякі з них. До призначення на посаду Члена Комісії обіймав посаду радника Голови Наглядової ради «Укресімбанку».

Освіта:

Пан Кривенко закінчив Донецький державний комерційний інститут, отримавши у 1997 році фах менеджера-економіста.

Костянтин Кривенко є кандидатом економічних наук, наукову ступінь отримав у Донецькому державному університеті економіки і торгівлі.

Олексій Тарасенко, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань методології регулювання професійної діяльності на фондовому ринку

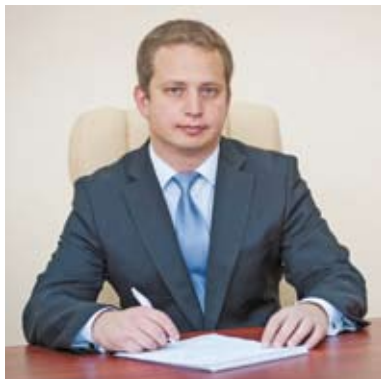
У регуляторі пан Тарасенко відповідає за методологію регулювання діяльності професійних учасників фондового ринку, регулювання діяльності у сфері спільного інвестування та недержавного пенсійного забезпечення й регулювання діяльності СРО, ліцензування діяльності професійних учасників фондового ринку, курує питання оподаткування на фондовому ринку та забезпечення функціонування системи рейтингування.

Пан Тарасенко має майже 15-річний стаж державної служби; він розпочав кар'єру у 1998 році на посаді провідного спеціаліста управління регулювання інвестиційної діяльності ДКЦПФР. Пізніше Олексій Тарасенко займав посади начальника відділу взаємодії з держорганами та заступника начальника Управління з розвитку законодавства та взаємодії з держорганами ДКЦПФР, потім очолив цей напрям роботи в Комісії. Також пан Тарасенко працював на позиціях начальника Управління розвитку законодавства та координації освітніх програм (2003 рік) та директора Департаменту розвитку законодавства та методології регулювання ринку цінних паперів ДКЦПФР (2005 рік). З 2005 по 2011 рік Олексій Тарасенко обіймав посаду директора Департаменту методології регулювання ринку цінних паперів ДКЦПФР.

Освіта:

Олексій Тарасенко отримав першу освіту в Національному технічному університеті «КП» (1999 рік) та продовжив навчання у Харківському державному економічному університеті, який закінчив у 2002 році, отримавши кваліфікацію магістра державної служби зі спеціалізації «Адміністративний менеджмент».

Євген Воропаєв, Член НКЦПФР, Голова Комітету з питань захисту прав інвесторів та правозастосування на фондовому ринку

У Комісії пан Воропаєв відповідає за розробку методології захисту прав інвесторів, визначення та реалізацію заходів, спрямованих на запобігання протиправному поглинанню та захопленню підприємств, забезпечення та координацію контрольно-ревізійної діяльності системи НКЦПФР, формування комплексної протидії маніпулюванню на фондовому ринку й використання інсайдерської інформації та ін.

Є Головою ревізійної комісії ПАТ «Національний депозитарій України».

Євген Воропаєв розпочав кар'єру в 2000 році в Службі безпеки України, а в 2007 році став начальником відділу у СБУ. З листопада 2010 року по грудень 2011 року займав позицію Директора Департаменту з питань контрольно-правової роботи ДКЦПФР.

Освіта:

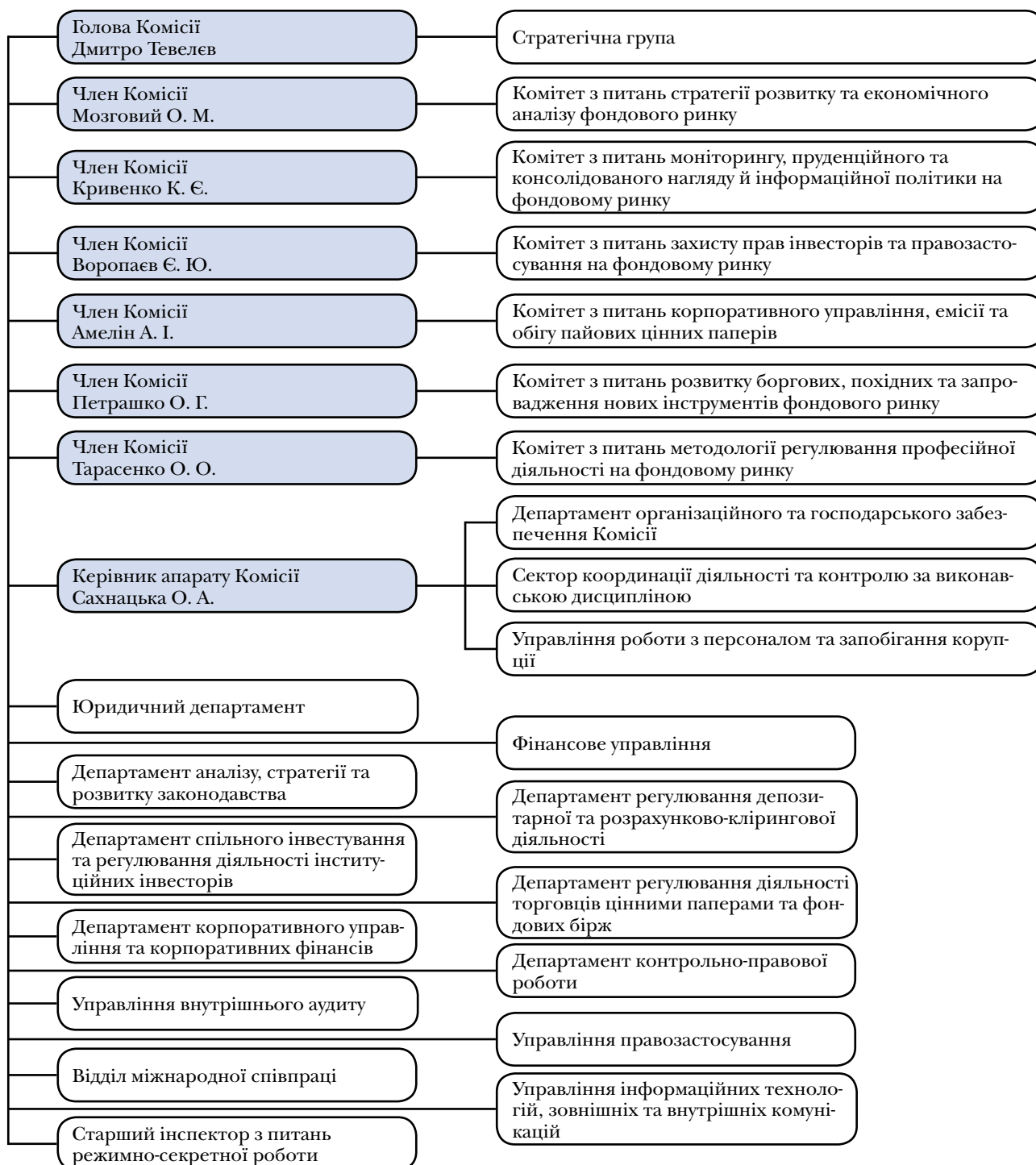
Національна академія Служби безпеки України (2000 р., спеціальність «Правознавство»).

Зараз продовжує навчання в Інституті розвитку фондового ринку України Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана за фахом «Фінанси».

Організаційна структура Комісії

Оновлена структура регулятора відповідає усім вимогам часу та ринку. Центральний апарат НКЦПФР побудований за галузевим принципом, що є зручним для учасників ринку при взаємодії з Комісією. Функціонування Комісії за нинішньою структурою покликано сприяти реалізації одного з завдань НКЦПФР – побудові мобільного та сучасного регулятора, який зможе якісно виконувати покладений на нього обов'язок зі створення якісної нормативної бази для діяльності ефективного та ліквідного фондового ринку.

Організаційна структура Комісії

Карта розміщення територіальних органів регулятора

«Представниками на місцях» національного регулятора фондового ринку є його територіальні органи, що функціонують у 10 регіонах України.

Мал. 1. Розміщення територіальних підрозділів регулятора

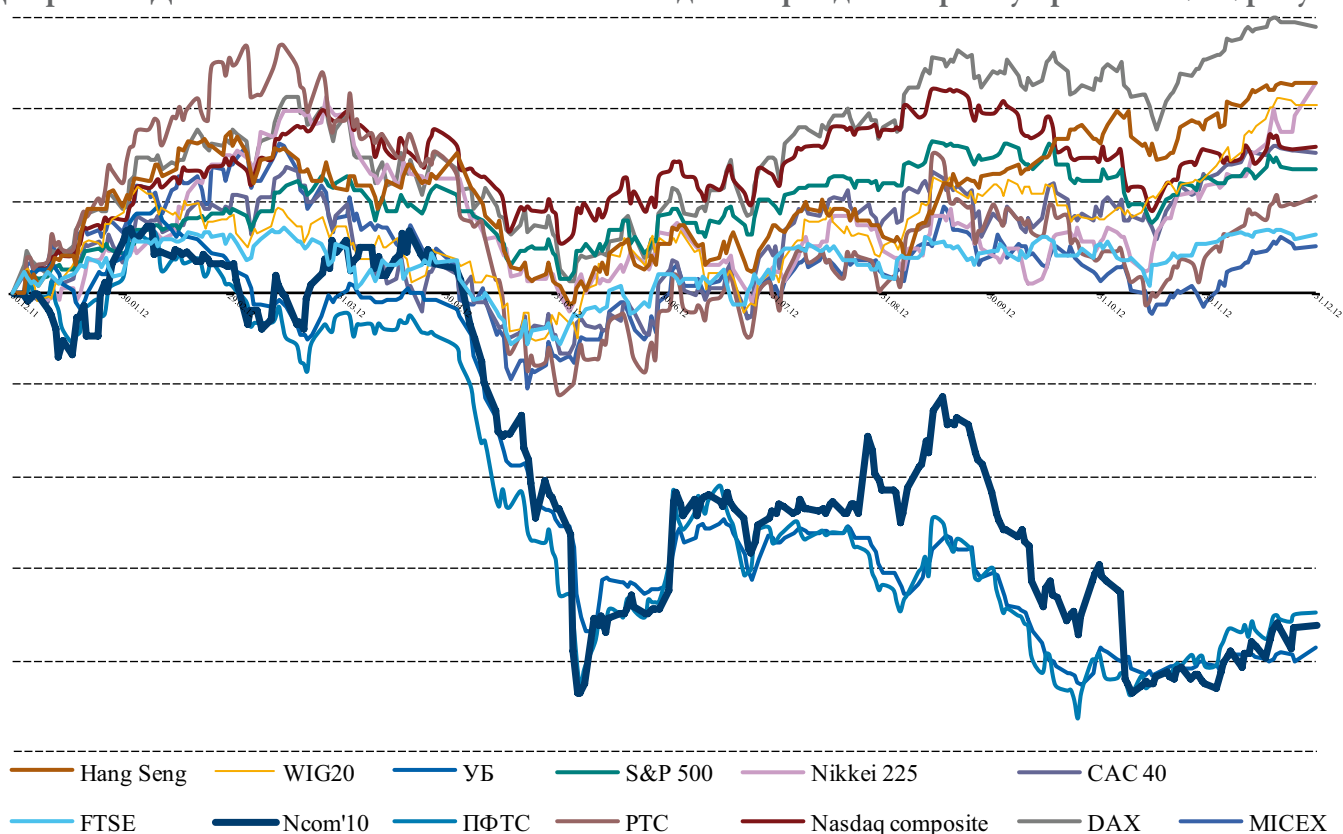
Фондовий ринок у 2012 році

Фондовий ринок в сучасних макроекономічних процесах на фоні макроекономічних показників в Україні

Фондовий ринок у 2012 році продовжував демонструвати позитивну динаміку, про що свідчила більшість його показників.

Український фондовий ринок розвивається паралельно зі світовими ринками цінних паперів, що підтверджує основний індикатор фондових ринків - індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на фондовому ринку (динаміка вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведена в **діаграмі 1**).

Діаграма 1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку протягом 2012 року

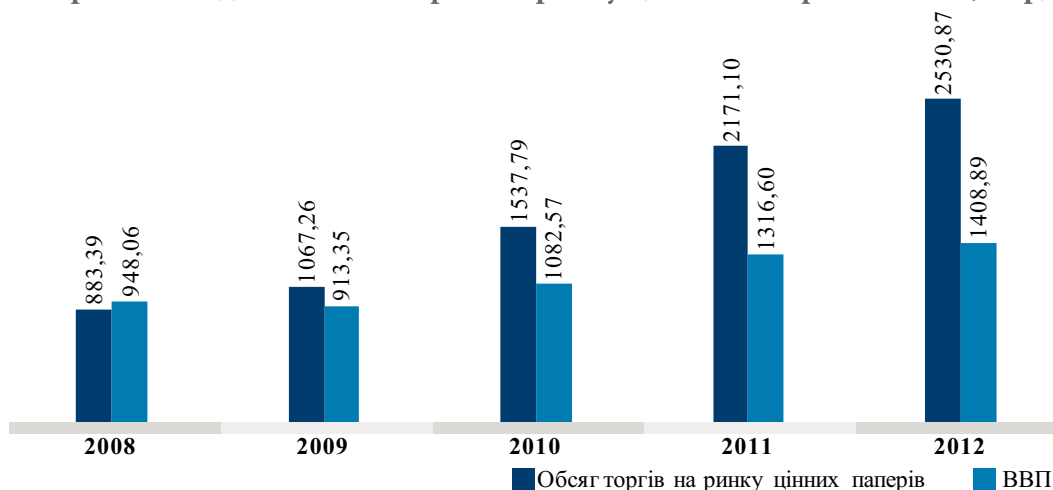

В останні роки продовжилась тенденція збільшення обсягу торгів на ринку цінних паперів. Так, цей показник у 2012 році становив 2 530,87 млрд грн, що більше обсягу виконаних договорів у 2011 році на 359,77 млрд грн. У той же час, темпи зростання фондового ринку були випереджаючими порівняно з ВВП: обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив показник ВВП країни майже у два рази (**діаграма 2**). Це свідчить про розвиток економіки держави в цілому та розвиток фондового ринку зокрема, а також швидкі темпи цього поступу.

Важливим показником розвитку фондового ринку та фінансової системи країни взагалі є частка капіталізації лістингових компаній у ВВП країни. Як відображає **таблиця 1**, акціонерний капітал є найбільш розвиненим у США та Великобританії, у той час як в Україні ця цифра поки що невелика.

За результатами торгів на організаторах торгівлі, обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами у 2012 році становив 263,67 млрд грн, що більше на 11,99 % у порівнянні з 2011 роком (**діаграма 3**).

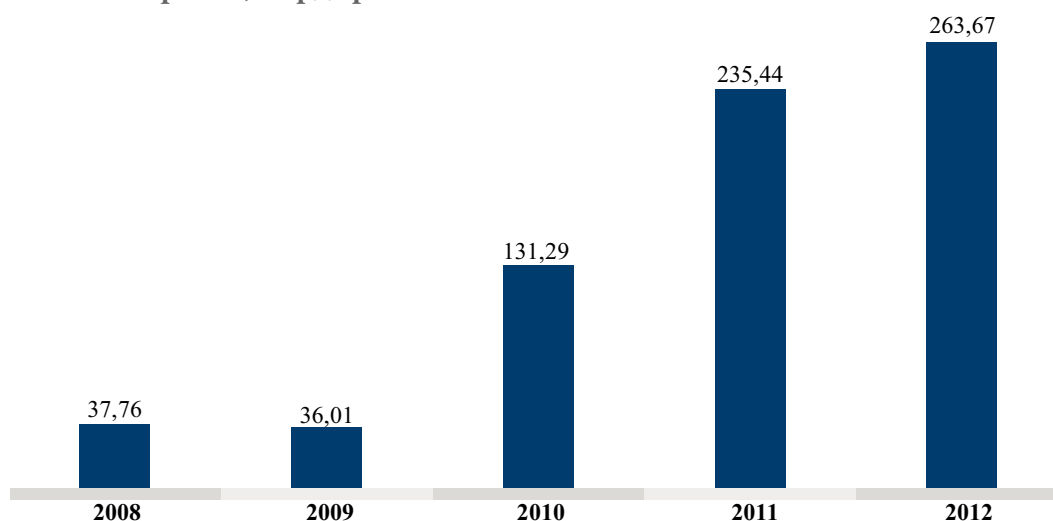
Діаграма 2. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП*, млрд грн

Таблиця 1. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП у 2008 – 2011 рр., %

	Назва країни	2008	2009	2010	2011
БРІК	США	82,5	108,5	108,9	104,3
	Бразилія	35,7	72,0	72,1	49,6
	Росія	23,9	70,5	67,5	42,9
	Індія	52,7	86,6	95,9	54,9
	Китай	61,8	100,3	80,3	46,3
Європа	Франція	52,7	75,3	75,6	56,6
	Німеччина	30,6	39,3	43,5	32,9
	Італія	22,6	15,0	15,6	19,7
	Великобританія	69,9	128,1	137,7	118,7
	Польща	17,0	31,4	40,5	29,9
СНД	Вірменія	1,5	1,6	0,3	0,4
	Казахстан	23,3	50,0	41,0	23,0
	Україна	9,0	12,6	15,9	13,7

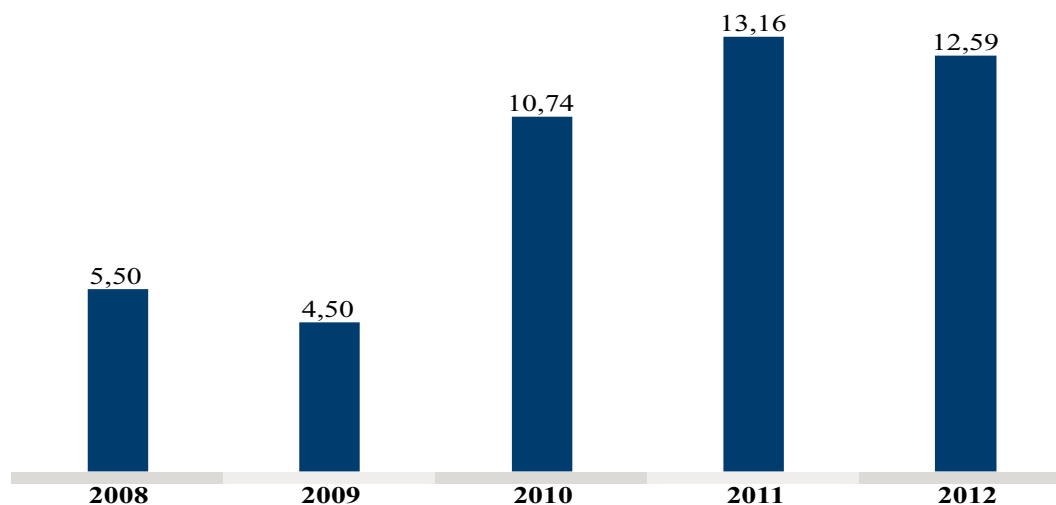
Діаграма 3. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Хоча у 2012 році обсяг торгів цінними паперами на біржовому ринку зріс на 28,23 млрд грн, частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів зменшилася на 0,6 % та становила 12,59 % (діаграма 4).

* за даними Державної служби статистики України

Діаграма 4. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, %

На організаційно оформленому ринку у 2012 році спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Близько 98,25 % біржових контрактів (договорів) з цінними паперами було зосереджено на трьох фондових біржах: «Перспективі» (55,21 %), «ПФТС» (33,93 %) та «Українській біржі» (9,11 %) (див. **таблицю 2**).

Таблиця 2. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2012 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СЄФБ	УБ	
Січень	3,90	134,41	6 735,93	0,12	0,00	8,98	105,00	4 790,08	2,56	2 168,70	13 949,69
Лютий	1,45	350,77	7 349,76	0,12	0,02	9,30	44,23	4 274,66	3,74	2 524,39	14 558,45
Березень	43,94	417,28	7 418,51	0,12	0,01	9,85	124,34	5 054,81	3,88	2 635,98	15 708,72
Квітень	100,02	90,11	7 205,12	0,16	0,04	40,88	41,60	5 217,53	13,70	2 120,21	14 829,38
Травень	8,43	80,92	5 336,26	0,16	0,00	30,92	6,45	6 128,47	35,09	2 811,56	14 438,26
Червень	3,87	49,79	16 617,03	0,13	0,02	107,14	187,28	6 853,66	2,83	1 869,95	25 691,70
Липень	6,82	91,31	5 617,10	0,13	0,00	17,45	85,15	12 497,63	3,65	2 135,46	20 454,70
Серпень	6,80	61,17	14 404,15	0,12	0,02	28,16	45,11	10 867,85	4,61	1 543,81	26 961,81
Вересень	5,88	263,01	5 924,53	39,23	0,00	32,87	52,82	9 575,53	2,45	1 634,78	17 531,10
Жовтень	4,05	281,92	2 835,72	7,35	0,04	64,95	18,74	19 434,28	166,04	2 052,15	24 865,24
Листопад	2,50	90,16	4 382,70	3,72	1,07	111,68	48,37	33 893,56	92,36	1 454,36	40 080,45
Грудень	246,72	216,78	5 637,16	0,11	8,77	187,58	230,91	26 975,90	25,76	1 072,31	34 602,01
Усього	434,40	2 127,64	89 463,95	51,48	10,01	649,75	989,99	145 563,96	356,67	24 023,66	263 671,51
Відсоток від загального обсягу торгів	0,16 %	0,81 %	33,93 %	0,02 %	0,00 4%	0,25 %	0,37 %	55,21 %	0,14 %	9,11 %	100 %

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на вторинному ринку протягом 2012 року становив 208,26 млрд грн або 78,98 % від загального обсягу торгів (див. **таблицю 3**).

Перелік 25 емітентів цінних паперів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 4**.

Важливим показником для характеристики стану вітчизняного фондового ринку є кількість лістингових цінних паперів. З року в рік цей показник збільшується, причому зростає як загальна кількість випусків цінних паперів в обігу, так і кількість цінних паперів, які занесено у біржові реєстри організаторів торгівлі за I-им та II-им рівнями лістингу (**таблиця 5**). Варто зазначити, що зростання кількості цінних паперів, що пройшли процедуру лістингу, свідчить про підвищення інвестиційної привабливості, поліпшення фінансово-господарського стану підприємств та ліквідність біржового ринку в цілому.

Таблиця 3. Розподіл виконаних біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2012 року (за видом фінансового інструменту та видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Обсяг торгів на первинному ринку	Обсяг торгів на вторинному ринку	Ринок приватизації	Строковий ринок	Обсяг торгів на ринку РЕПО	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі
Перспектива	11 902,57	122 292,04	0,00	11 369,35	0,00	145 563,96
ПФТС	9 945,58	79 512,28	5,60	0,00	0,48	89 463,95
УБ	980,00	3 516,95	0,00	13 037,28	6 489,43	24 023,66
КМФБ	1 169,21	947,72	10,71	0,00	0,00	2 127,64
УМФБ	33,06	951,94	4,99	0,00	0,00	989,99
ПФБ	0,00	649,75	0,00	0,00	0,00	649,75
УФБ	160,43	269,71	4,26	0,00	0,00	434,40
УМВБ	1,53	49,95	0,00	0,00	0,00	51,48
Іннекс	0,00	0,21	9,80	0,00	0,00	10,01
СЕФБ	250,00	70,82	35,85	0,00	0,00	356,67
Усього	24 442,38	208 261,39	71,21	24 406,63	6 489,91	263 671,51
Відсоток від загального обсягу торгів	9,27 %	78,98 %	0,03 %	9,26 %	2,46 %	100 %

Таблиця 4. Топ-25 цінних паперів емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку

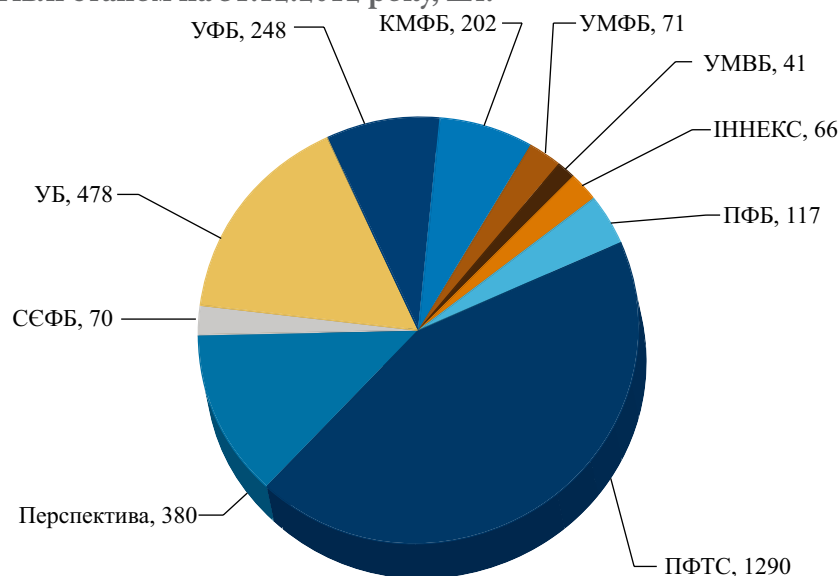
№ з/п	Перелік цінних паперів емітентів	2012 рік	
		Загальна сума виконаних біржових контрактів, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів (%)
1	Інвестиційні сертифікати ПрАТ КУА «Академія Інвестментс»	3,24	1,23
2	Облігації ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль»	2,49	0,94
3	Акції ПАТ «Мотор Січ»	2,48	0,94
4	Акції ПАТ «ФК «Сучасні Кредитні Технології»	1,61	0,61
5	Акції ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»	1,61	0,61
6	Облігації ДП «Південно-Західна залізниця»	1,61	0,61
7	Акції ПАТ «ДЕК «Центренерго»	1,59	0,60
8	Облігації ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	1,58	0,60
9	Акції ПАТ «Комунікаційний фондовий центр»	1,56	0,59
10	Акції КІФ ПАТ «ЗНКІФ «Майбутнє»	1,54	0,59
11	Облігації ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК»	1,29	0,49
12	Акції ПАТ «ХІММЕТ»	1,20	0,45
13	Акції ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	1,14	0,43
14	Акції ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	1,09	0,41
15	Акції ПАТ «КБ «Транспортер»	1,06	0,40
16	Облігації ПАТ «УкрСиббанк»	1,02	0,39
17	Облігації Державної іпотечної установи	1,00	0,38
18	Облігації ПАТ «Акціонерний промислово-інвестиційний банк»	0,82	0,31
19	Облігації ПАТ «ВТБ Банк»	0,77	0,29
20	Облігації ПАТ «Дельта Банк»	0,72	0,27
21	Облігації ПАТ «Нео Віта»	0,71	0,27
22	Облігації ПАТ «Креді Агріколь Банк»	0,67	0,25
23	Облігації ПрАТ «Креатив»	0,65	0,25
24	Облігації ДП «Придніпровська залізниця»	0,65	0,25
25	Облігації ДП «Донецька залізниця»	0,63	0,24

Таблиця 5. Кількість випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

Кількість випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
Усього	1472	1520	2196	2963
I рівень лістингу	16	146	194	274
II рівень лістингу	274	247	318	407
Позалістингові	1182	1127	1684	2282

На кінець 2012 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (43,54 %) та «Українській біржі» (16,13 %) (діаграма 5).

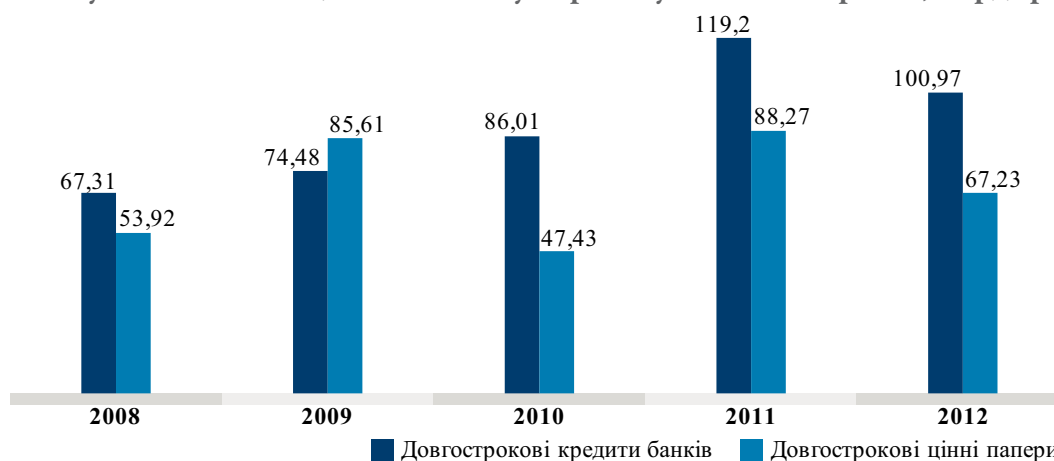
Діаграма 5. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2012 року, шт.

Головним завданням, яке повинен виконувати ринок цінних паперів, є забезпечення умов для залучення інвестицій на підприємства, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з іншими джерелами, капіталу. Залучення інвестицій у цінні папери відбувається шляхом придбання цінних паперів в процесі їх емісії. Акції та облігації є найефективнішим джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів для фінансування поточної господарської діяльності, довгострокових проектів підприємств і держави.

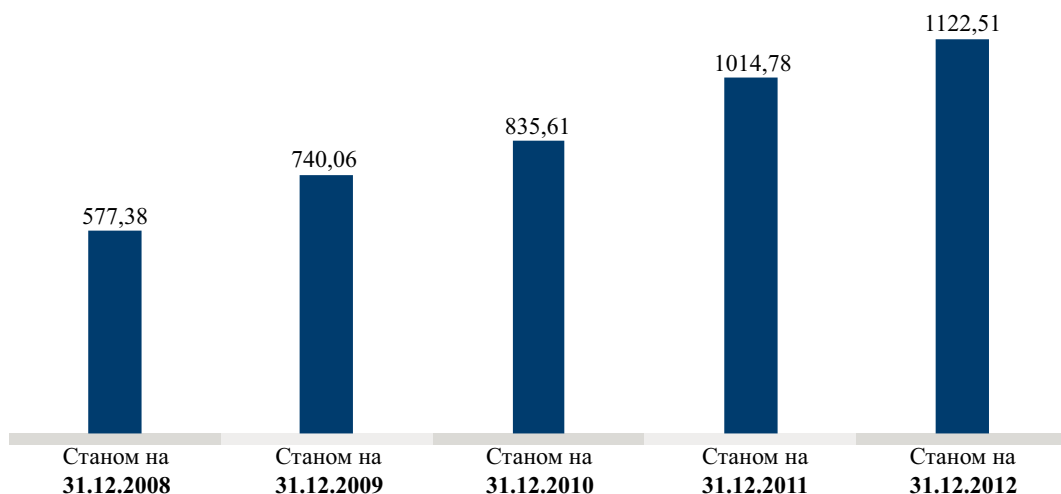
Однак, показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку, який за результатами 2012 року становив 67,23 млрд грн, нижчий за показник обсягу залучених довгострокових кредитів (100,97 млрд грн) (діаграма 6). Разом з тим, можна відмітити стабільність цього показника протягом останніх років.

Діаграма 6. Залучення інвестицій в економіку України у 2008 – 2012 роках, млрд грн

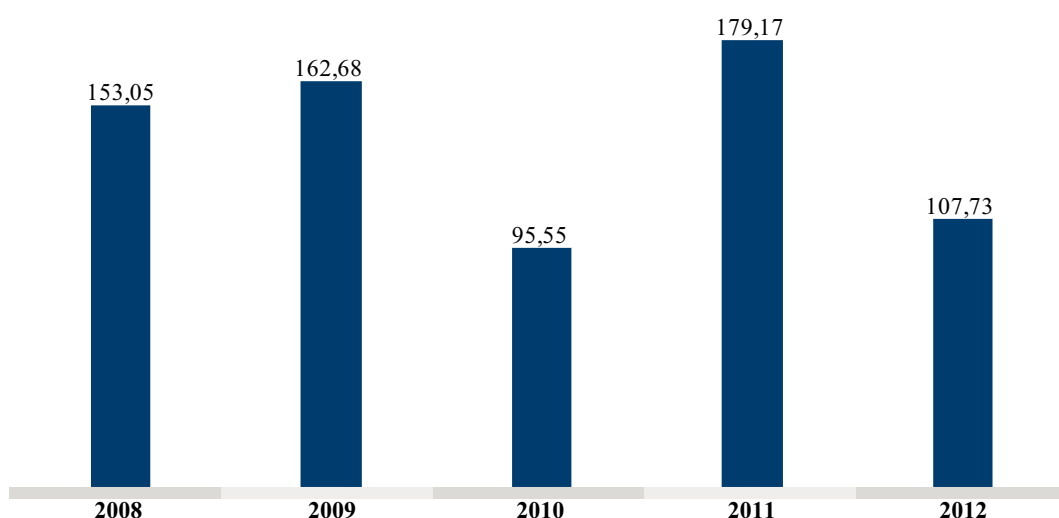
Також варто розглянути такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів, що відображає наміри підприємств щодо збільшення своєї капіталізації та їх зацікавленість у залученні інвестицій за допомогою цінних паперів. Станом на 31.12.2012 року, загальний обсяг усіх зареєстрованих регулятором випусків цінних паперів становив 1 122,51 млрд грн (діаграма 7).

Діаграма 7. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2012 році зменшився на 39,87 % порівняно з 2011 роком, разом з тим, обсяг емісії цінних паперів у 2012 році майже на 13 % перевищив обсяг емісії цінних паперів у 2010 році (діаграма 8).

Діаграма 8. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2008 - 2012 роках, млрд грн

У 2012 році український ринок цінних паперів демонстрував суперечливу динаміку свого розвитку. З одного боку, спостерігалось зростання загальних обсягів торгівлі цінними паперами та збільшення видів фінансових інструментів, що використовуються на фондовому ринку. З іншого боку, згорталася емісійна діяльність, зокрема, щодо випуску акцій та облігацій підприємств, а також інвестиційних сертифікатів ПФІв.

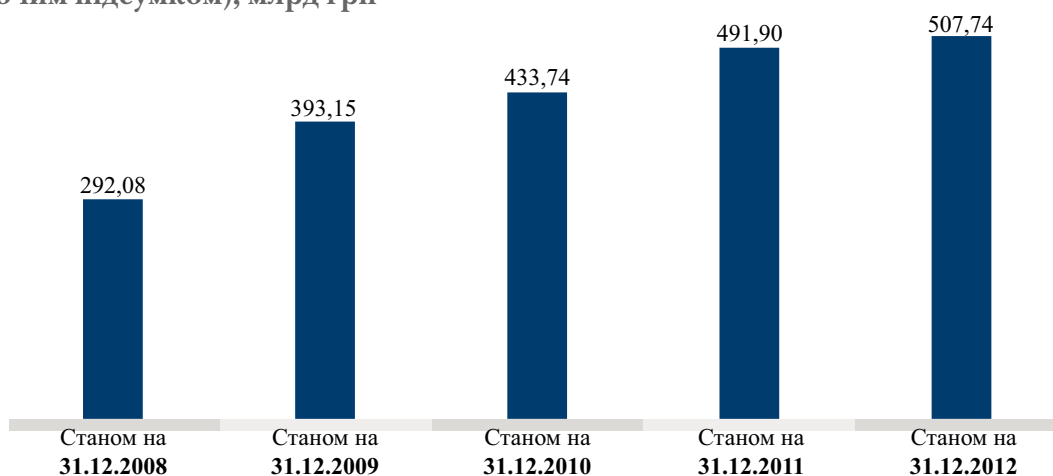
Ринок акцій

Ринок акцій посідає особливе місце на ринку капіталів. Стійкий, стабільно функціонуючий, ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат в країні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Емісія акцій

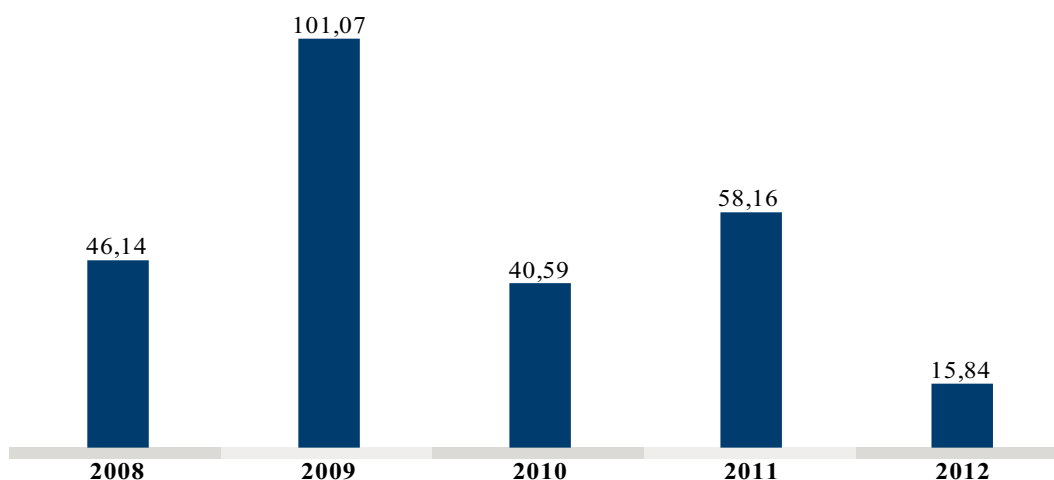
За даними на кінець 2012 року, усього Комісією зареєстровано випусків акцій на загальну суму 507,74 млрд грн (**діаграма 11**).

Діаграма 11. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2008 – 2012 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

Протягом 2012 року регулятор зареєстрував 247 випусків акцій на суму 15,84 млрд грн, що майже у три рази менше порівняно з 2011 роком (**діаграма 12**). Основним фактором зменшення обсягів емісії є згортання участі іноземних банківських інституцій у капіталі банків України, наслідком чого стало зменшення статутних капіталів кількох банків з іноземним капіталом.

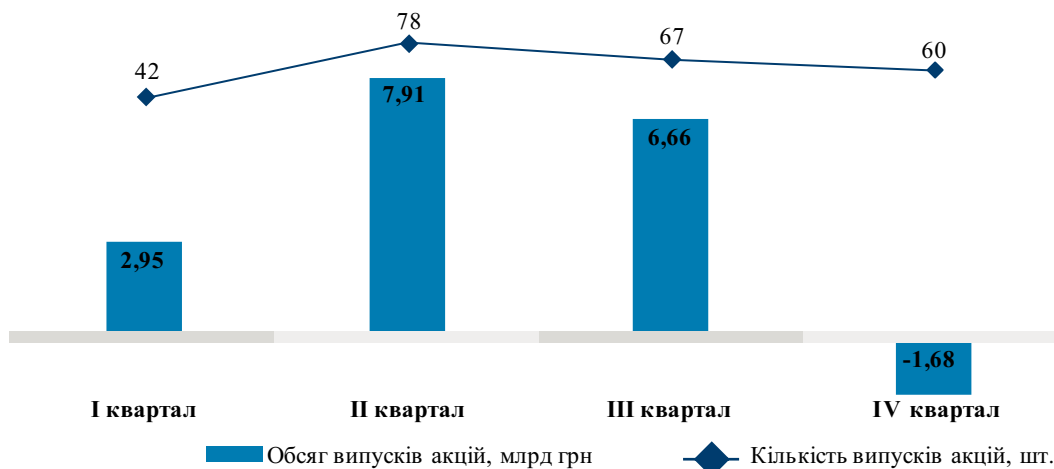
Діаграма 12. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2008 - 2012 роках, млрд грн

У II кварталі 2012 року спостерігається найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій (7,91 млрд грн) (**діаграма 13**).

Найбільші обсяги випусків акцій, зареєстрованих Комісією, належали емітентам, основними видами економічної діяльності яких була фінансова діяльність (3,75 млрд грн, або 23,67 % від загального обсягу), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (3,19 млрд грн, або 20,11 %), а також будівництво (3,01 млрд грн, або 18,97 %) (**діаграма 14**).

Діаграма 13. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2012 році

Діаграма 14. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків акцій емітентами за основними видами економічної діяльності у 2012 році

Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші випуски акцій, наведено в таблиці 6.

Таблиця 6. ТОП – 5 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски акцій протягом 2012 року

№ з/п	Назва емітента	Обсяг емісії, млн грн
1	ПАТ «Трест «Київмиськбуд-1» імені М. П. Загороднього	2 150,00
2	ПАТ КБ «ПриватБанк»	1 352,39
3	ПАТ «Укргідроенерго»	1 000,00
4	ПрАТ «Фарлеп-Інвест»	678,58
5	ПАТ «Державний ощадний банк України»	604,00

Обіг акцій на фондовому ринку

Зосередження обігу цінних паперів на організаторах торгівлі має суттєве значення для функціонування фондового ринку, зокрема, для підвищення його відкритості, ліквідності, інвестиційної ефективності, збільшення кількості укладених угод, що, в свою чергу, впливає на збільшення податкових надходжень до бюджету.

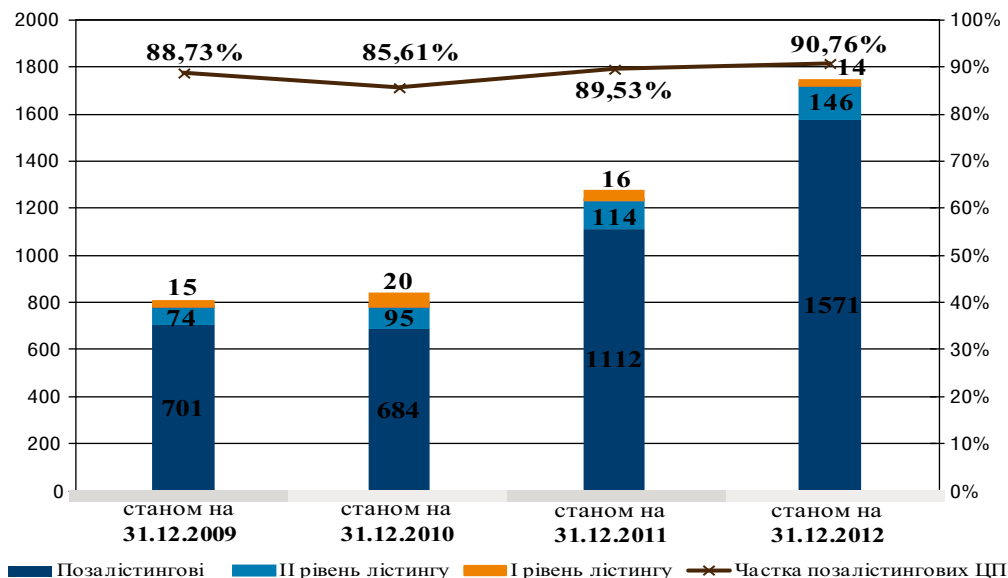
Протягом останніх трьох років загальна кількість випусків акцій, які перебувають в обігу на фондових біржах, збільшується. На кінець 2012 року до біржових списків організаторів торгівлі включено 1 731 акцію, що більше майже на 40 % у порівнянні з показником на кінець 2011 року (таблиця 7).

Таблиця 7. Загальна кількість випусків акцій, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

Кількість випусків акцій, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
	790	799	1242	1731

На кінець 2012 року у біржовому реєстрі за I-им та II-им рівнями лістингу знаходилося 160 акцій (діаграма 15).

Діаграма 15. Кількість випусків акцій, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

Фондовий ринок характеризувався доволі високою активністю біржового сегмента, про що свідчить показник капіталізації лістингових компаній, який включає в себе розрахунок акції компаній, що пройшли процедуру лістингу та які занесені до біржового реєстру організаторів торгівлі (фондових бірж).

Капіталізація лістингових компаній фондового ринку станом на 31.12.2012 року становила 277,02 млрд грн, що більше на 54,02 % порівняно з даними станом на 31.12.2011 року (179,86 млрд грн) та майже у два рази у порівнянні з 2010 роком (171,76 млрд грн) (діаграма 16). Збільшення капіталізації у 2012 році відбувалось як за рахунок підвищення ринкової вартості компаній, так і за рахунок збільшення кількості лістингових компаній.

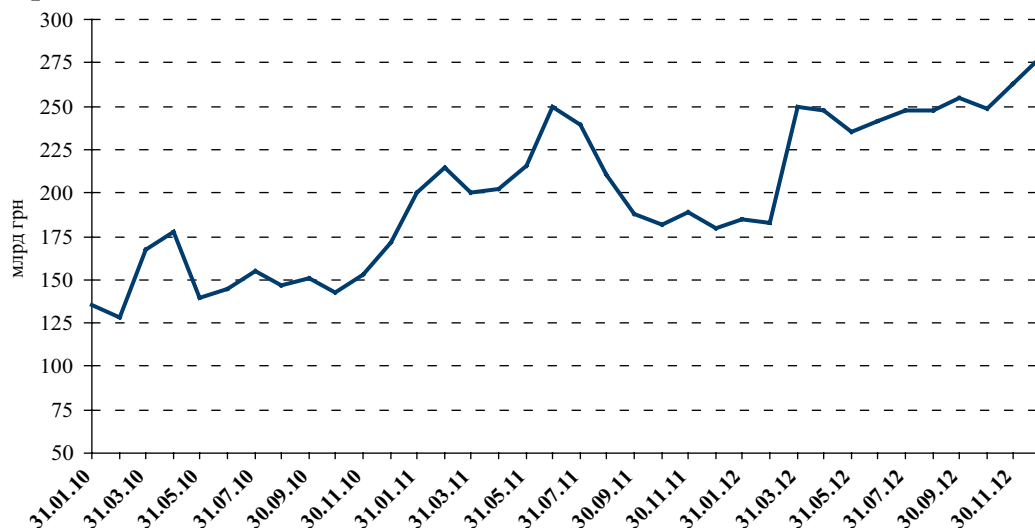
Збільшення капіталізації свідчить про підвищення вартісної оцінки компаній, акції яких перебувають в обігу на фондових біржах.

Важливим показником рівня розвитку біржового ринку є співвідношення *капіталізації лістингових компаній до ВВП*. Цей показник станом на кінець 2012 року становив 19,66 %, тоді як на кінець 2011 року – 13,66 % (діаграма 17). В 2012 році рівень капіталізації помірно зростав, що, насамперед, пов'язано із збільшенням кількості цінних паперів емітентів, які пройшли процедуру лістингу.

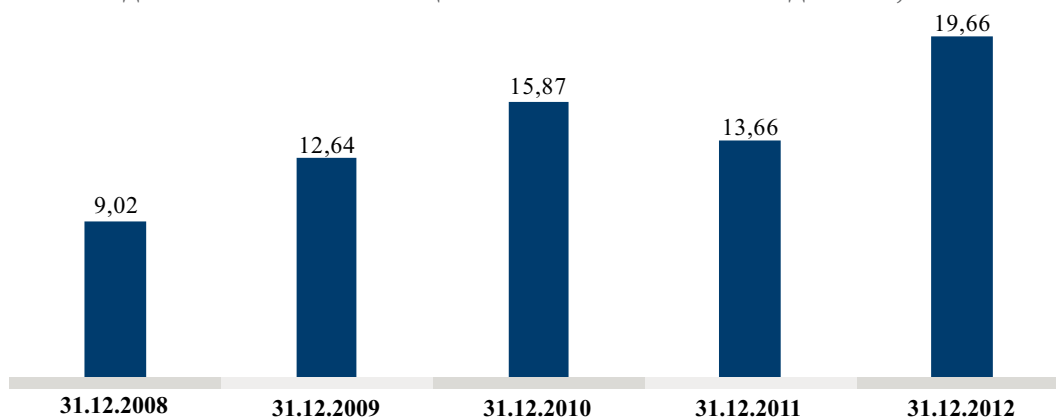
Одним із найважливіших фінансових показників в управлінні фінансовими ризиками є волатильність - статистичний показник, що характеризує тенденцію ринкової ціни змінюватися з часом.

Так, за результатами аналізу акцій, які занесені до біржового реєстру за I рівнем лістингу на фондових біржах, протягом 2012 року середня волатильність цін на акції знаходилася в межах 0,95 – 4,85 % (діаграма 18).

Діаграма 16. Капіталізація лістингових компаній українського фондового ринку у 2010- 2012 роках, млрд грн

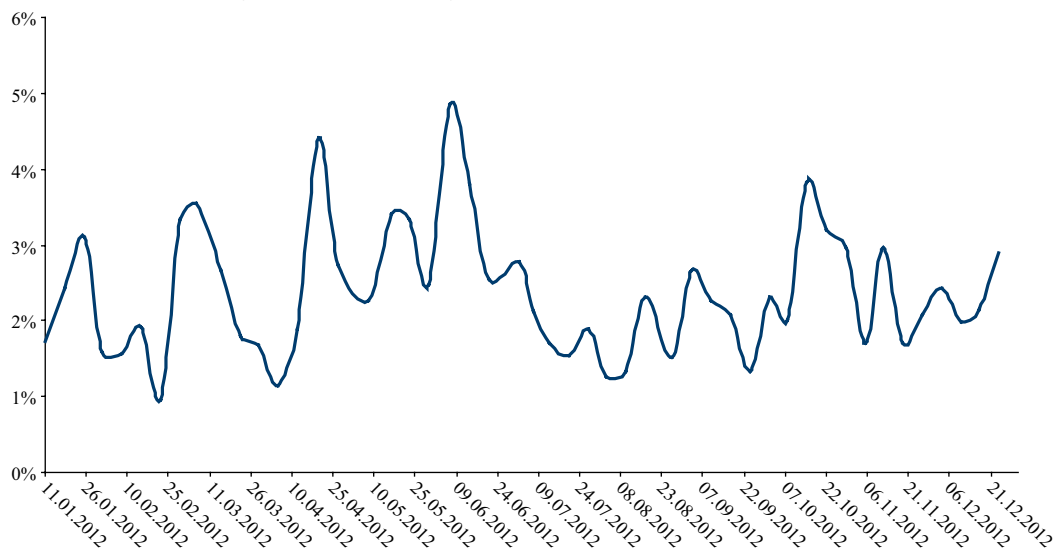

Діаграма 17. Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП, %

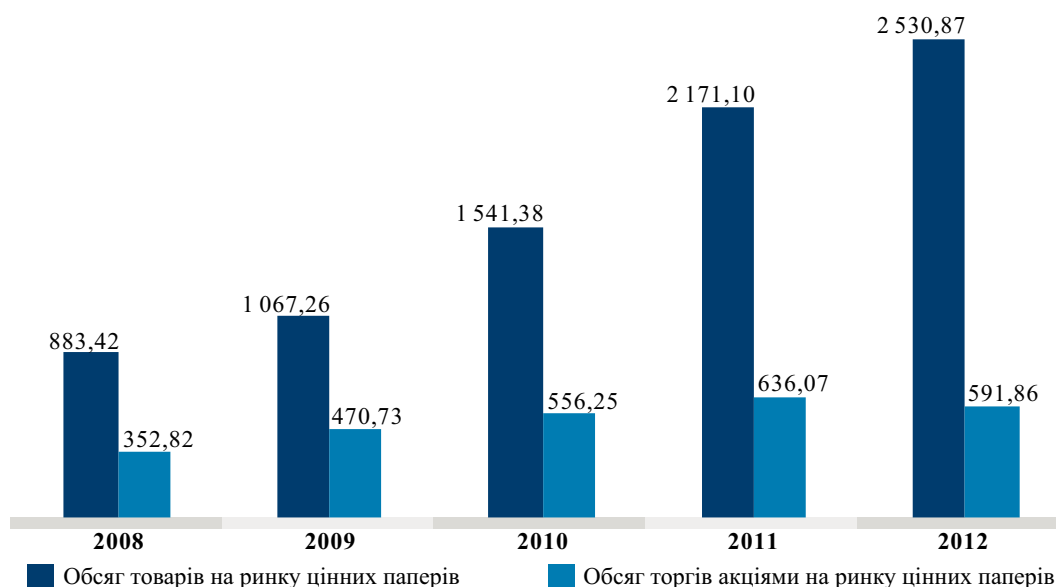
Характерною особливістю ринку акцій у 2012 році можна назвати факт щомісячного коливання волатильності акцій від меншого значення на початку місяця до максимального значення перед завершенням місяця.

Діаграма 18. Волатильність цін акцій, які занесені до котирувального списку за I рівнем лістингу, протягом 2012 року (в середньому за день), %

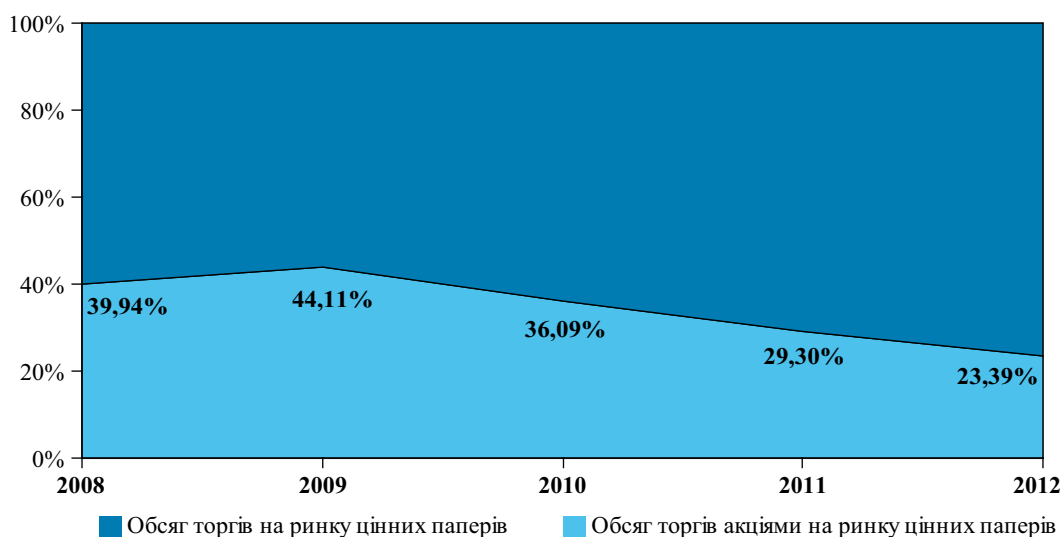
Аналізуючи 2012 рік, можна відмітити, що показник обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів зменшився на 6,94 % порівняно з 2011 роком, разом з цим, він перевищив показник 2010 року на 6,40 % (**діаграма 19**).

Діаграма 19. Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, млрд грн

В структурі торгів за підсумками 2012 року на ринок акцій припадає 23,39 % сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 20**).

Діаграма 20. Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

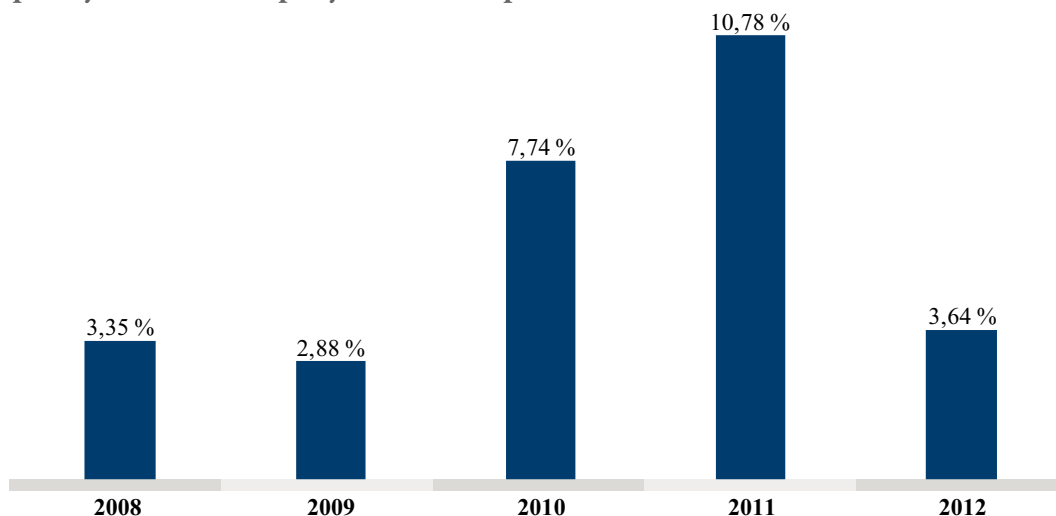
Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів зазнала суттєвого скорочення – з 10,78 % у 2011 році до 3,64 % у 2012 році (**діаграма 21**).

Біржовий ринок акцій характеризувався більш низьким рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2012 року обсяг торгів акціями на біржовому ринку становив 21,54 млрд грн, що складало 3,64 % сукупного обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів (**таблиця 8**).

У 2012 році на біржовому ринку майже 90 % обсягу торгів акціями належала фондовим біржам «Перспектива», «Українська біржа» та «ПФТС».

Що стосується акцій емітентів, які у 2012 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, то їх перелік наведено в **таблиці 9**.

Діаграма 21. Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках

Таблиця 8. Обсяг торгів акціями на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2008 - 2012 роках, млрд грн.

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	341,00	457,19	512,50	567,48	570,32
Біржовий ринок	11,82	13,54	43,75	68,59	21,54
Усього	352,82	470,73	565,21	636,07	591,86

Таблиця 9. ТОП – 10 акцій емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку

№ з/п	Найменування емітента	2012 рік	
		Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «Мотор Січ»	2,48	10,60
2	ПАТ «ФК «Сучасні Кредитні Технології»	1,61	6,90
3	ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»	1,61	6,88
4	ПАТ «Державна енергогенеруюча компанія «Центренерго»	1,59	6,81
5	ПАТ «Комунікаційний фондовий центр»	1,56	6,65
6	ПАТ «ХІММЕТ»	1,20	5,13
7	ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	1,14	4,89
8	ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	1,09	4,66
9	ПАТ «КБ «Транспортер»	1,06	4,54
10	ПАТ «Укрсоцбанк»	0,62	2,66

Ринок облігацій

Вагомою складовою ринку цінних паперів є ринок облігацій, на якому відбувається обіг цих боргових зобов'язань. До цінних паперів, з якими працює ринок облігацій, відносять корпоративні, муніципальні та державні облігації.

Корпоративні облігації

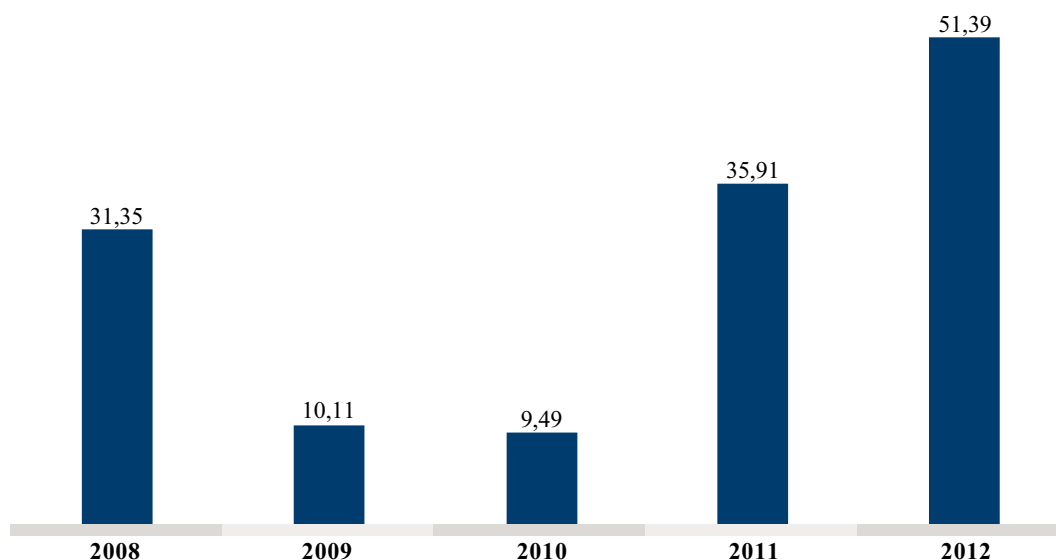
Ринок корпоративних облігацій є повноцінним елементом вітчизняного фондового ринку та безпосередньо впливає на його функціонування і розвиток. Особливістю даного ринку є стрімкі темпи його розвитку в порівнянні з іншими сегментами, оскільки саме випуск корпоративних облігацій є одним із найнадійніших способів залучення великих обсягів довгострокового позикового фінансування.

Емісія корпоративних облігацій

Емісійна діяльність на ринку облігацій у 2012 році демонструє значне збільшення обсягів зареєстрованих Комісією облігаційних випусків, що свідчить про зростання у компаній зацікавленості до цього фінансового інструменту та можливості залучення додаткових коштів шляхом емісії облігацій.

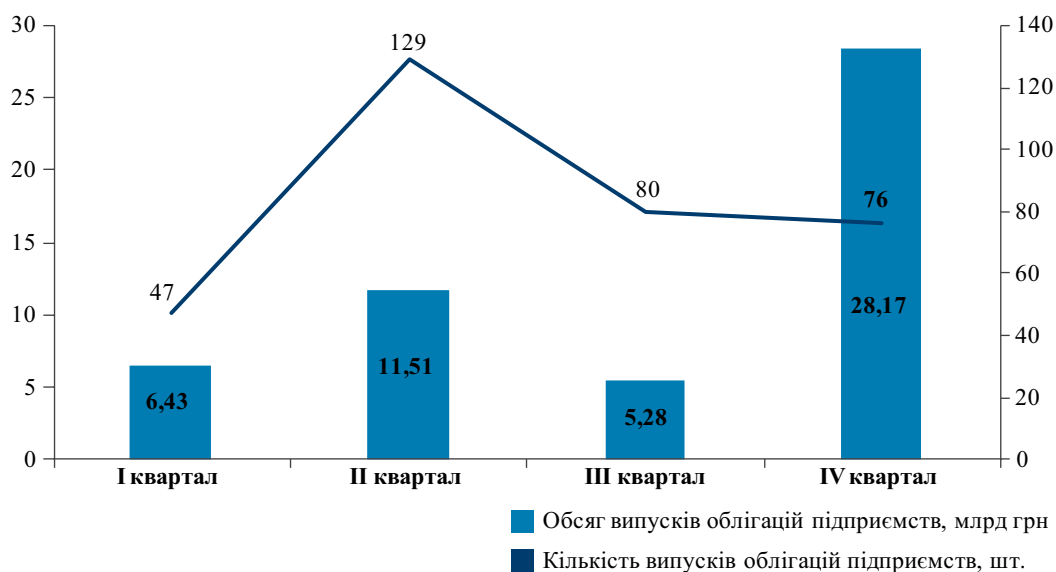
Протягом 2012 року Комісією було зареєстровано 332 випуски облігацій підприємств на суму 51,39 млрд грн (**діаграма 22**). У порівнянні з 2011 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 15,48 млрд грн або на 43,11 %.

Діаграма 22. Обсяги зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2008 – 2012 роках, млрд грн

Також найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в IV кварталі 2012 року - 28,17 млрд грн (**діаграма 23**).

Діаграма 23. Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2012 році

У 2012 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією, належали емітентам, основними видами економічної діяльності яких були:

- надання послуг, діяльність у сфері культури та спорту (27,83 %, або 14,30 млрд грн);
- фінансова діяльність (26,70 %, або 13,72 млрд грн);
- діяльність у сфері транспорту та зв'язку (12,45 %, 6,40 млрд грн) (**діаграма 24**).

Діаграма 24. Розподіл зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств емітентами за основними видами економічної діяльності у 2012 році

У структурі обсягу зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств значна частка належала банкам, що становить 22,90 % від загального обсягу випусків облігацій (таблиця 10).

Таблиця 10. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2008 - 2012 роках, млн грн

Вид емітента	2008	2009	2010	2011	2012
Усього	31 346,28	10 107,35	9 493,86	35 914,44	51 386,61
у тому числі:					
Підприємства та інші	24 132,84	10 107,35	6 343,86	21 920,94	39 588,17
Банки	7 115,94	-	3 150,00	13 893,50	11 770,00
Страхові компанії	97,50	-	-	100,00	28,44

Перелік емітентів, що зареєстрували у 2012 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, наведено в таблиці 11. Обсяг емісії облігацій цих емітентів становив 27 % від загального обсягу випусків облігацій, зареєстрованих Комісією.

Таблиця 11. ТОП - 5 емітентів, які зареєстрували найбільші випуски облігацій у 2012 році

№ з/п	Назва емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ УКРАЇНИ	14 000,00	27,24
2	ПАТ «Комерційний банк «ПриватБанк»	9 500,00	18,49
3	ТОВ «ХЛІБ ІНВЕСТБУД»	3 000,00	5,84
4	Державна іпотечна установа	2 000,00	3,89
5	Державне підприємство «Енергоатом»	1 700,00	3,31

Обіг корпоративних облігацій

Кількість цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку, - дуже важливий показник, який безпосередньо впливає на напрями інвестування, відображає кількість цінних паперів, доступних для придбання інвесторами, ступінь їх диверсифікації, надійності та інвестиційної привабливості.

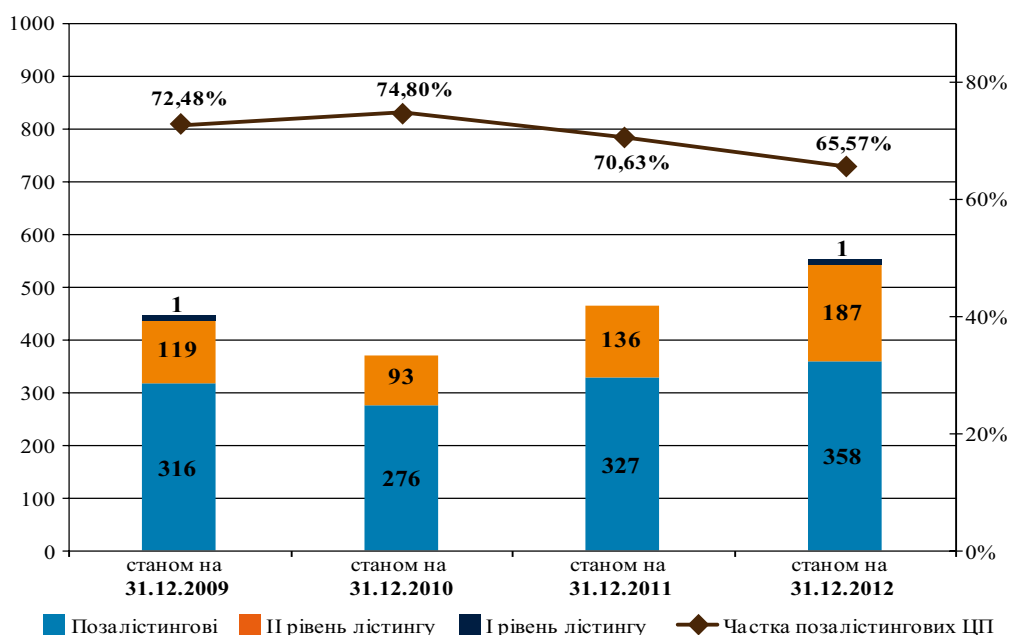
Необхідно зазначити, що на кінець 2012 року спостерігається збільшення кількості випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах. Так, до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31 грудня 2012 року включено 546 облігацій підприємств, що більше на 18 % порівняно з показником аналогічного періоду 2011 року (таблиця 12).

Таблиця 12. Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
	436	396	463	546

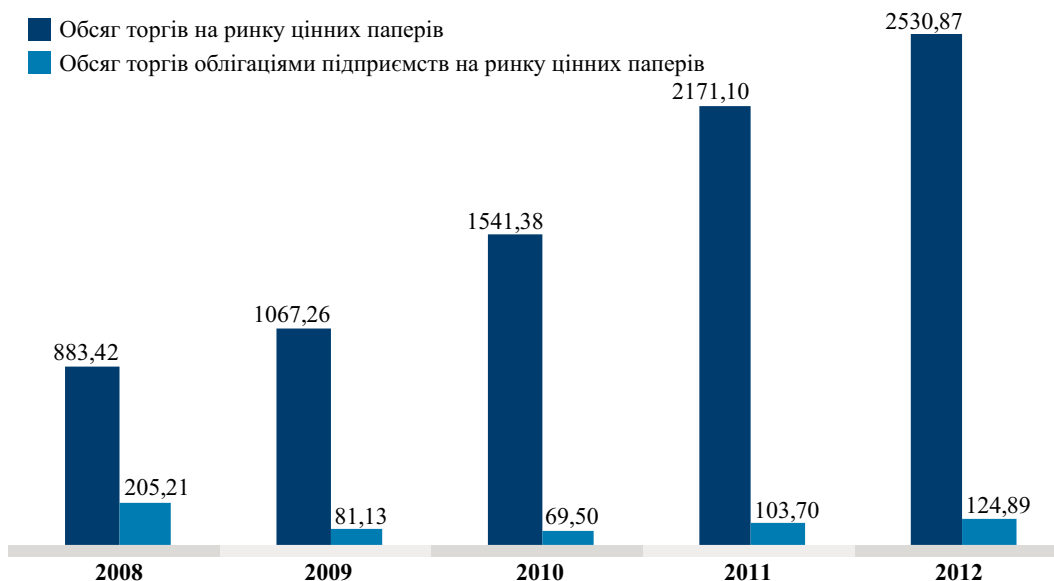
На кінець 2012 року у біржовому реєстрі за I-им та II-им рівнями лістингу знаходилося 188 облігацій підприємств (діаграма 25).

Діаграма 25. Кількість випусків облігацій підприємств, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

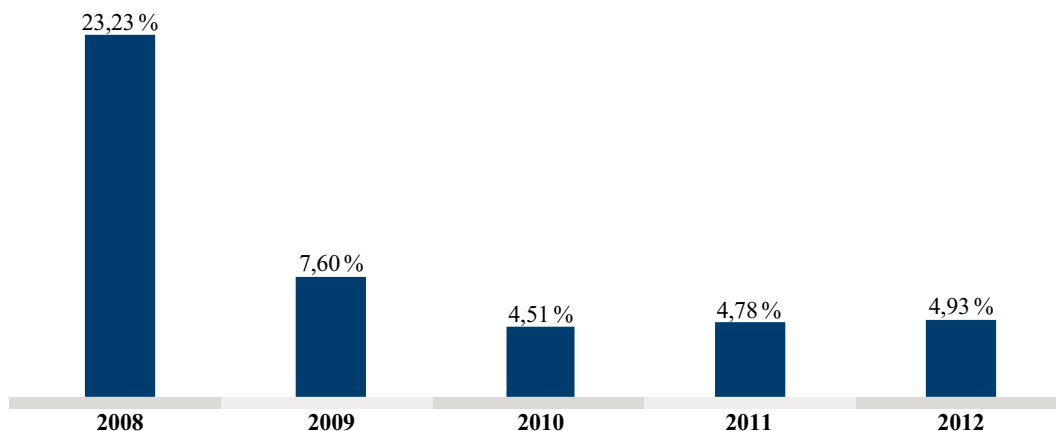
За підсумками 2012 року обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів збільшився на 20,43 % у порівнянні з 2011 роком та становив 124,89 млрд грн (діаграма 26).

Діаграма 26. Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, млрд грн

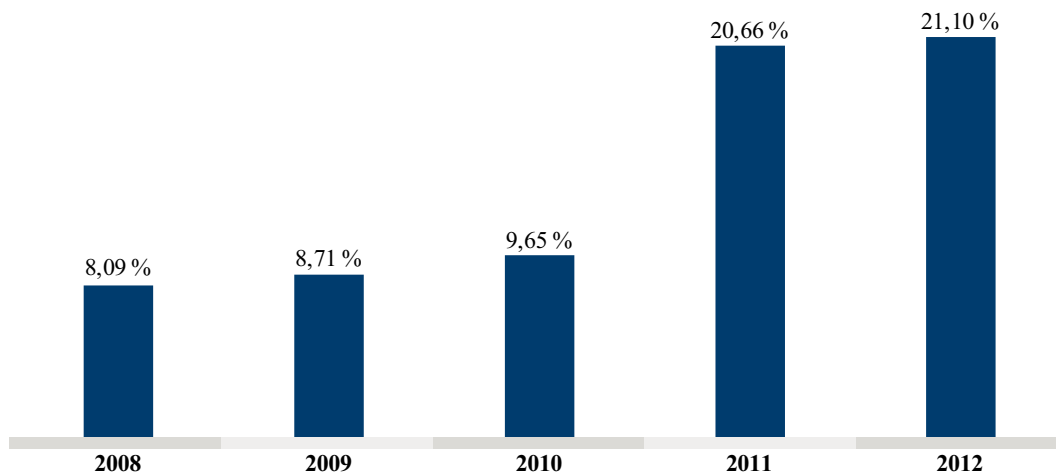
Щодо частки обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2012 році, то вона зберегла тенденцію останніх років та становила 4,93 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 27).

Діаграма 27. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

При цьому частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів збільшилась – з 20,66 % у 2011 році до 21,10 % у 2012 році (діаграма 28).

Діаграма 28. Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у загальному обсязі торгів корпоративними облігаціями на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках

За підсумками 2012 року обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку становив 26,35 млрд грн, що склало 21,10 % від загального обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів (таблиця 13).

Таблиця 13. Обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2008 - 2012 роках, млрд. грн

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	188,6	74,06	62,79	82,28	98,54
Біржовий ринок	16,61	7,07	6,71	21,42	26,35
Усього	205,21	81,13	69,5	103,7	124,89

Варто зауважити, що лідерами за обсягом торгів облігаціями підприємств серед біржових майданчиків у 2012 році стала ПАТ ФБ «ПФТС» з часткою 48,32 % від загального обсягу торгів на біржовому ринку, друге місце посіла ПАТ ФБ «Перспектива» – 40,18 %, на інші фондові біржі припадає 11,80 %.

Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2012 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 14**.

Таблиця 14. ТОП – 10 облігацій підприємств емітентів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку

№ з/п	Найменування емітента	2012 рік	
		Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	Облігації ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль»	2,49	9,43
2	Облігації ДП «Південно-Західна залізниця»	1,61	6,10
3	Облігації ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	1,58	6,01
4	Облігації ПАТ «КБ «ПРАВЕКС-БАНК»	1,29	4,88
5	Облігації ПАТ «УкрСиббанк»	1,02	3,87
6	Облігації Державної іпотечної установи	1,00	3,80
7	Облігації ПАТ «Акціонерний промислово-інвестиційний банк»	0,82	3,12
8	Облігації ПАТ «ВТБ Банк»	0,77	2,93
9	Облігації ПАТ «Дельта Банк»	0,72	2,74
10	Облігації ПрАТ «Нео Віта»	0,71	2,70

Муніципальні облігації

Варто зазначити, що ринок муніципальних облігацій є дуже привабливим для вітчизняних муніципалітетів, оскільки поряд з вирішенням питання додаткових джерел фінансування інвестиційних проєктів дає змогу отримати певні переваги, зокрема, зниження відсоткових ставок шляхом конкуренції між інвесторами; можливість реструктуризації облігаційної позики, а також, завдяки вчасному погашенню облігацій, місто створює свою публічну історію кредитоспроможності, яка у майбутньому дозволить здійснити більш за обсягом випуски муніципальних облігацій та інші запозичення.

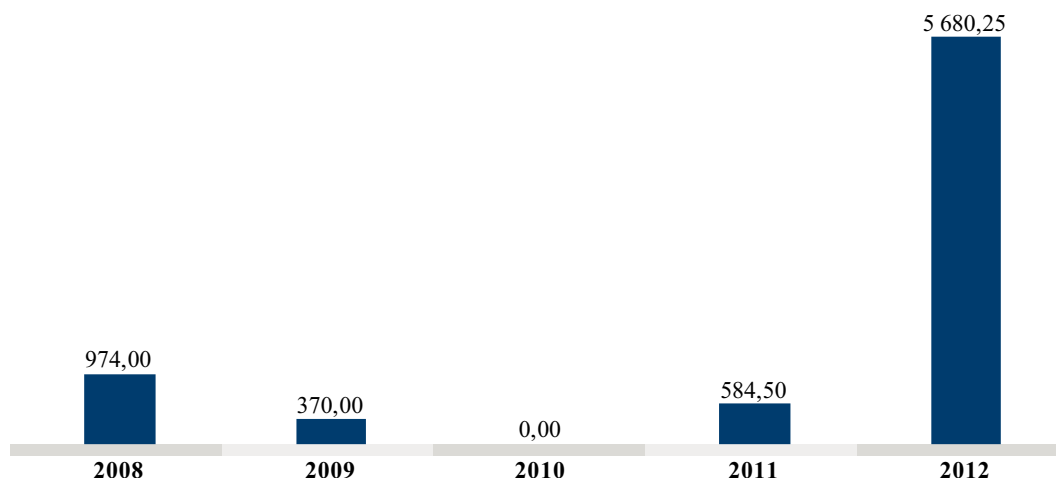
Емісія муніципальних облігацій

Одним із перспективних джерел залучення необхідних коштів до місцевих бюджетів є емісія муніципальних облігацій, які є перспективним фінансовим інструментом, завдяки якому органи місцевого самоврядування можуть вирішувати власні поточні проблеми, пов'язані з фінансуванням бюджетних видатків.

У 2012 році спостерігалась певна зацікавленість органів місцевого самоврядування інструментами фондового ринку для залучення інвестицій у розвиток регіонів та їх інфраструктури.

Таким чином, протягом 2012 року регулятор зареєстрував 12 випусків облігацій місцевих позик на загальну суму 5,68 млрд грн, що у порівнянні з 2011 роком більше на 5,10 млрд грн (**діаграма 29**).

Діаграма 29. Обсяг зареєстрованих випусків облігацій місцевих позик у 2008 – 2012 роках, млн грн

Перелік органів місцевого самоврядування, які у 2012 році виступили емітентами облігацій місцевих позик, наведено в **таблиці 15**.

Таблиця 15. Перелік зареєстрованих випусків облігацій місцевих позик у 2012 році

Назва емітента	Обсяг випуску, млн грн	Кількість цінних паперів, шт.
Київська міська рада	5 415,25	5 415 253
Дніпропетровська міська рада	190,00	190 000
Запорізька міська рада	50,00	50 000
Кременчуцька міська рада	25,00	25 000
Усього	5 680,25	5 680 253

Обіг муніципальних облігацій

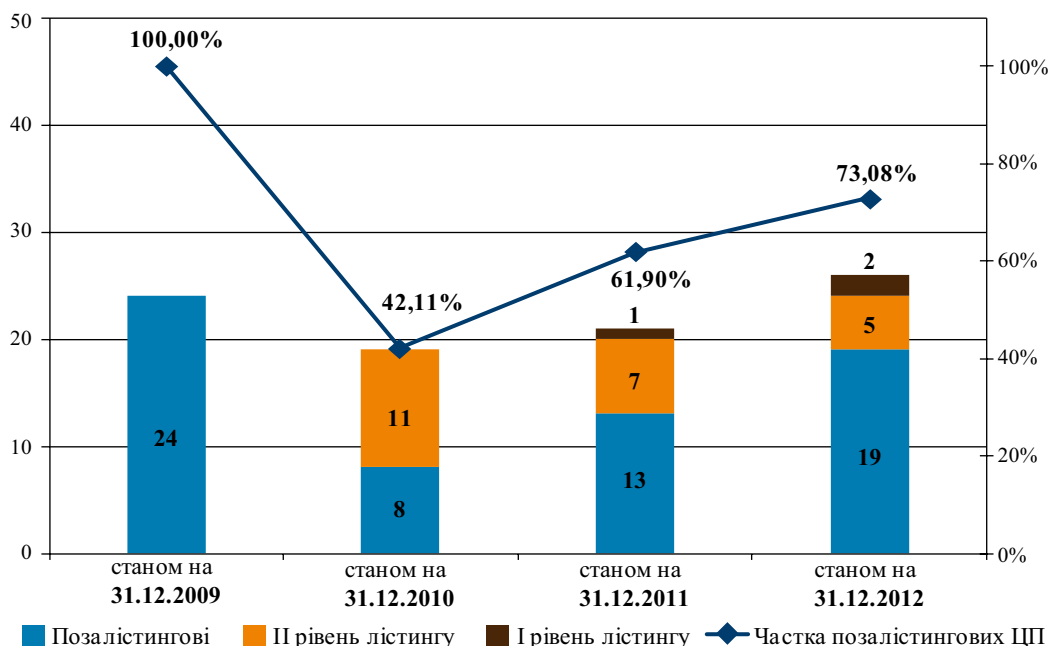
Станом на кінець 2012 року у біржові списки організаторів торгівлі включено 26 муніципальних облігацій (**таблиця 16**).

Таблиця 16. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які перебувають в обігу на фондових біржах у 2009 – 2012 роках, шт.

Кількість випусків облігацій місцевих позик, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
	24	19	21	26

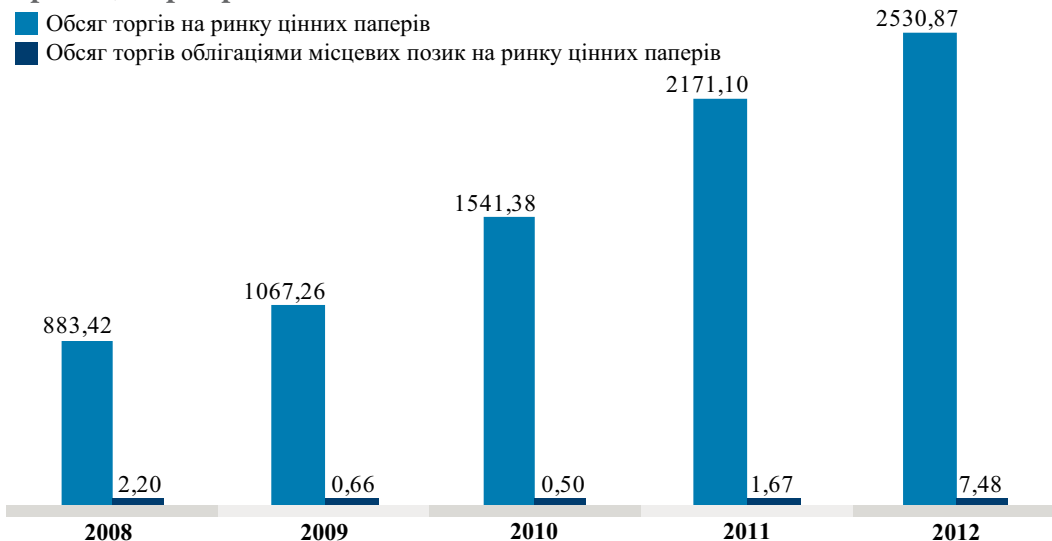
На кінець 2012 року у біржовому реєстрі за I-им та II-им рівнями лістингу знаходилося 7 облігацій місцевих позик (**діаграма 30**).

Діаграма 30. Кількість випусків облігацій місцевих позик, які перебувають в обігу на фондових біржах у 2009 – 2012 роках, шт.

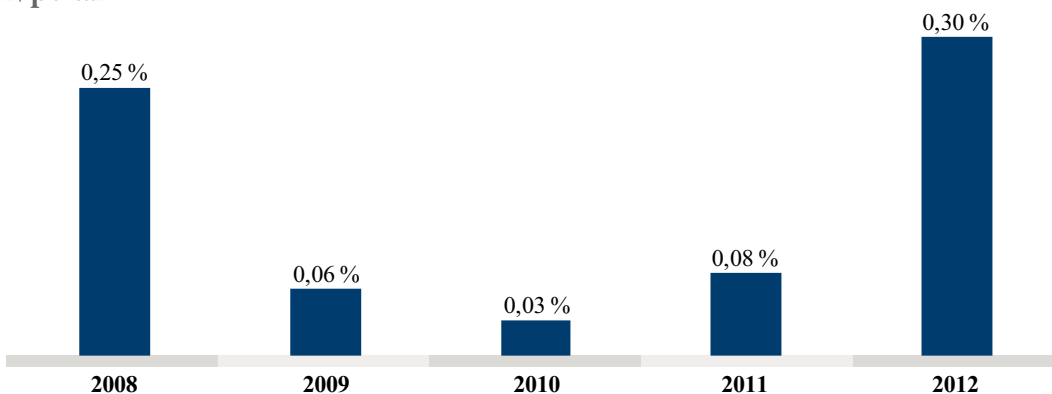
До переваг ринку муніципальних облігацій можна віднести, зокрема, відсутність застави, на відміну від банківських кредитів, та налагодження безпосередніх відносин з інвесторами. Тому обсяг торгів облігаціями місцевих позик у 2012 році збільшився в 4,5 рази порівняно з 2011 роком та склав 7,48 млрд грн (**діаграма 31**).

Діаграма 31. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, млрд грн

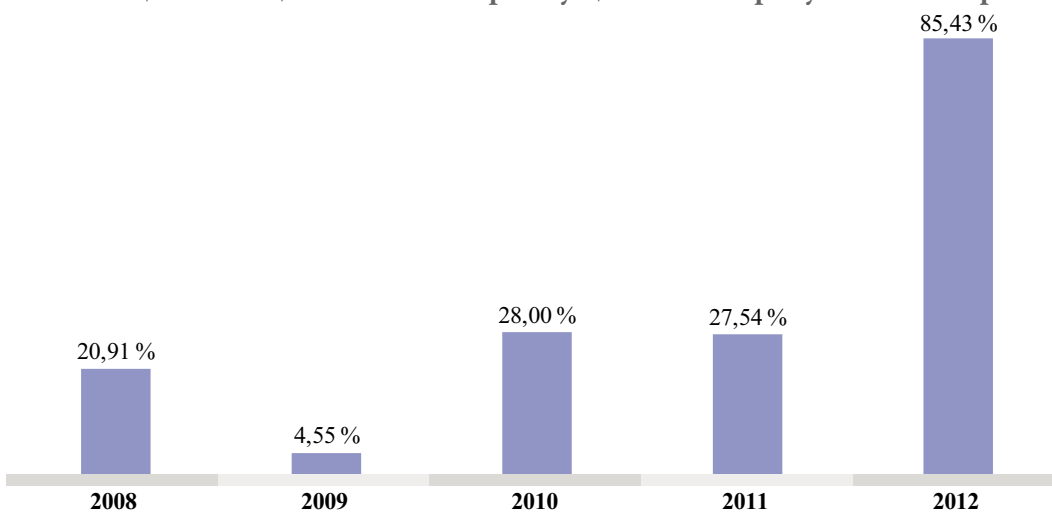
У загальній структурі торгів на ринку цінних паперів у 2012 році частка торгів муніципальними облігаціями збільшилася на 0,22 % порівняно з 2011 роком та склала 0,30 % (діаграма 32).

Діаграма 32. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

Частка обсягу торгів муніципальними облігаціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2012 році зросла більше ніж у три рази порівняно з 2011 роком (діаграма 33).

Діаграма 33. Частка обсягу торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках

Вперше за останні п'ять років біржовий ринок муніципальних облігацій характеризувався вищим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2012 року 85,43 % сукупного обсягу торгів муніципальними облігаціями здійснено на біржовому ринку (таблиця 17).

Таблиця 17. Обсяг торгів облігаціями місцевих позик на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	1,74	0,63	0,36	1,21	1,09
Біржовий ринок	0,46	0,03	0,14	0,46	6,39
Усього	2,20	0,66	0,50	1,67	7,48

Лідерами за обсягами торгів облігаціями місцевих позик серед фондових бірж у 2012 році стала ПАТ ФБ «Перспектива», обсяг торгів даними інструментами на ній сягнув 5,17 млрд грн, що склало 80,96 % від загального об'єму, ПАТ ФБ «ПФТС» - 18,80 %, ПАТ «Українська біржа» - 0,24 %.

Державні облігації України

У сучасних умовах ринок державних облігацій відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Так, державні облігації виступають головним інструментом державних запозичень, дозволяючи залучати значні фінансові ресурси на прийнятних умовах. За умови ефективного та прозорого використання державних облігацій, вони можуть стати дієвим інструментом, здатним позитивно впливати на інвестиційні процеси в Україні.

Обіг державних облігацій України

Державні облігації України для постачальників позикового капіталу - це вигідний варіант вкладення вільних коштів, повернення яких із приростом гарантовано державою. Державні цінні папери - найнадійніші серед боргових паперів, ризики за ними мінімальні, й у цьому їх особлива привабливість.

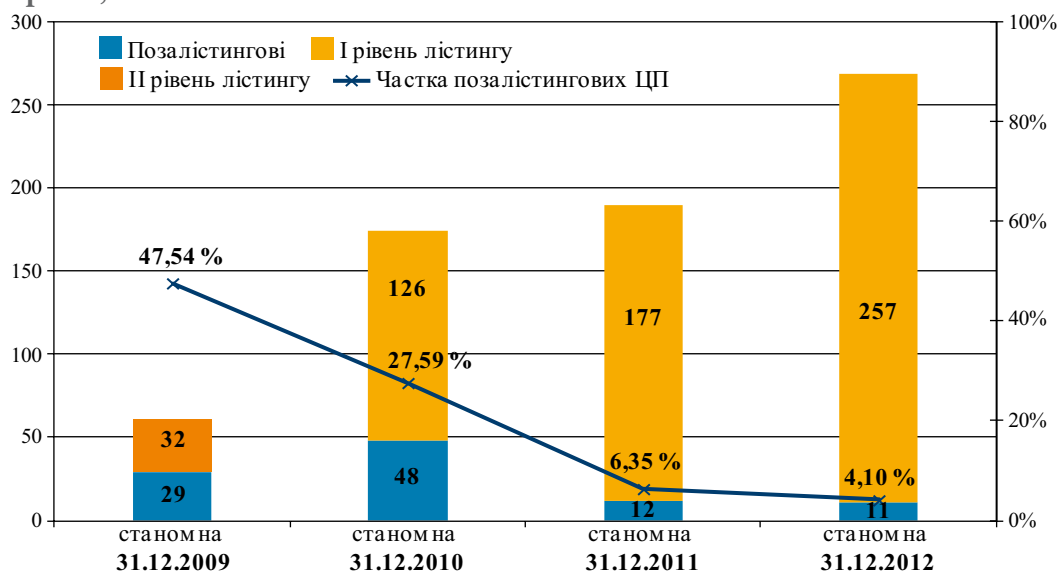
Протягом останніх років кількість випусків державних облігацій України, що знаходяться в обігу на фондових біржах, зберігає впевнену тенденцію до збільшення. Так, в 2012 році до біржових списків організаторів торгівлі було включено 268 державних облігацій України, що на 41,80 % більше порівняно з 2011 роком (таблиця 18).

Таблиця 18. Кількість випусків державних облігацій України, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

Кількість випусків державних облігацій України, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
	61	174	189	268

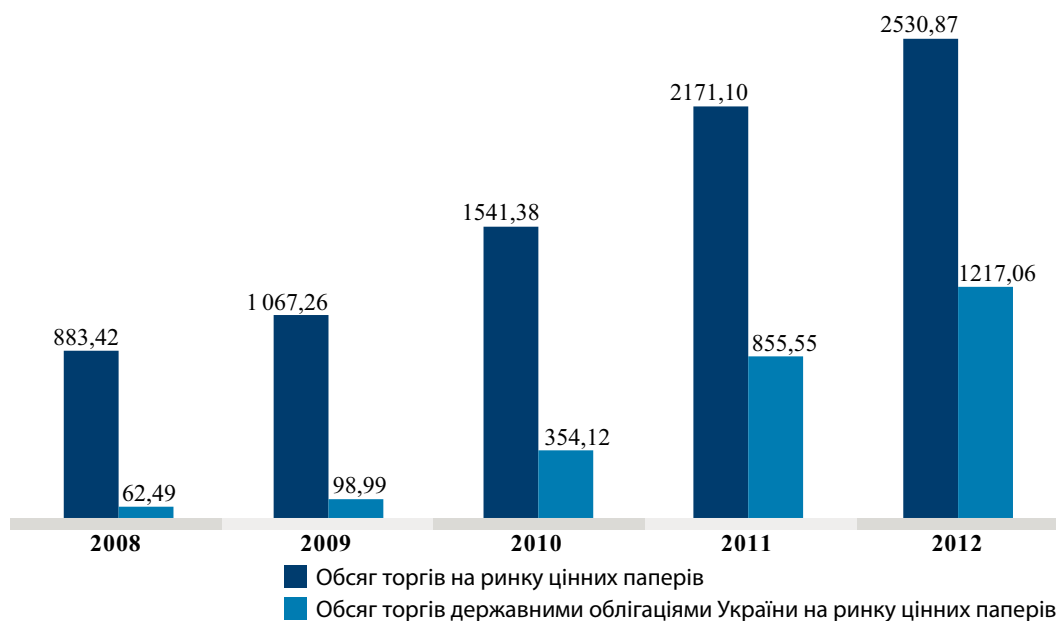
На кінець 2012 року у біржовому реєстрі за II-м рівнем лістингу знаходилося 257 державних облігацій України (діаграма 34).

Діаграма 34. Кількість випусків державних облігацій України, які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.

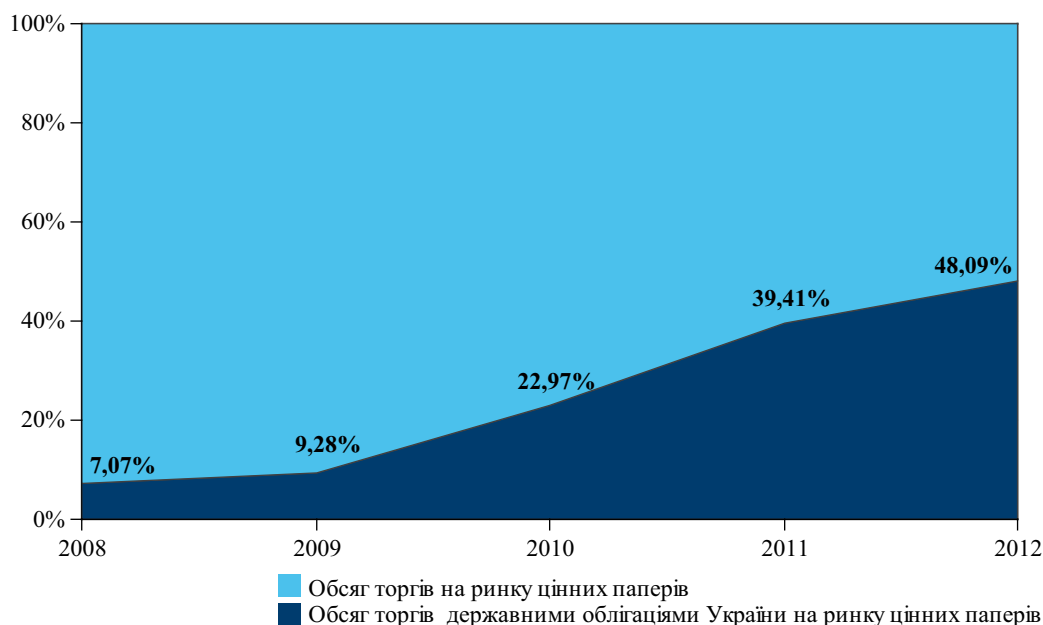
Якщо говорити про зростання в абсолютних величинах, то обсяг торгів на ринку цінних паперів державними облігаціями України збільшився на 361,51 млрд грн у порівнянні з 2011 роком та становив 1217,06 млрд грн (**діаграма 35**).

Діаграма 35. Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, млрд грн

До того ж, частка обсягу торгів державними облігаціями України в 2012 році становила 48,09 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів, це майже на 10 % більше, ніж в попередньому році (**діаграма 36**).

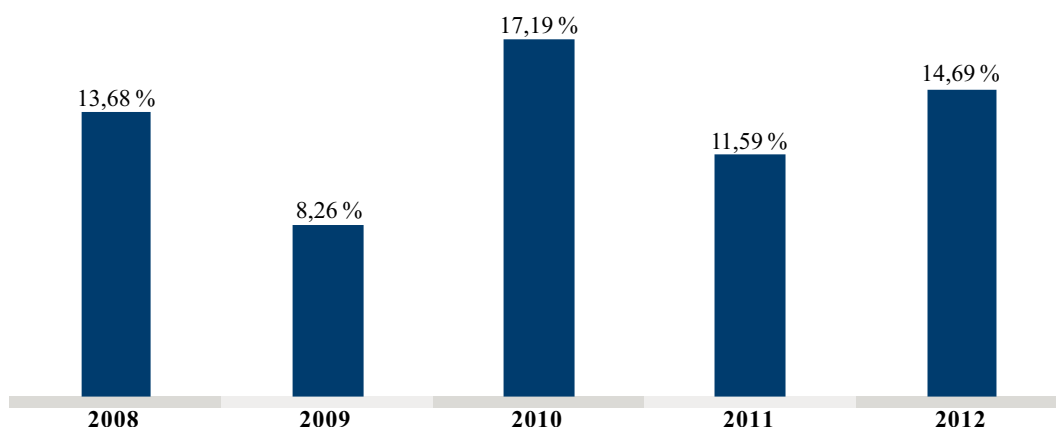
Діаграма 36. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку зросла на 3,10 % порівняно з 2011 роком та склала 14,69 % (**діаграма 37**).

У 2012 році обсяг торгів державними облігаціями України на позабіржовому ринку майже в шість разів перевищив показник біржового ринку (**таблиця 19**).

Діаграма 37. Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках

Таблиця 19. Обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	53,94	90,81	293,26	756,43	1 038,28
Біржовий ринок	8,55	8,18	60,86	99,12	178,78
Усього	62,49	98,99	354,12	855,55	1 217,06

На біржовому ринку протягом 2012 року 58,86 % торгів державними облігаціями України належало ПАТ ФБ «Перспектива», 41,1 % - ПАТ «ПФТС» та 0,04 % - ПАТ «Українська біржа».

Ринок похідних (деривативів)

Ситуація на вітчизняному фондовому ринку протягом останніх років зазнала докорінних змін. Поряд із традиційними операціями з фінансовими інструментами з'явилися нові продукти. Вони отримали назву «деривативи», або «похідні». Наразі ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку. Розвиток ринку похідних цінних паперів виступає одним із факторів ефективного функціонування фінансового ринку та відображає свій вплив на ефективне функціонування реального сектору економіки.

Емісія похідних цінних паперів

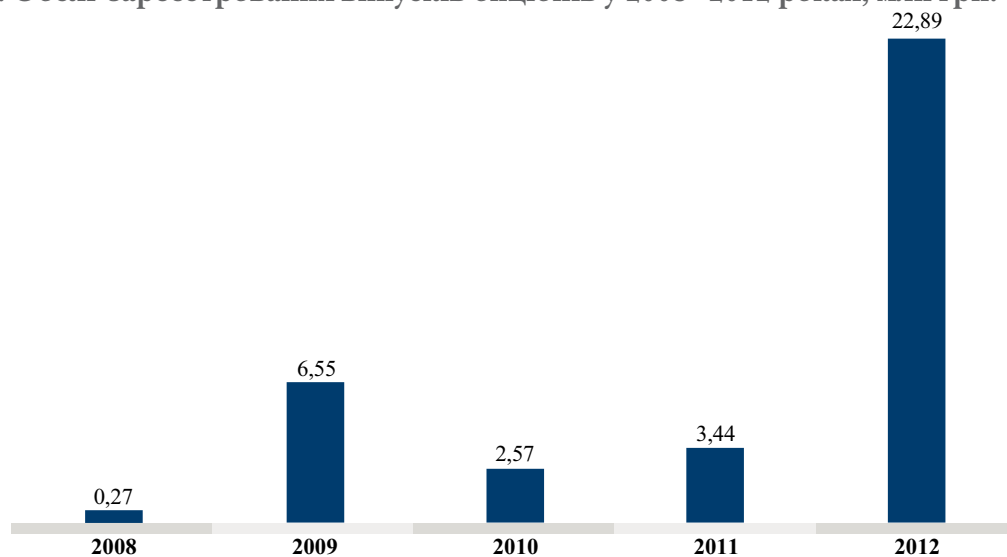
Зростання обсягу випуску похідних цінних паперів протягом останніх років свідчить про інтерес учасників ринку до фінансових інструментів, які створюють можливість для хеджування ризиків, являючи собою елементи «квазі»-страхування. Так, у 2012 році Комісією було зареєстровано дев'ять випусків опціонів на суму 22,89 млн грн. У порівнянні з 2011 роком, обсяг випусків опціонів збільшився на 19,45 млн грн (діаграма 38).

Обіг похідних (деривативів) на фондовому ринку

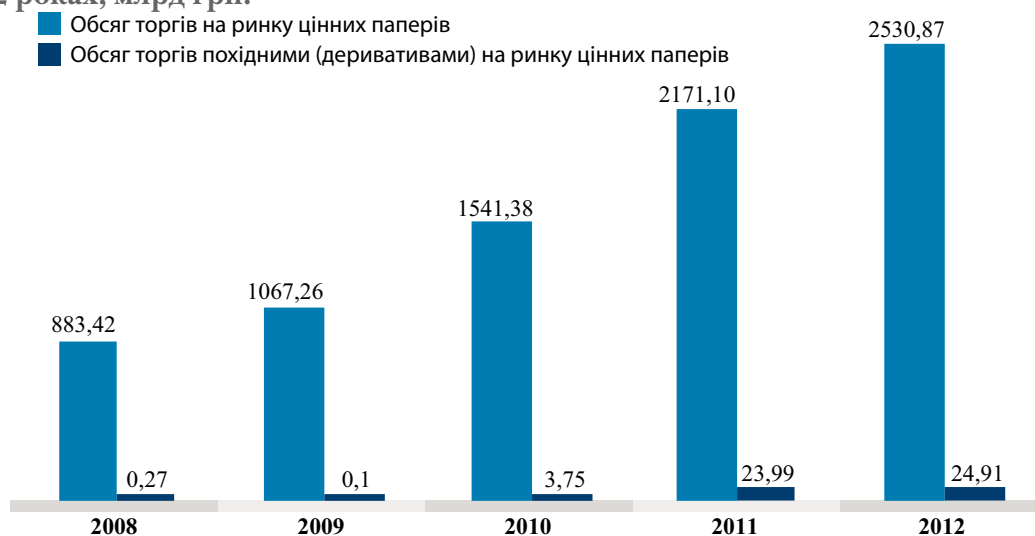
Ринок похідних (деривативів) характеризується постійним зростанням обсягів операцій з похідними інструментами. За останні три роки сума контрактів з похідними (деривативами) помітно зросла: з 3,75 млрд грн у 2010 році до 24,91 млрд грн у 2012 році (діаграма 39).

У 2012 році обсяг торгів похідними (деривативами) збільшився на 0,92 млрд грн порівняно з 2011 роком, що склало 0,98 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 40).

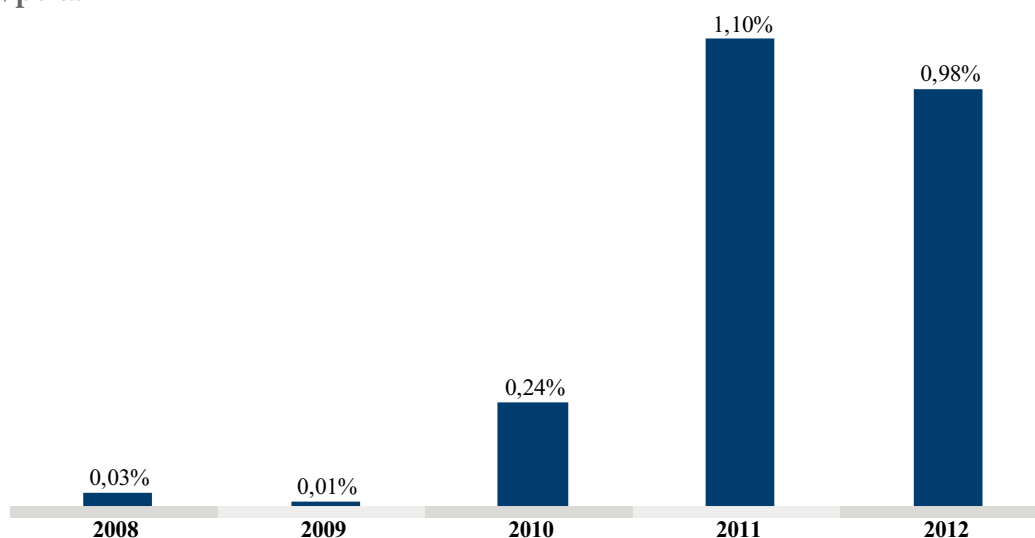
Діаграма 38. Обсяг зареєстрованих випусків опціонів у 2008 - 2012 роках, млн грн.

Діаграма 39. Обсяг торгів похідними (деривативами) на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках, млрд грн.

Діаграма 40. Частка обсягу торгів похідними (деривативами) на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках

В рамках розширення інструментів фондового ринку мала місце активізація строкового ринку, що свідчить про все більше використання інвесторами можливостей хеджування ризиків за допомогою цих фінансових інструментів.

Обсяг торгів похідними (деривативами) на біржовому ринку у 2012 році становив 24,78 млрд грн, у тому числі в секції строкового ринку сума контрактів за деривативами склала 24,91 млрд грн (див. **таблицю 20**).

Таблиця 20. Обсяг торгів похідними (деривативами) на біржовому та позабіржовому ринку у 2008 - 2012 роках, млрд грн.

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	0,15	0,05	0,02	0,17	0,13
Біржовий ринок	0,12	0,05	3,73	23,82	24,78
Усього	0,27	0,10	3,75	23,99	24,91

У 2012 році на біржовому ринку 52,62 % обсягу торгів похідними (деривативами) припадало на «Українську біржу». В свою чергу, обіг похідних (деривативів) на фондовій біржі «Перспектива» склав 46,81 % від загального обсягу, а на фондовій біржі «Українська фондова біржа» – 0,56 %.

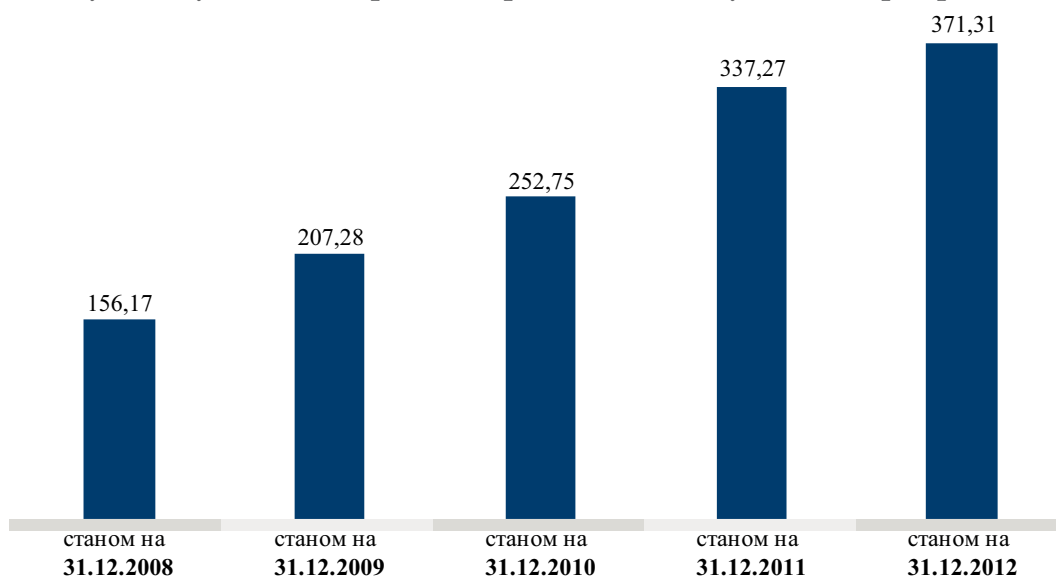
Ринок колективних інвестицій

Економічне зростання країни значною мірою залежить від процесу залучення вільних грошових коштів населення, їх акумуляції та використання в якості інвестицій з метою подальшого направлення у виробничу і соціальну сферу. У цих умовах підвищується актуальність нових форм фінансового посередництва, здатних здійснювати перерозподільні функції, диверсифікувати і страхувати ризики, а також знижувати транзакційні витрати інвесторів. До речі, найбільш затребуваною формою фінансового посередництва на сьогоднішній день є система колективного інвестування. І найбільш розвиненою формою колективного інвестування в Україні є інвестиційні та пенсійні фонди.

Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

Інститути спільного інвестування разом з банківськими депозитами є важливим інструментом для інвестицій коштів фізичних осіб, збереження та накопичення їх заощаджень. Тому динаміка емітованих цінних паперів ІСІ є позитивним сигналом зацікавленості у роботі з цими інститутами: так, станом на 31.12.2012 року регулятором зареєстровано випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування на загальну суму 371,31 млрд грн (**діаграма 41**).

Діаграма 41. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2008 - 2012 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

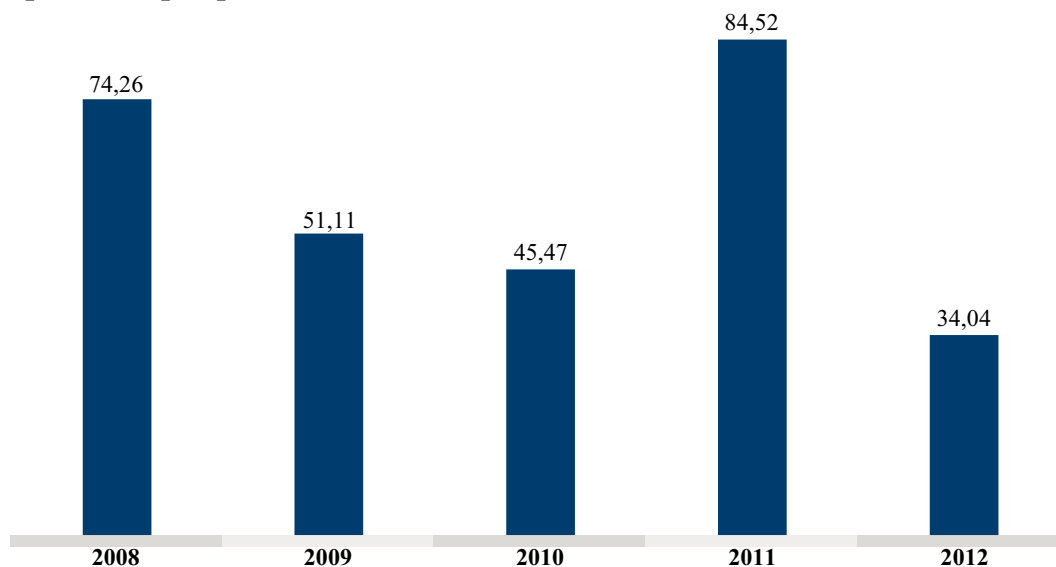
Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу, наведена в таблиці 21.

Таблиця 21. Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу (наростаючим підсумком), млрд грн

Період	Серед юридичних осіб		Серед фізичних осіб		Усього
	Резидентів	Нерезидентів	Резидентів	Нерезидентів	
Станом на 31.12.2008	29,09	5,29	0,63	0,02	35,03
Станом на 31.12.2009	30,51	6,23	0,79	0,02	37,55
Станом на 31.12.2010	39,91	8,64	1,19	0,04	49,78
Станом на 31.12.2011	49,02	9,91	1,63	0,04	60,60
Станом на 31.12.2012	63,63	12,25	1,92	0,03	77,84

Загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, зареєстрованих Комісією у 2012 році, становив 34,04 млрд грн, що у порівнянні з 2011 роком менше на 50,48 млрд грн (діаграма 42). Одним із факторів, що призвів до зменшення обсягів емісії цінних паперів ІСІ у 2012 році, є згортання інвестиційних проектів у зв'язку з очікуванням вступу в силу нового Закону України «Про інститути спільного інвестування» № 5080-VI від 5 липня 2012 року, який передбачає більш широкий спектр інвестиційних фондів.

Діаграма 42. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2008 - 2012 роках, млрд грн

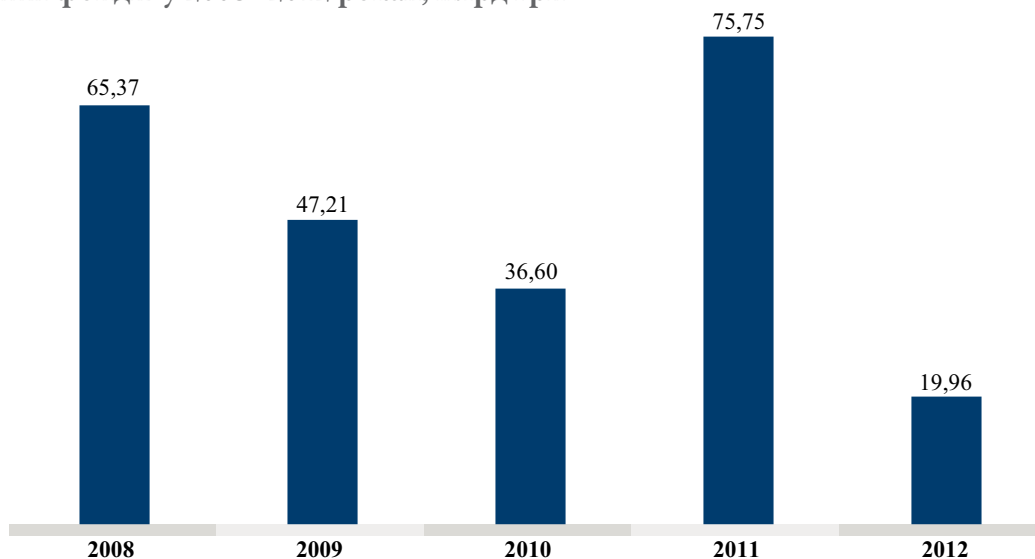

За даними на кінець 2012 року, Комісією зареєстровано інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів загальною номінальною вартістю 318,66 млрд грн. У 2012 році регулятором зареєстровано 103 випуски інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів на суму 19,96 млрд грн (діаграма 43). Це на 55,79 млрд грн (або майже у чотири рази) менше у порівнянні з обсягом зареєстрованих Комісією випусків інвестиційних сертифікатів у 2011 році.

Найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Комісією у IV кварталі 2012 року (діаграма 44).

Що стосується акцій корпоративних інвестиційних фондів, то станом на кінець 2012 року Комісією зареєстровано таких інструментів на суму 52,65 млрд грн. Варто додати, що протягом 2012 року регулятор зареєстрував 118 випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 14,08 млрд грн (діаграма 45). У порівнянні з 2011 роком цей показник збільшився на 5,31 млрд грн (або на 60,55 %).

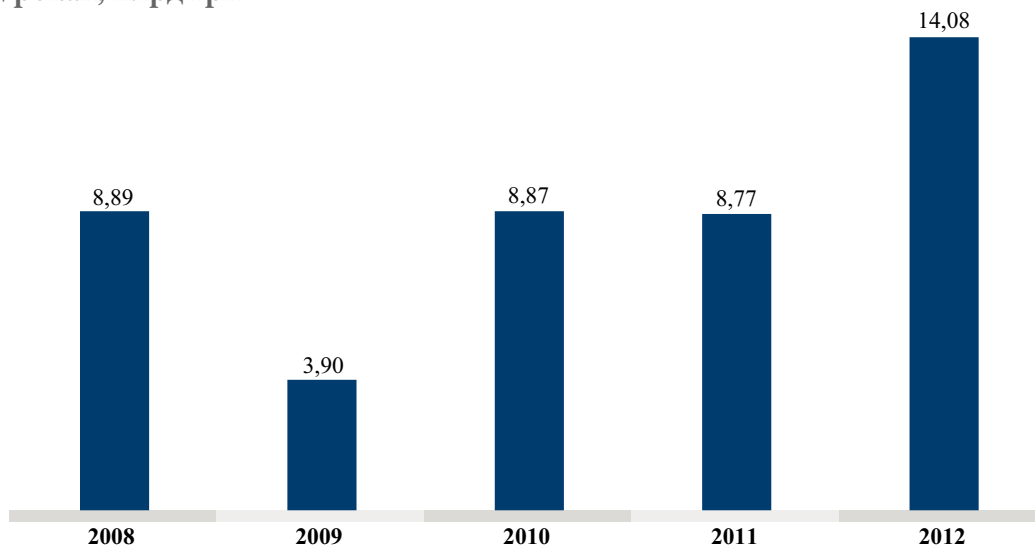
Діаграма 43. Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Діаграма 44. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2012 року

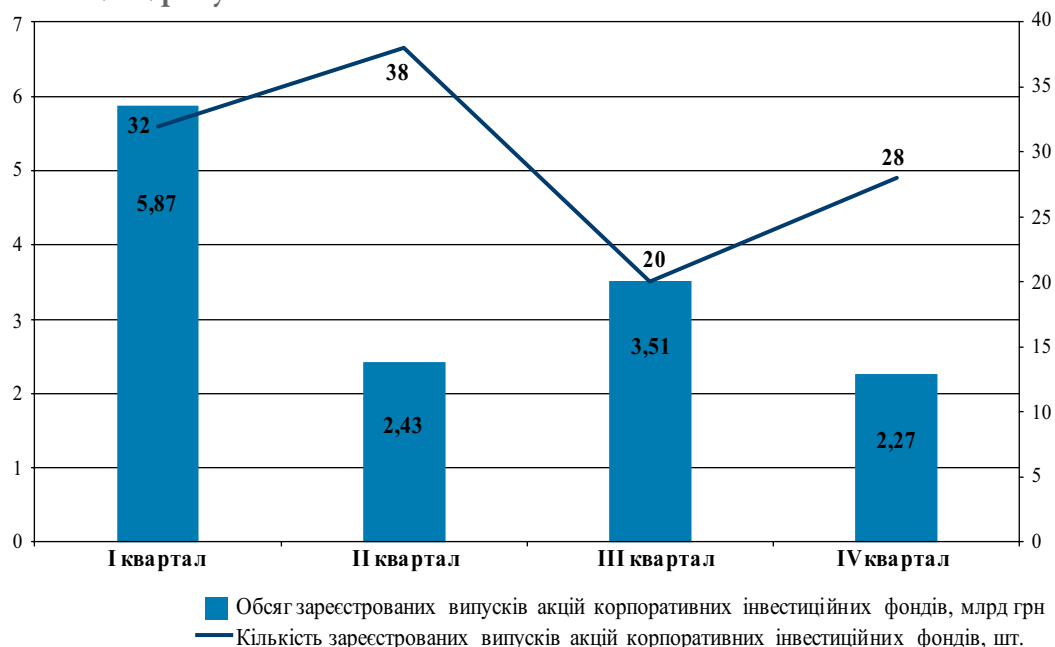

Діаграма 45. Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Комісією у I кварталі 2012 року (діаграма 46).

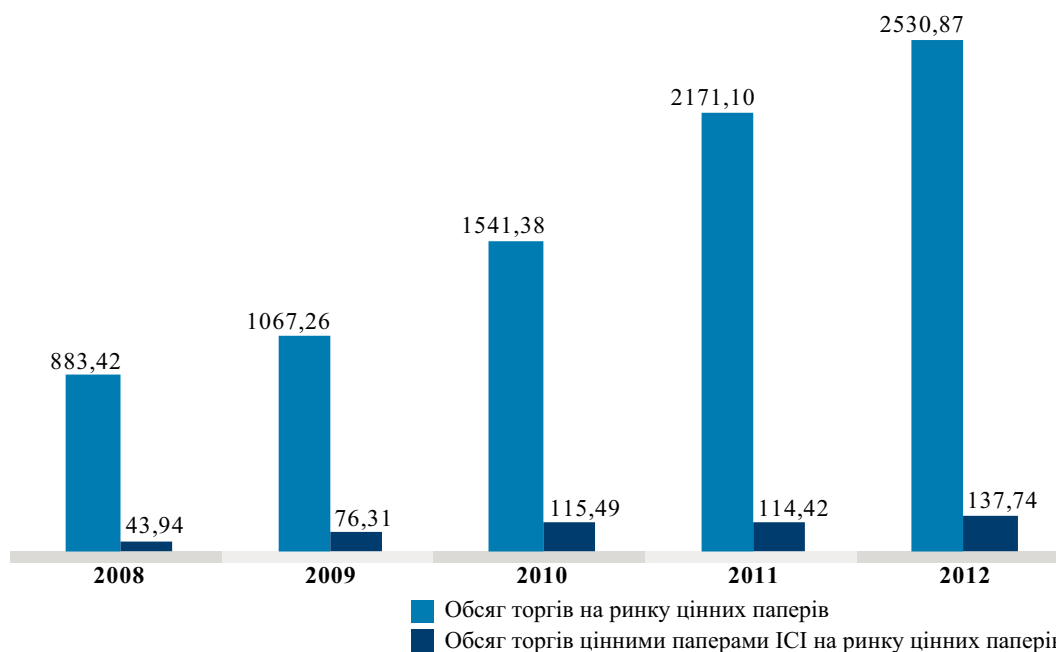
Діаграма 46. Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2012 року

Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку

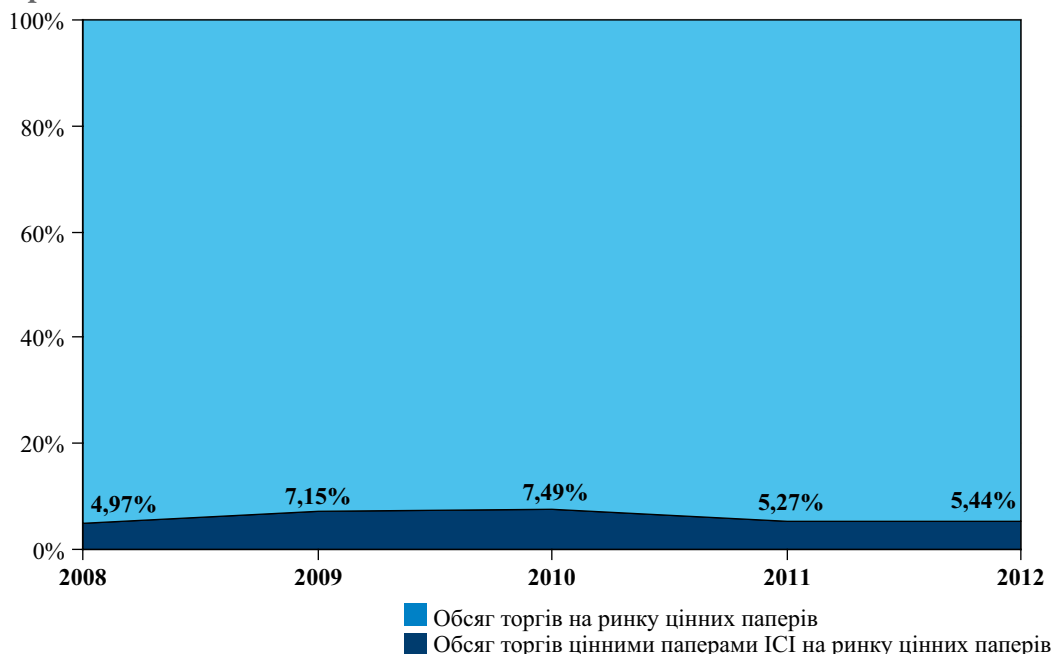
Ринок цінних паперів ІСІ (акції КІФ та інвестиційні сертифікати ПІФ), як і у попередні періоди, залишився відносно невеликим, однак позитивним є факт значного збільшення обсягу торгів цінними паперами ІСІ, який у 2012 році склав 137,74 млрд грн, що більше на 20,38 % порівняно з 2011 роком (діаграма 47).

Діаграма 47. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках, млрд грн

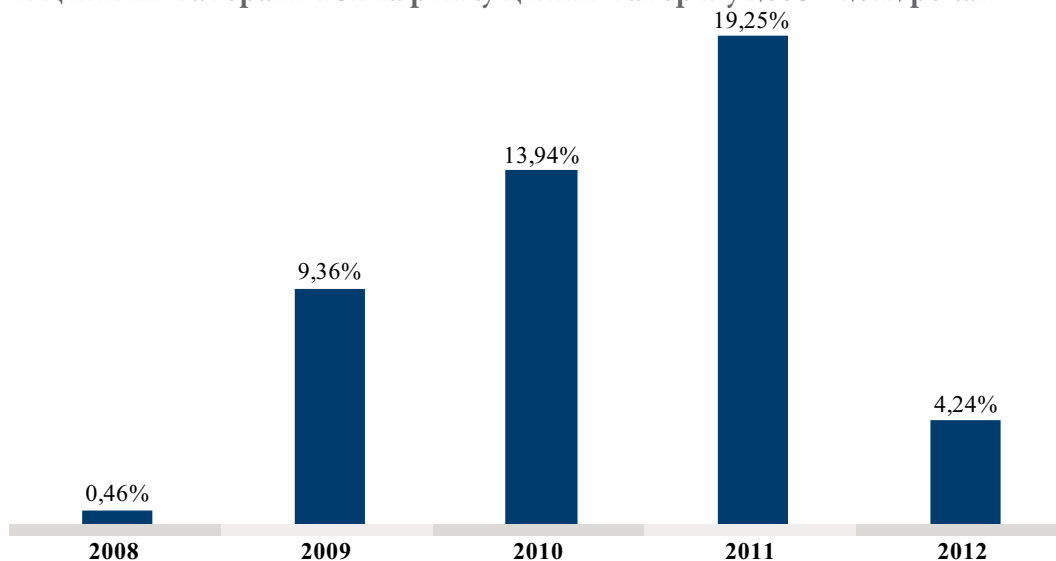
В структурі торгів за підсумками 2012 року на ринок цінних паперів ІСІ припало 5,44 % сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 48).

Діаграма 48. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів зазнала зниження – з 19,25 % у 2011 році до 4,24 % у 2012 році (діаграма 49).

Діаграма 49. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2008 – 2012 роках

Біржовий ринок цінних паперів ІСІ характеризувався нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2012 року обсяг торгів цінними паперами ІСІ на організованому ринку становив 5,84 млрд грн, що відповідало 4,24 % сукупного обсягу торгів з цінними паперами ІСІ, здійсненого на організованому ринку (таблиця 22).

Таблиця 22. Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку та позабіржовому ринку у 2008 – 2012 роках, млрд грн

Вид ринку	2008	2009	2010	2011	2012
Позабіржовий ринок	43,74	69,17	99,39	92,39	131,19
Біржовий ринок	0,20	7,14	16,10	22,03	5,84
Усього	43,94	76,31	115,49	114,42	137,74

Варто зазначити, що на кінець 2012 року у біржових реєстрах організаторів торгівлі за II рівнем лістингу знаходилося 69 інвестиційних сертифікатів ПФ, з них 51 інвестиційний сертифікат перебував у біржовому реєстрі ПАТ «Фондова біржа «ПФТС», ПАТ «Фондова біржа «Перспектива», ВАТ «Східно-Європейська фондова біржа».

Що стосується цінних паперів ІСІ, які у 2012 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, то їх перелік наведено в **таблиці 23**.

Таблиця 23. ТОП – 10 цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку

№ з/п	Перелік цінних паперів ІСІ	2012 рік	
		Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів з цінними паперами ІСІ на організаторах торгівлі (%)
1	Інвестиційні сертифікати ПрАТ КУА «Академія Інвестментс»	3,24	2,35
2	Акції ПАТ «ЗНКІФ «Майбутнє»	1,54	1,12
3	Інвестиційні сертифікати ТОВ «Венчурні інвестиційні проекти»	0,43	0,31
4	Інвестиційні сертифікати ПрАТ «КІНТО»	0,09	0,07
5	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «СІТІ-ІНВЕСТ»	0,04	0,03
6	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Бізнес-інвест»	0,03	0,02
7	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Будівельні проекти»	0,03	0,02
8	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «ІЗІ ЛАЙФ»	0,02	0,02
9	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Реноме-2008»	0,02	0,02
10	Інвестиційні сертифікати ТОВ «КУА «Райффайзен Аваль»	0,01	0,01

Діяльність інститутів спільного інвестування

На кінець 2012 року загальна сума активів інститутів спільного інвестування становила 160,42 млрд грн, з яких 11,69 млрд грн складали активи невенчурних ІСІ.

В цілому, у звітному році спостерігалася значна динаміка та збільшення активів майже всіх видів фондів. Незначним спадом інтересу інвесторів характеризувались лише відкриті та інтервальні пайові інвестиційні фонди (ПІФи). Детально ця інформація викладена в **таблиці 24**.

Таблиця 24. Інформація про результати діяльності ІСІ протягом 2008 – 2012 років, млн грн

Вид ІСІ	Вартість активів інститутів спільного інвестування				
	2008	2009	2010	2011	2012
Пайові інвестиційні фонди	51 792,04	63 611,46	81 078,09	96 047,29	118 404,59
Корпоративні інвестиційні фонди	16 044,55	18 654,20	28 228,47	36 077,25	42 012,45
Усього	67 836,59	82 265,67	109 306,56	132 124,53	160 417,04
Диверсифіковані	561,85	785,37	1 889,73	1 763,53	2 189,66
Недиверсифіковані	67 274,74	81 480,29	107 416,84	130 361,00	158 227,38
Усього	67 836,59	82 265,67	109 306,56	132 124,53	160 417,04
Закриті (невенчурні)	4 327,85	5 993,82	8 298,48	101 35,34	11 365,06
Інтервальні	200,07	256,27	271,56	188,60	164,01
Відкриті	308,43	154,67	432,17	230,68	162,94
Венчурні	63 000,24	75 860,91	100 304,36	121 569,91	148 725,02
Усього	67 836,59	82 265,67	109 306,56	132 124,53	160 417,04

Відповідно до наданої інформації про результати діяльності діючих ІСІ, станом на 31.12.2012 ІСІ провадили свою діяльність у 15 областях України, найбільша кількість цих профучасників зосереджена в м. Києві, а саме 841 компанія (**мал. 2**).

Мал. 2. Розподіл ІСІ за регіонами (станом 31.12.2012)

Загальна сума активів діючих ІСІ становила 160,16 млрд грн, сума чистих активів діючих ІСІ – 141,39 млрд грн. У структурі активів діючих ІСІ станом на 31.12.2012 року переважала дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та векселі (88,05 %). Така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у загальних активах ІСІ становила понад 90 %, та структура їхнього портфеля помітно позначається на структурі активів зведеного портфеля. Детальна інформація щодо структури активів діючих ІСІ представлена в **таблицях 25 - 26**.

Таблиця 25. Структура активів діючих ІСІ у 2011 – 2012 роках

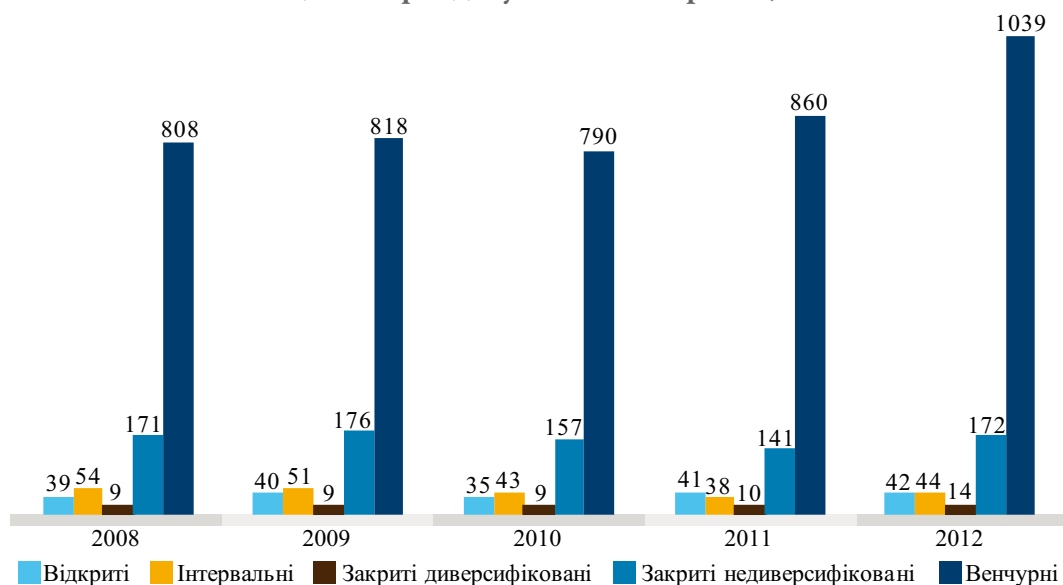
Назва активу	2011					2012				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього
	Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості		Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості	
Дебіторська заборгованість	1 027,39	10,27	54 628,63	45,64	55 656,02	1 369,94	11,79	73 251,98	49,31	74 621,92
Інші інвестиції	2 075,82	20,76	18 069,92	15,10	20 145,74	2 420,36	20,83	20 519,86	13,81	22 940,23
Акції	4 668,54	46,67	12 457,32	10,41	17 125,86	5 183,01	44,62	17 164,24	11,55	22 347,25
Векселі	540,86	5,41	17 585,15	14,69	18 126,01	781,13	6,72	20 331,21	13,69	21 112,34
Облігації підприємств	741,88	7,44	9 299,94	7,77	10 041,83	728,54	6,27	10 268,24	6,91	10 996,78
Грошові кошти	751,02	7,51	4 101,99	3,43	4 853,01	771,53	6,64	3 182,07	2,14	3 953,60
Об'єкти нерухомості	25,63	0,26	2 974,13	2,48	2 999,76	21,84	0,19	3 572,55	2,41	3 594,38
Державні цінні папери	103,74	1,05	12,88	0,01	116,62	211,61	1,82	62,23	0,04	273,84
Заставні	0,00		336,02	0,28	336,02	0,00	0,00	155,08	0,10	155,08
Банківські метали	47,12	0,48	12,42	0,01	59,55	120,20	1,03	13,30	0,01	133,49
Казначейські зобов'язання України	0,00		0,00		0,00	0,00	0,00	15,00	0,01	15,00
Облігації місцевих позик	16,06	0,17	24,57	0,02	40,63	8,71	0,07	3,69	0,00	12,40
Деривативи	0,00		4,70	0,00	4,70	0,00	0,00	4,66	0,00	4,66
Ощадні сертифікати	5,89	0,06%	192,00	0,16	197,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	10 003,94	100	119 699,69	100	129 703,63	11 616,86	100	148 544,11	100	160 160,96

Таблиця 26. Структура активів невенчурних ІСІ у 2011 – 2012 роках

Назва активу	2011						Усього	2012						Усього
	Відкриті ICI		Інтервальні ICI		Закриті ICI			Відкриті ICI		Інтервальні ICI		Закриті ICI		
	Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості		Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості	Загальна вартість	% від загальної вартості	
Акції	67,45	30,31	103,85	55,54	4 497,23	46,87	4 668,54	35,48	21,75	100,15	61,10	5 047,38	44,71	5 183,01
Інші інвестиції	0,06	0,03	0,57	0,30	2 075,19	21,63	2 075,82	0,06	0,04	0,16	0,10	2 420,14	21,44	2 420,36
Дебіторська заборгованість	18,38	8,26	14,60	7,81	994,41	10,36	1 027,39	20,61	12,63	15,84	9,67	1 333,48	11,81	1 369,94
Векселі	0,00	0,00	0,87	0,46	539,99	5,63	540,86	0,00		1,10	0,67	780,03	6,91	781,13
Грошові кошти	63,18	28,40	43,07	23,03	644,76	6,72	751,02	49,82	30,53	24,26	14,80	697,45	6,18	771,53
Облігації підприємств	23,46	10,54	16,75	8,96	701,66	7,31	741,88	17,51	10,73	16,04	9,79	694,98	6,16	728,54
Державні цінні папери	35,93	16,15	4,82	2,58	62,99	0,66	103,74	29,74	18,23	5,16	3,15	176,70	1,57	211,61
Банківські метали	1,66	0,75	2,07	1,10	43,39	0,45	47,12	1,72	1,06	0,98	0,60	117,49	1,04	120,20
Об'єкти нерухомості	0,00	0,00	0,00	0,00	25,63	0,27	25,63	0,00	0,00	0,00	0,00	21,84	0,19	21,84
Облігації місцевих позик	12,37	5,56	0,41	0,22	3,28	0,03	16,06	8,21	5,03	0,20	0,12	0,31	0,00	8,71
Ощадні сертифікати	0,00	0,00	0,00	0,00	5,89	0,06	5,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	154,99	100	82,59	100	3 022,01	100	3 259,59	163,16	100	163,90	100	11 289,80	100	11 616,86

Разом із характеристикою активів інститутів спільного інвестування необхідно представити і дані щодо їх кількості (діаграма 51). Так, кількість відкритих, інтервальних, закритих диверсифікованих і закритих недиверсифікованих фондів, у порівнянні з 2011 роком, лишилась майже незмінною, тоді як кількість венчурних фондів значно зростає.

Діаграма 51. Кількість інвестиційних фондів у 2008 – 2012 роках, шт.

Перелік інститутів спільного інвестування з найбільшою вартістю активів наведено в таблицях 27 - 31.

Таблиця 27. ТОП - 10 ІСІ відкритого типу з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	ПФ «ОТП Класичний»	61,81	44,08
2	ВДПФ «КІНТО-Класичний»	30,11	24,26
3	ВДПФ «Спарта Збалансований»	11,18	11,08
4	ВДПФ «Райффайзен грошовий ринок»	13,23	10,70
5	ВДПФ «Цитаделе Український Збалансований фонд»	17,30	5,67
6	ВДПФ «Цитаделе фонд Українських Облігацій»	10,30	5,58
7	ПФ «ОТП Фонд Акцій»	6,04	5,27
8	ВДПФ «СЕБ фонд облігаційний»	9,92	5,15
9	ВДПФ «Преміум-фонд Індексний»	6,66	4,50
10	ВДПФ «ВСІ»	5,32	4,84

Таблиця 28. ТОП – 10 ІСІ інтервального типу з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	ПАТ «ДКІФ «СОЦІНВЕСТ-ГАРАНТ»	40,61	42,77
2	ІДПФ «Депозит +»	19,69	17,16
3	ІДПФ «Достаток»	15,13	15,22
4	ПІДІФ «Абсолют-Інвест»	12,63	12,41
5	ПІФ ДІ «Платинум «ТОВ «Драгон Есет Менеджмент»	18,99	11,96
6	ІДПФ «КІНТО-Народний»	13,65	9,52
7	ПІДІФ «ІНТЕРВАЛ»	7,22	7,70
8	ПІДІФ «Центральний інвестиційний фонд»	5,94	5,27
9	ПІДІФ «ТАСК Український Капітал»	10,17	3,84
10	ПІДІФ «Промінвест-Керамет»	4,29	3,69

Таблиця 29. ТОП - 10 ІСІ закритого типу диверсифікованого виду з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	ЗДПФ «КАПІТАЛ»	585,03	654,99
2	ЗДПФ «Розумний капітал»	225,96	230,44
3	ЗДПФ «Гарантійні інвестиції»	224,92	228,73
4	ЗДПФ «Інноваційний розвиток»	-	215,92
5	ЗДПФ «Інвестиційний стандарт»	-	215,92
6	ЗДПФ «ПІФ»	183,92	194,64
7	ЗДПФ «Збалансований Дохід»	112,53	111,92
8	ЗДПФ «Дивідендний фонд «АнтиБанк»	3,82	3,34
9	ПІДІФЗТ «Центавр»	-	1,72
10	ЗДПФ «Прибутковий»	1,76	1,71

Таблиця 30. ТОП – 10 ІСІ закритого типу недиверсифікованого виду (невенчурних) з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР»	1 339,51	1 455,49
2	ПАТ «ЗНКІФ «ЕФЕКТИВНІ ІНВЕСТИЦІЇ»	612,92	1 090,94
3	ПАТ «ЗНКІФ «ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ»	925,48	941,59
4	ВАТ «ЗНКІФ «САТУРН»	349,63	683,84
5	ЗНКІФ «Домінанта»	569,34	540,42
6	ПАТ «ЗНКІФ «Промактив»	-	322,80
7	ПАТ «ЗНКІФ «ХАЙГРАУНД КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	3,50	238,98
8	ПАТ «ЗНКІФ «Каскад-Інвест»	166,80	236,25
9	ПАТ «ЗНКІФ «Українські збалансовані інвестиції»	469,68	213,41
10	ПАТ «ЗНКІФ «Чистий Прибуток»	209,04	205,63

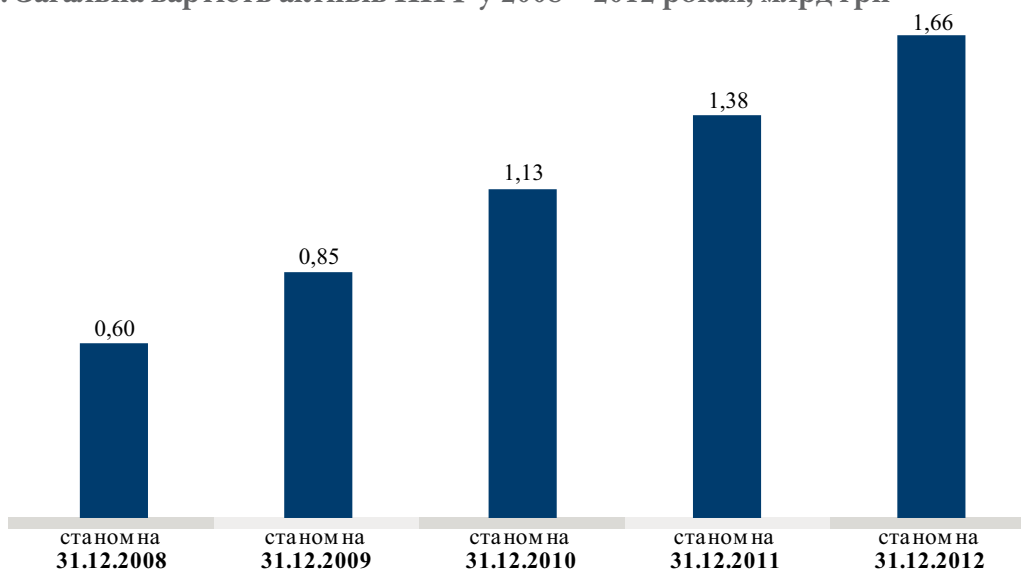
Таблиця 31. ТОП – 10 ІСІ венчурних фондів з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	ПАТ «ВЗНКІФ «УНІБУДІНВЕСТ»	6 228,22	6 696,83
2	ПВНЗІФ «КОНЦЕПТ»	3 010,46	2 849,24
3	ПВНЗІФ «МЕГАПОЛІС-ІНВЕСТ»	1 319,97	2 634,94
4	ПВІФ НВЗТ «НОВІ БУДІВЕЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	1 885,63	1 905,86
5	ПЗНВІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	1 319,13	1 990,50
6	ПАТ «ЗНВКІФ «СМАРТ КАПІТАЛ»	1 671,37	1 791,62
7	ПВНЗІФ «РЕСУРС-ІНВЕСТИЦІЯ»	1 909,19	1 784,49
8	ЗНВПФ «АГРО ПЕРСПЕКТИВА»	-	1 768,64
9	ПАТ «ЗНВКІФ «РЕЗОЛЮТ»	1 781,98	1 637,72
10	ПВІФ ЗН «ІМПУЛЬС І2	1 473,41	1 630,48

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

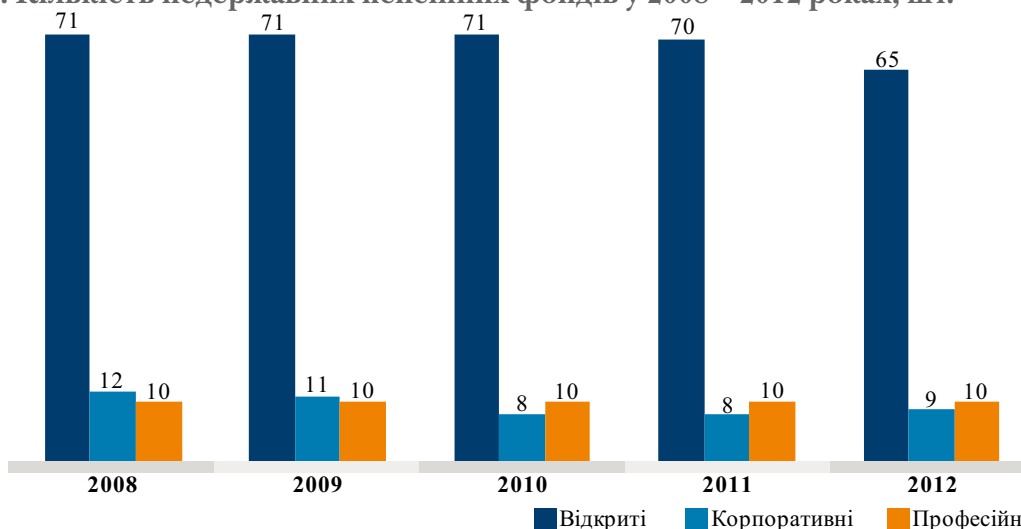
Протягом 2012 року, як і впродовж попередніх років, загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів (НПФ) демонструвала збільшення, а саме: зростання склало 20,29 %, і станом на кінець 2012 року цей показник становив 1,66 млрд грн (діаграма 52).

Діаграма 52. Загальна вартість активів НПФ у 2008 – 2012 роках, млрд грн

Кількість НПФ у порівнянні з попереднім роком лишилась майже незмінною (діаграма 53).

Діаграма 53. Кількість недержавних пенсійних фондів у 2008 – 2012 роках, шт.

Згідно з даними звітності цих фондів, на кінець 2012 року НПФ провадили свою діяльність у 10 регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена в м. Києві – 65 (**мал. 3**).

Мал. 3. Розподіл НПФ за регіонами (станом на 31.12.2012 року)

Аналізуючи структуру активів НПФ, варто зазначити, що найбільша їх частка зосереджена в цінних паперах та грошових коштах (відповідно 58,73 % та 35,09 %) (**таблиця 32**).

Таблиця 32. Структура активів НПФ у 2011 - 2012 роках

Назва активу	2011		2012	
	Загальна вартість, млн грн.	Відсоток від загальної суми активів, %	Загальна вартість, млн грн.	Відсоток від загальної суми активів, %
Грошові кошти	446,61	32,44	582,49	35,09
Облігації підприємств	348,46	25,31	519,72	31,31
Акції	254,61	18,50	256,87	15,47
Державні цінні папери	207,13	15,05	195,13	11,75
Об'єкти нерухомості	48,56	3,53	49,59	2,99
Інші інвестиції	37,67	2,74	34,41	2,07
Банківські метали	26,10	1,90	18,64	1,12
Облігації місцевих позик	7,43	0,54	3,25	0,20
Усього	1 376,56	100	1 660,10	100

Перелік недержавних пенсійних фондів з найбільшою вартістю активів наведено в **таблиці 33**.

Таблиця 33. ТОП – 20 НПФ з найбільшою вартістю активів

№ з/п	Найменування фонду	Вартість активів, млн. грн	
		станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
1	КНПФ Національного банку України	712,08	988,65
2	ВНПФ «Перший національний відкритий пенсійний фонд»	150,99	111,20
3	НТ «НКПФ ВАТ «Укресімбанк»	64,29	78,16
4	ВНПФ «Емерит-Україна»	68,34	74,25
5	ППФ НГП енергетиків України	66,78	67,73
6	ВНПФ «Україна»	40,54	41,13
7	НТ «ВНПФ «ВСІ»	29,40	29,22
8	Відкритий пенсійний фонд «Приватфонд»	18,89	24,04
9	НТ «ВНПФ «ІФД КапіталЪ»	24,19	23,23
10	НТ ВНПФ «Європа»	22,34	20,29
11	НТ «ВПФ «Соціальний стандарт»	22,12	19,55
12	ВПФ «Фармацевтичний»	13,20	19,27
13	ВНПФ «Причетність»	14,44	17,02
14	НТ КНПФ «Брокбізнескапітал»	10,30	12,29
15	НТ КНПФ «Чорноморнафтогаз»	5,64	5,76
16	КНПФ «ТПП України»	4,39	5,82
17	ПНПФ «ШАХТАР»	1,00	2,01
18	ПНПФ «МАГІСТРАЛЬ»	1,54	1,89
19	НТ «Гірничо-металургійний професійний пенсійний фонд»	0,63	0,66
20	НППФ «Перший профспілковий»	0,83	0,42

Ринок позабіржових фінансових інструментів

Ринок позабіржових фінансових інструментів займає незначну частку фондового ринку та представлений ощадними сертифікатами, сертифікатами фондів операцій з нерухомістю (ФОН), іпотечними цінними паперами, депозитними сертифікатами НБУ, заставними цінними паперами, векселями.

Емісія сертифікатів фондів операцій з нерухомістю

Відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю», починаючи з 2005 року, Комісія здійснює реєстрацію випусків сертифікатів фондів операцій з нерухомістю. За весь період Комісія зареєструвала випуски сертифікатів ФОН на загальну суму 2,24 млрд грн. У 2012 році Комісія зареєструвала два випуски сертифікатів ФОН ПАТ АКБ «АРКАДА» на загальну суму 8,5 млн грн (**таблиця 34**).

Таблиця 34. Перелік зареєстрованих випусків сертифікатів ФОН у 2012 році

Назва фінансової установи	Загальний обсяг випуску, млн грн	Кількість випусків (серій)	Загальна кількість цінних паперів, шт.
ПАТ АКБ «АРКАДА»	8,5	2	8 500

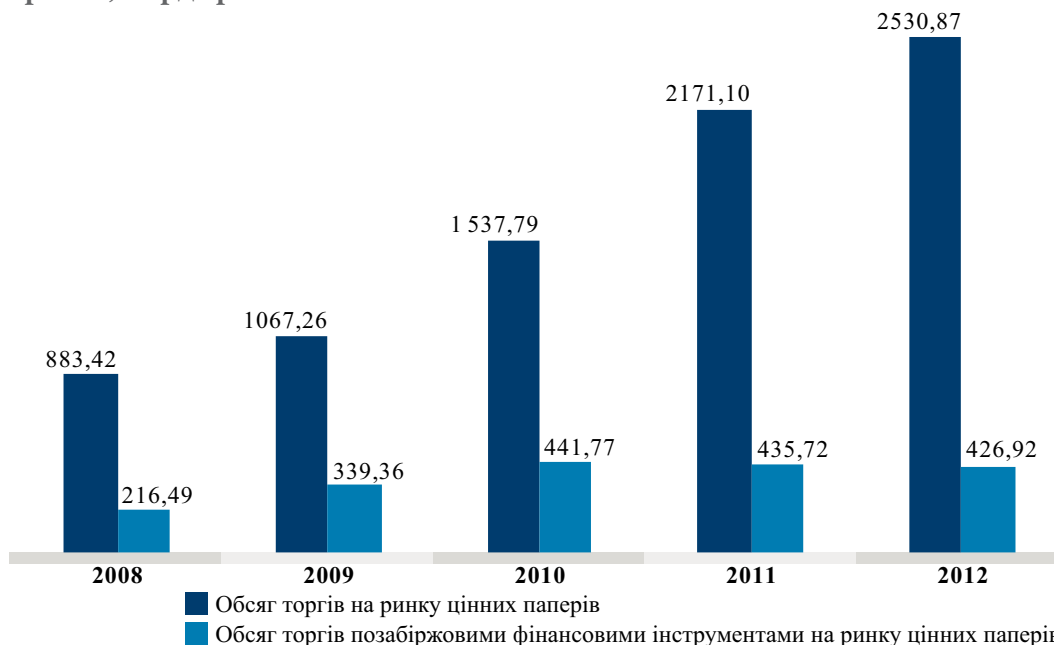
Емісія іпотечних цінних паперів

Станом на 31.12.2012 року Комісія зареєструвала випуски іпотечних облігацій на загальну суму 1,07 млрд грн. У 2012 році Комісія зареєструвала два випуски звичайних іпотечних облігацій на загальну суму 750,00 млн грн, з них один випуск було зареєстровано ПАТ «Агентство по рефінансуванню житлових кредитів» на суму 250,00 млн грн, інший – Державній іпотечній установі на суму 500,00 млн грн.

Обіг позабіржових фінансових інструментів на ринку цінних паперів

У 2012 році обсяг торгів позабіржовими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів становив 426,92 млрд грн та дещо зменшився порівняно з 2011 роком (**діаграма 54**).

Діаграма 54. Обсяг торгів позабіржовими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Серед позабіржових фінансових інструментів найбільша частка обсягу торгів припадає на векселі, що свідчить про зростання їх значення як засобу розрахунків. Так, питома вага операцій з векселями становила 16,28 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (таблиця 35).

Таблиця 35. Структура обсягів торгів позабіржовими фінансовими інструментами на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Вид фінансового інструменту	2010	2011	2012
Вексель	316,11	358,28	412,08
	20,56 %	16,50 %	16,28 %
Ощадні (депозитні) сертифікати	124,89	76,72	13,59
	8,12 %	3,53 %	0,54 %
Заставні цінні папери	0,51	0,65	1,24
	0,03 %	0,03 %	0,05 %
Іпотечні цінні папери	0,26	0,07	0
	0,02 %	0,00 %	0,00 %
Загальний обсяг торгів на ринку цінних паперів	1 537,79	2 171,10	2 530,87

Основні показники облікової системи фондового ринку

Депозитарна діяльність провадиться учасниками фондового ринку відповідно до законодавства про депозитарну систему України. Зауважимо, що на кінець 2012 року регулятором видано дві ліцензії на здійснення депозитарної діяльності депозитарію цінних паперів – ПАТ «Національний депозитарій України» (ПАТ «НДУ») та ПрАТ «Всеукраїнський депозитарій цінних паперів» (ПрАТ «ВДЦП»).

Станом на 31.12.2012 року депозитарії цінних паперів обліковували 1 336 цінних паперів, випуски яких зареєстровані у документарній формі існування, на рахунках у зберігачів цінних паперів знаходилось 65 016,73 млн шт. таких цінних паперів. У той же час, у бездокументарній формі існування депозитарії обліковували 13 398 цінних паперів, а на рахунках у зберігачів знаходилось 3 186 233,35 млн шт. таких цінних паперів. Загалом, деякі кількісні показники депозитарної діяльності наведено в таблиці 36.

Таблиця 36. Деякі кількісні показники депозитарної діяльності у 2009 - 2012 роках

Показники	Назва депозитарію	станом на 31.12.2009	станом на 31.12.2010	станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2012
Кількість знерухомлених цінних паперів, випуски яких зареєстровані у документарній формі, що обслуговуються у депозитаріях (млн шт.)	ПрАТ «ВДЦП»	372 597	302 236	109 803	54 879
	ПАТ «НДУ»	6 390	24 928	27 433	10 137
Кількість випусків цінних паперів, зареєстрованих у документарній формі існування, цінні папери яких знеруховлені та обслуговуються депозитаріями (шт.)	ПрАТ «ВДЦП»	3 903	2 793	1 611	1 301
	ПАТ «НДУ»	22	77	54	35
Кількість цінних паперів, випуски яких зареєстровані у бездокументарній формі існування, що обслуговуються у депозитаріях (млн шт.)	ПрАТ «ВДЦП»	1 006 951	1 763 140	2 144 669	2 222 749
	ПАТ «НДУ»	13 294	86 203	270 549	963 484
Кількість випусків цінних паперів, зареєстрованих у бездокументарній формі існування, цінні папери яких обслуговуються депозитаріями (шт.)	ПрАТ «ВДЦП»	4 576	6 258	8 055	8 436
	ПАТ «НДУ»	209	2 136	4 234	4 962

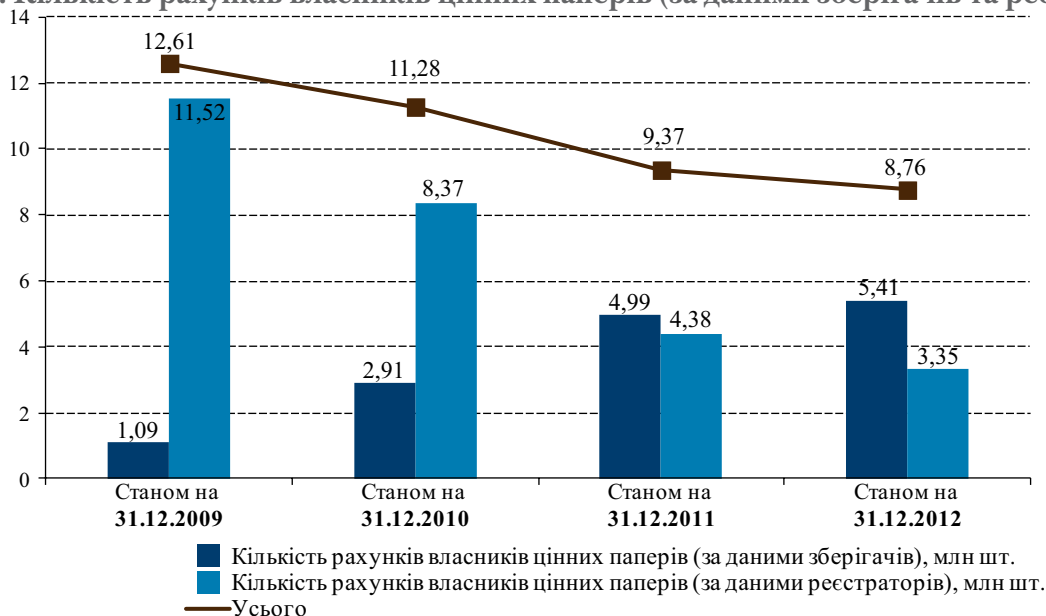
Показники депозитарної діяльності, наведені в **таблиці 37**, свідчать про постійне збільшення кількості рахунків у цінних паперах – як зберігачів, так і власне емітентів, що обслуговуються депозитаріями, а також зростання кількості цінних паперів на цих рахунках. Це є підтвердженням загальної тенденції покращення кількісних і якісних показників депозитарної складової вітчизняного фондового ринку.

Таблиця 37. Адміністративні операції, здійснені депозитаріями цінних паперів у 2008 - 2012 роках

Вид адміністративних операцій	Назва депозитарію	2008	2009	2010	2011	2012
Відкрито рахунків: зберігачів цінних паперів, шт.	МФС-ВДЦП*	265	303	379	410	407
	НДУ	59	122	259	296	326
Відкрито рахунків: емітентів цінних паперів, шт.	МФС-ВДЦП	3 062	3 261	4 910	6 221	6 366
	НДУ	55	118	2 217	4 108	4 724

Сумарна кількість рахунків власників цінних паперів, за даними зберігачів та реєстраторів, у 2012 році склала 8,76 млн шт., що продовжило тренд до поступового їх зменшення. Варто зазначити, що кількість рахунків власників цінних паперів, за даними зберігачів, збільшилася на 8,42 %, сягнувши позначки у 5,41 млн шт. (4,99 млн шт. у 2011 році), разом з цим зменшилася кількість рахунків власників цінних паперів на 30,75 % (або на 1,01 млн шт. в абсолютному вираженні, за даними реєстраторів) (**діаграма 55**). Загальний тренд зменшення кількості таких рахунків у реєстраторів свідчить про результати процесу дематеріалізації акцій.

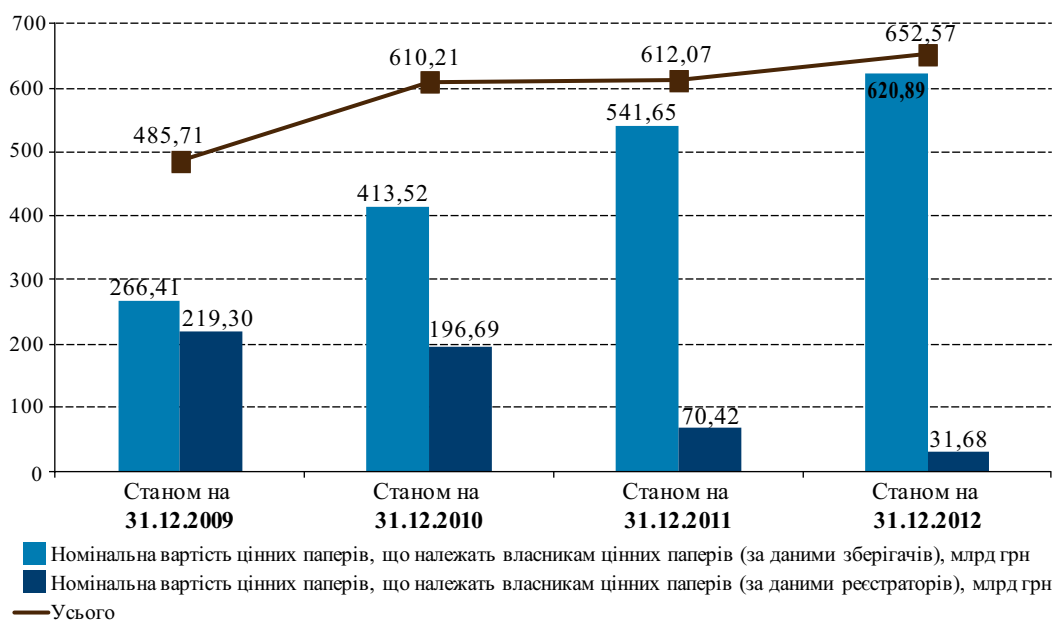
Діаграма 55. Кількість рахунків власників цінних паперів (за даними зберігачів та реєстраторів)

* З 2009 року ПрАТ «ВДЦП» є правонаступником ВАТ «МФС»

Протягом останніх трьох років простежується тенденція збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів. Сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, за даними зберігачів та реєстраторів, на кінець 2012 року дорівнював 652,57 млрд грн, що більше на 6,62 % цього показника у 2011 році (діаграма 56).

Діаграма 56. Номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам цінних паперів (за даними зберігачів та реєстраторів), млрд грн

Збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, відбулося за рахунок збільшення обсягу цінних паперів у бездокументарній формі існування та зменшення у документарній. Разом з цим, зріс обсяг номінальної вартості цінних паперів у власників цінних паперів: на 14,63 % порівняно з 2011 роком (за даними зберігачів), та відповідно зменшився у 2,2 разу обсяг номінальної вартості цінних паперів у власників цінних паперів (за даними реєстраторів).

Моніторинг руху інвестицій в Україну та за її межі через фондовий ринок

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Саме через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання.

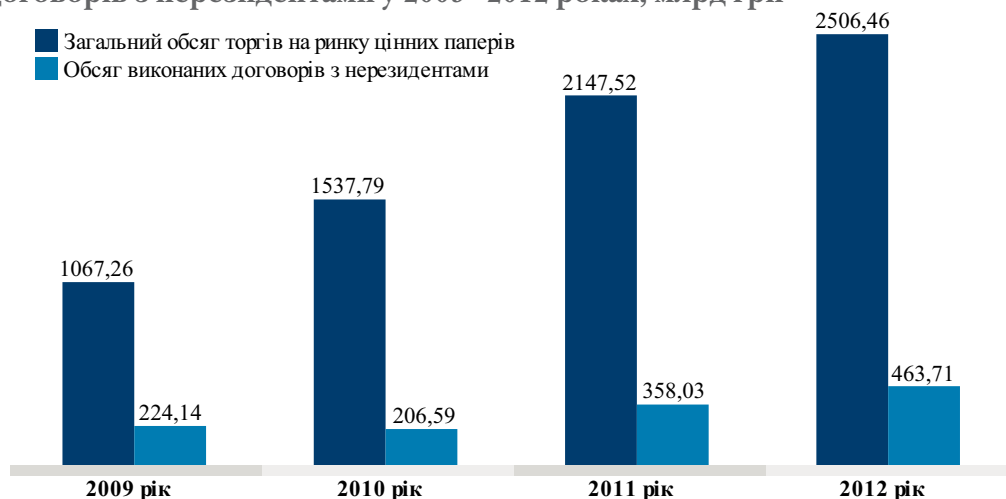
Завдяки інтеграційним процесам, які відбуваються у світі, значно збільшується обсяг торгівлі цінними паперами, розширюється їх спектр, більш раціонально використовується капітал, і, таким чином, розширюються обсяги залучених інвестицій у вітчизняну економіку.

У 2012 році обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів зріс на 16,71 % у порівнянні з 2011 роком і склав 2 506,46 млрд грн. Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів з нерезидентами у 2012 році становив 463,71 млрд грн (діаграма 58).

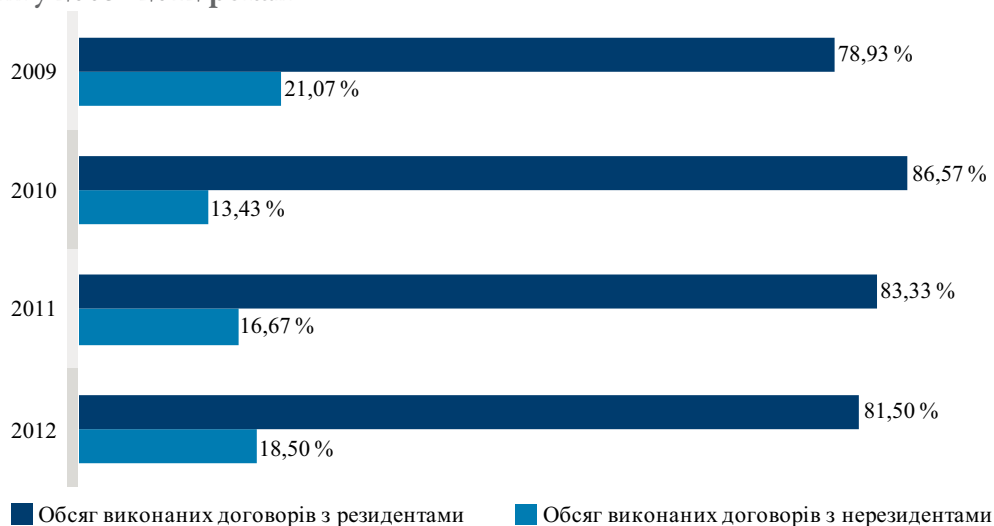
У 2012 році частка операцій на фондовому ринку за участю резидентів склала понад 81,50 %, а за участю нерезидентів – 18,50 %, разом з тим частка операцій з нерезидентами у загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів збільшилась з 16,67 % у 2011 році до 18,50 % у 2012 році, що є свідченням поглиблення інтеграції національного фондового ринку у світовий ринок капіталу (діаграма 59).

Протягом останніх років спостерігалась тенденція до істотного збільшення обсягу виконаних договорів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів саме в останній чверті року (діаграма 60).

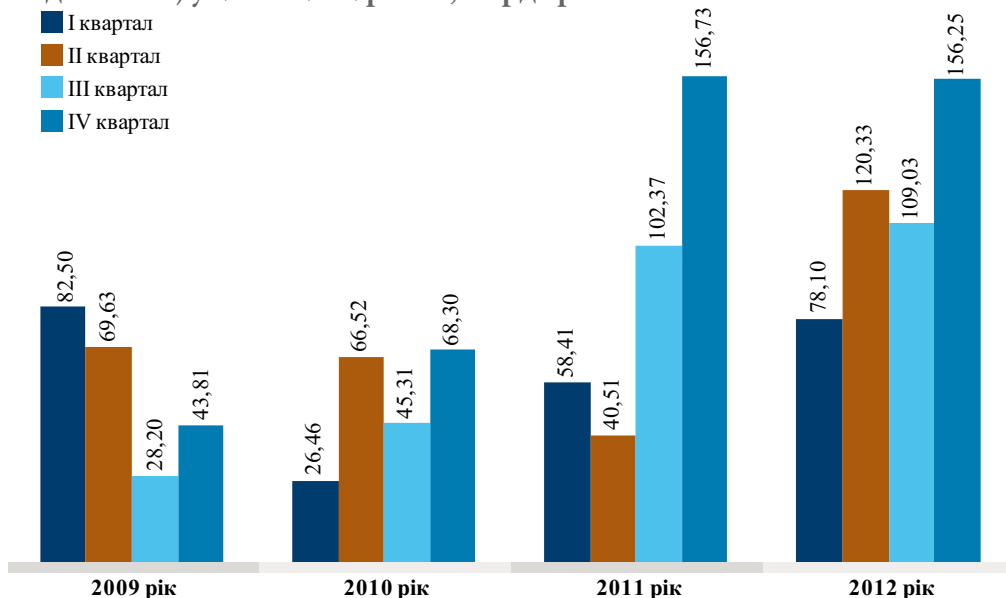
Діаграма 58. Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів у порівнянні з обсягом виконаних договорів з нерезидентами у 2009 - 2012 роках, млрд грн

Діаграма 59. Частка виконаних договорів торговцями цінних паперів з резидентами та нерезидентами у 2009 - 2012 роках

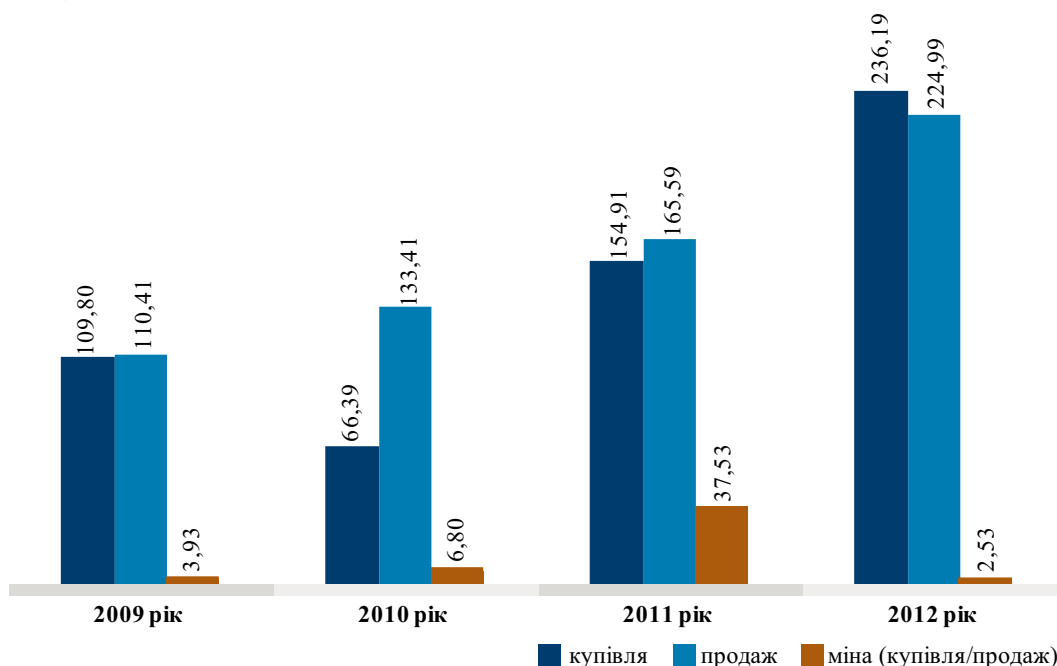

Діаграма 60. Обсяг виконаних договорів на ринку цінних паперів за участю нерезидентів (щоквартальна динаміка) у 2008 - 2012 роках, млрд грн

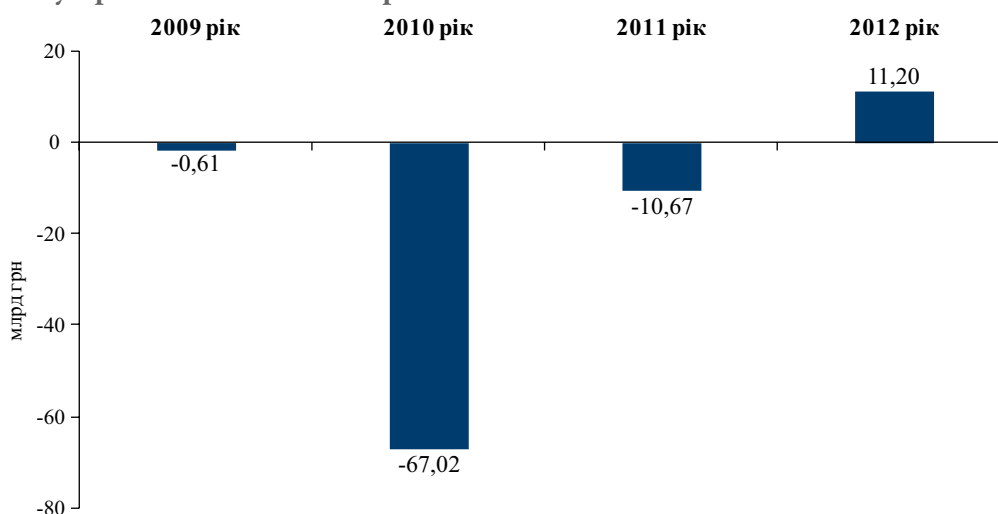
Незважаючи на те, що протягом попередніх двох років спостерігалась тенденція до збільшення операцій з продажу цінних паперів у порівнянні з операціями з купівлі цінних паперів за участю нерезидентів, що могло б свідчити про відтік іноземного капіталу, у 2012 році обсяг купівлі цінних паперів нерезидентами перевищив показник продажу цінних паперів на 11,20 млрд грн (діаграма 61).

Діаграма 61. Обсяг виконаних договорів торговцями цінних паперів за участю нерезидентів (за видом договору) у 2009 – 2012 роках, млрд грн

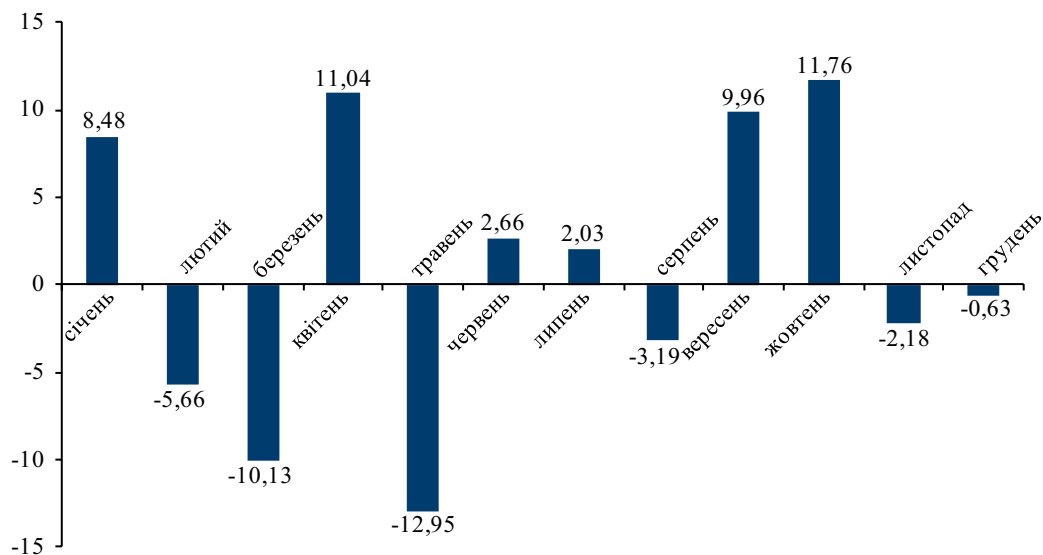
Обсяг інвестицій за участю нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2009 - 2012 років наведено у **діаграмі 62**.

Діаграма 62. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2009 – 2012 років

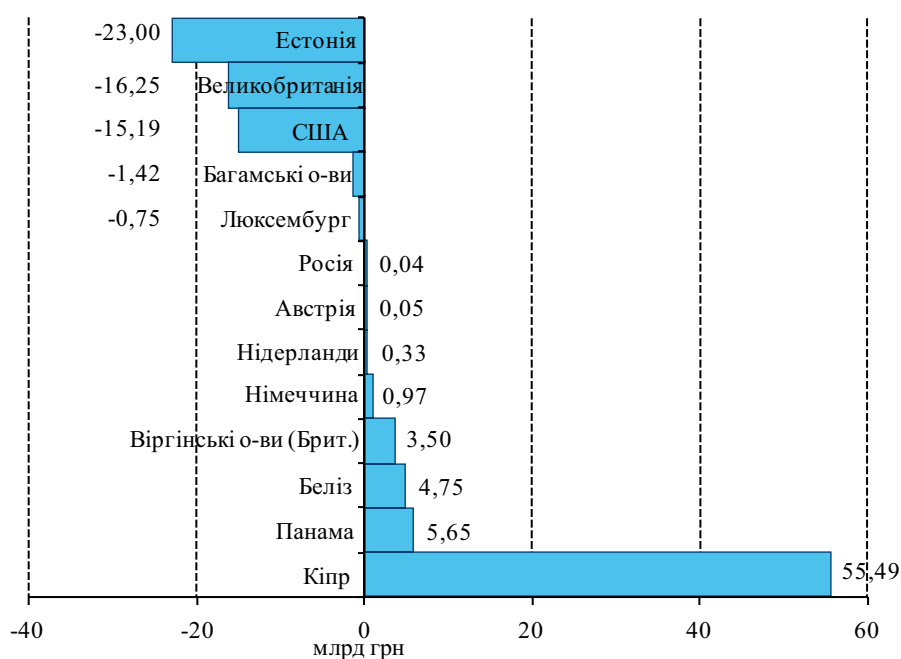
Сальдо залучення інвестицій у 2012 році, порівняно з минулими роками, є позитивним (+ 11,20 млрд грн) у річному підсумку. У **діаграмі 63** наведено щомісячну динаміку залучення інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів.

Діаграма 63. Обсяг залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку за участю нерезидентів протягом 2012 року, млрд грн

У структурі обсягу залучених інвестицій за участю нерезидентів з розподілом за країнами світу найбільший обсяг належав Республіці Кіпр, річне сальдо якої становило + 55,49 млрд грн (діаграма 64).

Діаграма 64. Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2012 року у розрізі країн світу, млрд грн (топ-10)

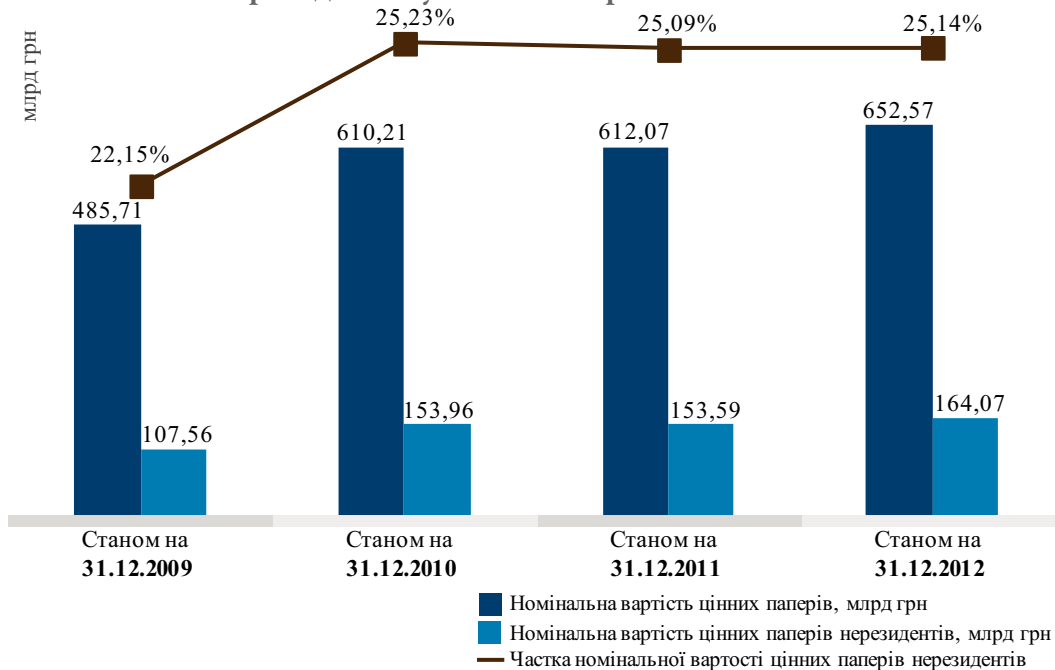

Інформація щодо депозитарної діяльності є запорукою гарантування прав інвесторів, що вкрай важливо для ефективного функціонування ринку цінних паперів.

Протягом останніх років простежується тенденція збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать, у тому числі, власникам-нерезидентам, що свідчить про зростання привабливості вітчизняного ринку цінних паперів для зовнішніх інвесторів.

Так, станом на кінець 2012 року власникам цінних паперів належали пакети іменних цінних паперів з загальною номінальною вартістю 652,67 млрд грн, у тому числі номінальна вартість цінних паперів, що належала власникам – нерезидентам, становила 164,07 млрд грн (діаграма 65).

Діаграма 65. Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам - нерезидентам у 2009 – 2012 роках

Найбільший обсяг номінальної вартості іменних цінних паперів власників-нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу) станом на кінець 2012 року, зафіксовано серед представників таких країн, як Кіпр (38,37 %), Росія (13,26 %), Нідерланди (8,86 %) та Австрія (8,71 %) (таблиця 38).

Таблиця 38. Обсяг номінальної вартості іменних цінних паперів власників - нерезидентів, які володіли значними пакетами акцій емітентів (10 відсотків і більше статутного капіталу) з розподілом за країнами світу

Країна	1 квартал		2 квартал		3 квартал		4 квартал	
	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості	Номінал, млн грн	% від загальної номінальної вартості
Кіпр	39 162,24	29,23	40 531,22	31,19	41 871,87	29,96	50 191,53	38,37
Росія	22 071,59	16,47	16 916,97	13,02	16 960,16	12,14	17 349,56	13,26
Нідерланди	11 559,88	8,63	12 396,41	9,54	11 525,81	8,25	11 589,14	8,86
Австрія	11 295,18	7,72	10 356,71	7,97	11 299,57	7,41	11 397,37	8,71
Швеція	10 346,62	5,65	6 909,01	5,32	10 354,26	4,96	7 087,82	5,42
Німеччина	7 921,19	8,43	11 283,73	8,68	15 580,44	8,09	5 967,07	4,56
Франція	7 576,48	5,91	8 053,38	6,20	6 925,68	11,15	3 255,49	2,49
Угорщина	3 846,26	2,18	2 926,94	2,25	3 905,69	2,09	2 926,35	2,24
Польща	2 926,79	2,16	2 885,90	2,22	2 926,94	2,06	2 888,70	2,21
Великобританія	2 890,91	2,87	3 874,08	2,98	2 884,40	2,79	2 699,77	2,06
Греція	2 683,32	2,00	2 683,32	2,07	2 686,04	1,92	2 686,04	2,05
Швейцарія	2 383,27	1,78	2 396,74	1,84	2 397,23	1,72	2 398,24	1,83
Британські Віргінські острови	1 804,94	1,35	1 880,84	1,45	1 929,10	1,38	1 917,00	1,47
США	1 039,89	0,71	990,87	0,76	1 156,45	1,15	1 462,76	1,12
Панама	1 039,76	0,78	1 125,29	0,87	1 039,76	0,83	1 124,77	0,86

Діяльність акціонерних товариств у 2011 році

Загальна характеристика діяльності акціонерних товариств

Протягом 2011 - 2012 років тривав процес реорганізації відкритих і закритих акціонерних товариств (ВАТ і ЗАТ) у публічні та приватні (ПАТ і ПрАТ), що пов'язано з виконанням вимог Закону України «Про акціонерні товариства». Відповідні перетворення вимагали напруженої роботи акціонерних товариств у цьому напрямку.

*Із 25 271 акціонерного товариства, зареєстрованих як юридичні особи станом на кінець 2012 року,
3 949 – відкриті акціонерні товариства,
3 314 – публічні акціонерні товариства,
13 714 – закриті акціонерні товариства,
4 294 – приватні акціонерні товариства.*

У відповідному періоді 2011 року їх кількість становила 26 631 (таблиця 39).

Переважає більшість акціонерних товариств зосереджена в регіонах, які відносяться до сфери регулювання Центрального територіального департаменту НКЦПФР (42,68 % від їх загальної кількості), Дніпровського (11,13 %), Донбаського (10,31 %) та Східного (10,17 %) територіальних управлінь (мал. 4).

Мал. 4. Розподіл акціонерних товариств за регіонами (станом на 31.12.2012)

Останнім часом спостерігається тенденція щодо поступового зниження загальної кількості акціонерних товариств. Зазначена тенденція пояснюється поступовою реорганізацією акціонерних товариств в інші організаційно-правові форми, переважно в товариства з обмеженою відповідальністю, та неможливістю з боку підприємств, створених в процесі приватизації та корпоратизації, підтримувати цю найскладнішу форму організації бізнесу.

Таблиця 39. Кількість акціонерних товариств у 2010 - 2012 роках

Період	ВАТ	ЗАТ	ПАТ	ПрАТ	Усього
Станом на 31.12.2010	8 611	18 725	564	718	28 618
Станом на 31.12.2011	5 761	15 798	2 161	2 911	26 631
Станом на 31.12.2012	3 949	13 714	3 314	4 294	25 271

Фінансово-господарська діяльність акціонерних товариств

Аналіз показників фінансової діяльності акціонерних товариств здійснювався за результатами наданих до Комісії 8 735 регулярних річних інформацій акціонерних товариств за 2011 рік; у тому числі, до НКЦПФР свою звітність подали 173 банки та 3 938 суб'єктів малого підприємництва.

Як показав аналіз звітності акціонерних товариств за 2011 рік, наданої до регулятора, чистий прибуток акціонерних товариств становив 84,90 млрд грн, при цьому чистий збиток цих товариств склав 34,28 млрд грн. В цілому позитивне сальдо дорівнювало 50,62 млрд грн.

Чистий прибуток акціонерних товариств у 2011 році (без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва) становив 80,09 млрд грн, чистий збиток – 31,65 млрд грн (позитивне сальдо – 48,44 млрд грн).

У 2011 році порівняно з 2010 роком чистий прибуток підприємств збільшився на 34,64 млрд грн. Найбільший прибуток у 2011 році отримали акціонерні товариства м. Києва (6,76 % від загального обсягу чистого прибутку), Дніпропетровської області (32,06 %), Донецької (7,28 %) та Запорізької (2,79 %) областей.

Чистий прибуток суб'єктів малого підприємництва у 2011 році становив 1,43 млрд грн, при цьому такі емітенти отримали чисті збитки в розмірі 2,63 млрд грн. У 2011 році суб'єкти малого підприємництва одержали чистого прибутку на 4,43 млрд грн менше, ніж у 2010 році, обсяг їх чистого збитку збільшився на 262,99 млн грн. Чистий прибуток банків у 2011 році становив 3,38 млрд грн, тоді як у 2010 році – 4,29 млрд грн.

Активи акціонерних товариств (крім банків) за 2011 рік зменшились на 127,75 млрд грн та на кінець 2011 року становили 1 125,75 млрд грн. Власний капітал акціонерних товариств зменшився на 61,65 млрд грн та на кінець 2011 року склав 470,28 млрд грн (у тому числі суб'єктів малого підприємства – 25,02 млрд грн).

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) порівняно з 2010 роком зменшилась на 31,11 млрд грн та на кінець 2011 року дорівнювала 136,37 млрд грн. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги акціонерних товариств (крім банків) на кінець 2011 року становила 171,40 млрд грн, що менше на 18,20 млрд грн показника 2010 року.

Дивідендна політика акціонерних товариств

Якщо вести мову про дивідендну політику вітчизняних акціонерних товариств, тобто про розподіл прибутку компаніями між власниками її акцій, то у зв'язку з досить складним фінансовим становищем вітчизняних підприємств та компаній більшість з них останніми роками дотримувались консервативної дивідендної політики, реінвестуючи майже весь прибуток у розвиток бізнесу чи не розподіляючи прибуток. Проте в 2011 році ситуація дещо змінилася, і сума нарахованих акціонерними товариствами дивідендів, за даними фінансової звітності*, в 2011 році становила 21,19 млрд грн. У той же час, за підсумками 2011 року акціонерні товариства сплатили дивідендів на загальну суму* 22,34 млн грн, що порівняно з 2010 роком значно більше, а саме на 9,24 млн грн.

Стан корпоративного управління в акціонерних товариствах

Враховуючи той факт, що в Україні досить велика частина підприємств обрала акціонерну організаційно-правову форму, позитивним є факт зростання інтересу акціонерних товариств до вдосконалення корпоративних прав, корпоративних відносин і корпоративного управління. Адже загальновідомо, що успішний розвиток корпоративного сектору в Україні тісно пов'язаний з розвитком цивілізованого корпоративного управління, а вдосконалення останнього, в свою чергу, забезпечує вітчизняному та іноземному інвестору надійний захист прав власності, виробництву – ресурси для подальшого розвитку, державі – ефективне управління процесами на ринку цінних паперів.

* без урахування банків та суб'єктів малого підприємництва

Розбудова корпоративного управління в Україні забезпечена впровадженням Закону України «Про акціонерні товариства», що ввів у себе світову практику корпоративних відносин. Важливим моментом у впровадженні новачок корпоративного управління, запроваджених Законом України «Про акціонерні товариства», є приведення внутрішніх документів акціонерного товариства у відповідність до норм чинного законодавства. У зв'язку з цим є нагальною потреба напрацювання типових статутів публічних та приватних акціонерних товариств, положення про корпоративного секретаря, положення про інформаційну політику акціонерного товариства тощо.

Акціонерні товариства в Україні формують систему корпоративного управління відповідно до Принципів корпоративного управління Організації економічного розвитку та співробітництва, Принципів корпоративного управління, Закону України «Про акціонерні товариства», а також інших нормативно-правових, методичних рекомендацій та документів у цій сфері, прийнятих Комісією.

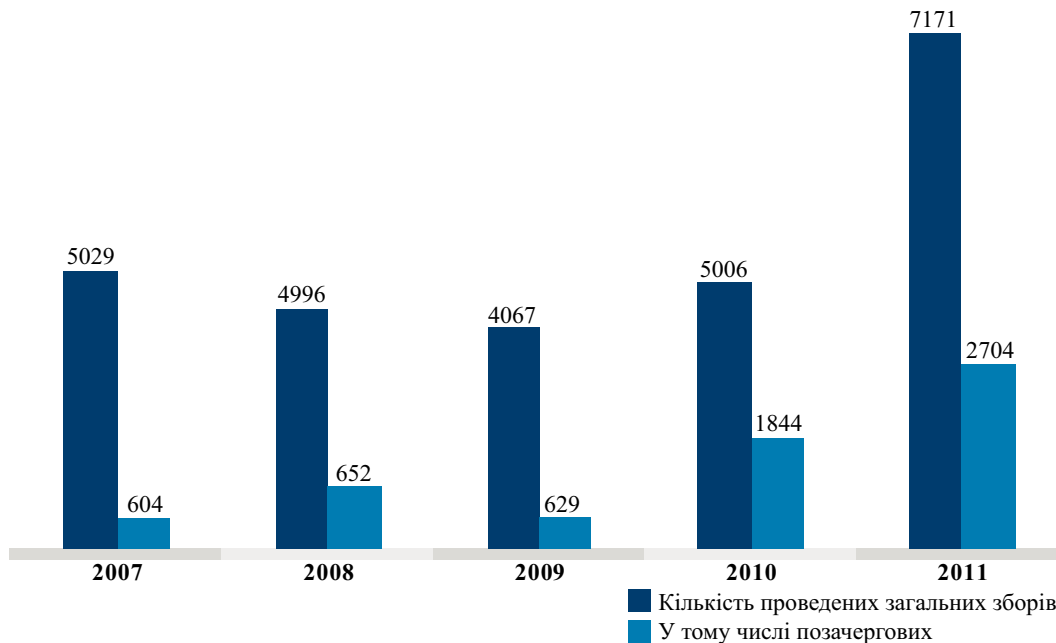
Ведучи мову про стан корпоративного управління у акціонерних товариствах відкритого типу (відкриті та публічні) та підприємствах-емітентах облігацій, варто зазначити, що, згідно з даними, наданими емітентами, у 2011 році у порівнянні з попереднім роком зростає кількість акціонерних товариств, що розкрили інформацію про стан корпоративного управління, так само як і кількість товариств, у яких проведені загальні збори акціонерів. Також демонструє зростання такий показник, як кількість товариств, у яких створено ревізійну комісію, та частка товариств, перевірених ревкомісією тощо. Та, безумовно, позитивними є факти зростання кількості товариств, які планують включити власні акції до лістингу фондових бірж, та товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління. Детальна інформація щодо таких змін міститься в **таблиці 40**.

Таблиця 40. Основні показники про стан корпоративного управління акціонерних товариств (ВАТ і ПАТ) у 2007 - 2011 роках

	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік
Кількість товариств, які розкрили інформацію щодо стану корпоративного управління	6 091	6 104	4 936	5479	7784
Кількість товариств, у яких проведено загальні збори	5 029	4 996	4067	5006	7171
- у тому числі позачергові	604	652	629	1844	2704
Орган, який здійснював реєстрацію акціонерів для участі в останніх загальних зборах					
- мандатна комісія, призначена правлінням	3 664	3 625	1555	-	-
- правління	687	670	342	-	-
- незалежний реєстратор	1 309	1 341	2437	-	-
- реєстраційна комісія	-	-	-	3179	5952
- акціонери	-	-	-	325	420
- реєстратор	-	-	-	1354	697
- депозитарій	-	-	-	23	-
Кількість товариств, у яких створено ревізійну комісію	5 406	5 474	4379	4867	6369
Кількість представників акціонерів, що володіють менше ніж 10 відсотками акцій, у складі наглядової ради (% від загальної кількості представників)	71,48	70,38	58,68	57,12	51,15
Періодичність проведення аудиторських перевірок акціонерних товариств зовнішнім аудитором протягом останніх трьох років (% від загальної кількості товариств, які розкрили інформацію стосовно періодичності проведення аудиторських перевірок)					
- не проводились взагалі	0,82	0,81	0,76	0,74	1,63
- менше ніж раз на рік	1,46	1,36	1,36	1,24	7,94
- раз на рік	86,20	86,73	87,09	87,03	82,94
- частіше ніж раз на рік	11,52	11,07	10,79	10,98	7,48
Кількість товариств, у яких ревізійна комісія здійснювала перевірку фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства в минулому році (% від загальної кількості акціонерних товариств, які зазначили орган, що здійснював перевірку)	58,25	58,41	57,96	57,11	59,26
Кількість товариств, які планують включити власні акції до лістингу фондових бірж	250	478	546	775	760
Кількість товариств, які мають власний кодекс (принципи, правила) корпоративного управління	66	75	82	145	524

У 2011 році серед 7 784 акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління, у 7 171 акціонерному товаристві (92,12 %) проводились загальні збори акціонерів, у тому числі позачергові – у 2 704 (28,92 % від загальної кількості акціонерних товариств, у яких взагалі проводилися такі збори), що відображено в **діаграмі 57**.

Діаграма 57. Кількість проведених загальних зборів у 2007 - 2011 роках

Контроль за ходом реєстрації акціонерів або їх представників для участі в останніх загальних зборах (за наявності контролю), які проводились протягом 2011 року, найчастіше здійснювали акціонери, які володіють у сукупності більше ніж 10 відсотками (2 341 акціонерне товариство або 30,07 % від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо стану корпоративного управління у 2011 році).

У складі наглядової ради найчастіше створюються комітети стратегічного планування (у 44,14 % від загальної кількості акціонерних товариств, які надали інформацію щодо складу наглядової ради у 2011 році). В той же час, у 2011 році серед 7 784 акціонерних товариств у 791 акціонерному товаристві (10,16 %) було створено спеціальну посаду або відділ, що відповідає за роботу з акціонерами. Окрім того, у переважній більшості акціонерних товариств (89,66 % від загальної кількості компаній, які надали інформацію, яким саме чином визначається розмір винагороди членів наглядової ради) члени наглядових органів не отримують винагороди, а у 9,72 % акціонерних товариств винагорода є фіксованою сумою.

Згідно до законодавства України, виконавчий орган вирішує всі питання діяльності акціонерних товариств, крім тих, що віднесені до компетенції загальних зборів і наглядової ради товариств. У 29,47 % акціонерних товариств статuti або внутрішні документи акціонерних товариств містять положення про конфлікт інтересів, тобто суперечність між особистими інтересами посадової особи або пов'язаних з нею осіб та обов'язком діяти в інтересах акціонерного товариства. Тому серед акціонерних товариств досить поширеною практикою є розроблення внутрішніх документів. Найчастіше додаткової регламентації у внутрішніх документах потребують положення про загальні збори акціонерів (21,35 %), положення про наглядову раду (20,98 %), положення про ревізійну комісію (20,71 %) та положення про виконавчий орган (правління) (20,68 %).

Серед найбільш непрозорих питань в діяльності акціонерних товариств є інформація щодо розміру винагороди посадових осіб акціонерних товариств та дані про акціонерів, які володіють 10 та більше відсотками статутного капіталу.

Діяльність Комісії та регулювання фондового ринку

Комісія як державний регулятор ринку цінних паперів, перш за все, має функціональні обов'язки, що покладені на неї державою з метою впорядкування фондового ринку та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання довіри до фондового ринку і його динамічного розвитку. Так, Комісія готує нормативно-правові акти з питань діяльності учасників ринку цінних паперів, регулює випуск та обіг цінних паперів, видає ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів та забезпечує контроль за такою діяльністю, створює систему захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів. До того ж, вона встановлює правила і стандарти здійснення операцій та контролю за їх дотриманням та проводить інші заходи щодо державного регулювання і контролю за випуском та обігом цінних паперів.

Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства

Одне з ключових завдань Комісії – розвиток законодавства, що регулює ринок цінних паперів, адже без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринку неможлива, а завдання щодо становлення ліквідного, надійного та прозорого національного фондового ринку значно ускладнюються.

Протягом 2012 року Верховною Радою України було прийнято 5 законів, які направлені на врегулювання актуальних питань функціонування фондового ринку та корпоративного управління в країні, а саме:

- Закон України «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» щодо захисту майнових інтересів учасників строкових ІСІ» від 24.05.2012 №4854-VI;
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» від 04.07.2012 №5042-VI;
- Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 №5080-VI;
- Закон України «Про депозитарну систему України» від 06.07.2012 №5178-VI;
- Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про іпотечні облігації» щодо випуску та обігу іпотечних облігацій» від 30.07.2012 №5192-VI.

Щодо суті зазначених законів, які стосуються безпосередньо регулювання на фондовому ринку, необхідно зазначити наступне.

Закон України «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» щодо захисту майнових інтересів учасників строкових ІСІ» від 24.05.2012 №4854-VI дає можливість подовження строку діяльності строкового ІСІ за рішенням загальних зборів акціонерів корпоративного ІСІ або наглядової ради пайового ІСІ. До того ж, кількість рішень про подовження строку діяльності строкового ІСІ не обмежується.

Щодо Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» від 04.07.2012 №5042-VI, то ним встановлено порядок здійснення державної реєстрації та припинення юридичних осіб, які є акціонерними товариствами та емітентами цінних паперів, етапи емісії цінних паперів, норми законодавства нашої країни удосконалено в частині реклами цінних паперів та доповнено аспектами щодо пруденційного нагляду за професійними учасниками фондового ринку та дотримання ними пруденційних нормативів.

Законом України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 №5080-VI урегульовано норми щодо порядку створення, функціонування та ліквідації корпоративних інвестиційних фондів, класифікацію ІСІ та можливість створення спеціалізованих фондів, інвестиційна політика яких передбачає вкладення коштів у певний вид активів. До того ж, передбачено встановлення вимоги щодо іменної форми випуску цінних паперів ІСІ та існування цінних паперів ІСІ в бездокументарній формі, а також удосконалення системи розкриття інформації про діяльність інститутів спільного інвестування.

Стосовно Закону України «Про депозитарну систему України» від 06.07.2012 №5178-VI, то, перш за все, він передбачає створення Центрального депозитарію України. Зокрема, ним встановлюються основні засади провадження клірингової діяльності, вимоги до клірингових установ, правил клірингу та механізмів зниження ризиків невиконання або несвоєчасного виконання зобов'язань за правочинами з цінними паперами, у тому числі, можливість здійснення такої діяльності необмеженою кількістю осіб. Прогнозованим результатом реалізації норм цього Закону є створення надійної централізованої системи депозитарного обліку цінних паперів під контролем з боку держави та у відповідності до міжнародних стандартів без впливу ринкових ризиків, що є дуже важливим для фондового ринку України, особливо в період здійснення реформування депозитарної системи та корпоративного управління.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про іпотечні облігації» щодо випуску та обігу іпотечних облігацій» від 30.07.2012 року № 5192-VI, передусім, передбачається зняття заборони для обслуговуючої установи бути пов'язаною особою з емітентом.

Також варто зауважити, що станом на початок 2013 року на розгляді у Верховній Раді України знаходяться такі законопроекти, розробником яких є Комісія:

- Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності акціонерних товариств» (реєстраційний номер 2037 від 17.01.2013);
- Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо емісії цінних паперів» (реєстраційний номер 2072 від 23.01.2013);
- Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 5 Закону України «Про судовий збір» щодо доповнення переліку пільгових категорій» (реєстраційний номер 2500 від 07.03.2013).

Державне регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів – це здійснення комплексних заходів щодо впорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері, метою якого є узгодження інтересів усіх суб'єктів фондового ринку. В процесі регулювання ринку цінних паперів реалізуються різні підходи до регулювання професійних учасників фондового ринку, інституційних інвесторів та емітентів цінних паперів, але при цьому забезпечуються рівні права, максимальна прозорість ринку та однаковий доступ до ринку усіх його суб'єктів.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Серед основних завдань регулятора в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів – реєстрація усіх випусків акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики, фінансових інструментів ринку цінних паперів, похідних, встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків, розробка нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку, ведення загального реєстру випусків цінних паперів, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів, узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії та обігу цінних паперів в Україні та його покращення, сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів).

Найбільш знаковим досягненням Комісії у цьому напрямі роботи в 2012 році варто назвати впровадження єдиного державного реєстру випусків цінних паперів, який об'єднує в собі найповнішу інформацію про усі випуски цінних паперів, їх емітентів та є загальнодоступним – як для інвесторів, так і для громадськості.

У той же час, регулятор займався вирішенням й інших вагомих завдань. Зокрема, Комісія зосредила свою увагу на удосконаленні порядку реєстрації облігацій підприємств, іпотечних облігацій, сертифікатів фонду операцій з нерухомістю, а також встановила порядок ведення Державного реєстру випусків цінних паперів.

Відомо, що однією із важливих функцій регулятора є покращення системи корпоративного управління та підвищення якості діяльності емітентів цінних паперів – з цією метою Комісія у 2012 році підготувала та прийняла низку нормативно-правових актів. Своїми рішеннями Комісія затвердила порядок здійснення консолідації та дроблення акцій акціонерного товариства, порядок реєстрації випуску акцій при зміні розміру статутного капіталу акціонерного товариства та зміни до порядку

скасування реєстрації випусків акцій та анулювання свідоцтв про реєстрацію випусків акцій, зміни до процедури розкриття інформації емітентами цінних паперів та порядок проведення конкурсів з продажу пакетів акцій акціонерних товариств.

Виправдавши очікування ринку, Комісія у 2012 році виконала давно назрілий запит та встановила вимоги щодо допуску до обігу на території України цінних паперів іноземних емітентів.

Запровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності на фондовому ринку

Запровадження в Україні Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) передбачено Меморандумом про взаємодію, що був укладений Міністерством фінансів та Національним банком, а згодом підтриманий та підписаний Проектом USAID «Розвиток фінансового сектору», Федерацією професійних бухгалтерів та аудиторів України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Державною податковою службою, Спілкою аудиторів України, Українською асоціацією сертифікованих бухгалтерів і аудиторів та іншими організаціями у 2011 році.

Оскільки в Україні передбачені досить стислі терміни для впровадження МСФЗ, то 2012 рік став перехідним етапом у цьому процесі. Запровадження МСФЗ на фондовому ринку регламентується відповідними нормами законів «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Про цінні папери та фондовий ринок».

Відзначимо, що використання МСФЗ для подання звітності є необхідною процедурою при виході на міжнародні ринки, за допомогою застосування цього інструменту учасники ринку зможуть згодом розширити коло потенційних інвесторів.

На початку 2012 року Комісія ухвалила рішення щодо розкриття інформації відповідно до МСФЗ. Відтак публічні акціонерні товариства, починаючи з 2012 року, складають річну звітність за Міжнародними стандартами. Загалом, професійні учасники фондового ринку, окрім публічних акціонерних товариств, складатимуть фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність, а також розкриватимуть інформацію про свою діяльність за міжнародними стандартами, починаючи з 1 січня 2013 року.

Комісія констатує, що інформація, яку розкривають учасники ринку, цілком відповідає вимогам МСФЗ. Розроблені регулятором нормативно-правові акти допомогли врегулювати проблеми щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Оскільки перехід на Міжнародні стандарти фінансової звітності є складним процесом, а вимоги до нормативно-правових актів Комісії з питань бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування, внутрішнього контролю в системі корпоративних відносин є високими, НКЦПФР створила постійно діючий дорадчий орган при Комісії – **Консультаційну раду з бухгалтерського обліку та аудиту на ринку цінних паперів**. До компетенції цього органу входить підготовка пропозицій щодо запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) на фондовому ринку та здійснення моніторингу стану запровадження МСФЗ та міжнародних стандартів аудиту (МСА), розробка пропозицій щодо наукового, навчально-методичного та організаційного забезпечення процесу реформування бухгалтерського обліку та аудиту, участь у розробці проектів нормативно-правових актів, які забезпечують розвиток і функціонування фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів тощо.

У 2012 році **Консультаційна рада** розглянула такі питання:

- встановлення вимог до аудиторських висновків, що подаються до Комісії при отриманні ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- встановлення вимог до аудиторських висновків (звіту) при розкритті інформації компанією з управління активами про результати діяльності інститутів спільного інвестування (пайових та корпоративних інвестиційних фондів);
- встановлення вимог до аудиторського висновку при реєстрації випуску та проспекту емісії окремих видів цінних паперів, а також скасуванні реєстрації випуску;
- встановлення вимог до аудиторського висновку при проведенні Центральним депозитарієм щорічного аудиту своєї діяльності.

Крім того, розглядалися питання щодо необхідності виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.02.2012 №157-р «Про створення умов для впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності», враховуючи участь Комісії в розробці та затвердженні порядку підвищення

кваліфікації з питань впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності бухгалтерів, які підписують фінансову звітність.

Серед повноважень НКЦПФР також - ведення Реєстру аудиторських фірм, що здійснюється відповідно до рішення Комісії від 25.10.2012 № 1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів», що було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2012 р. за № 2213/22525. Зазначеним нормативним актом скасоване рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 09.11.2006 № 1271 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторів та аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, що здійснюють діяльність на ринку цінних паперів», відповідно до якого протягом 2012 року було видано 164 свідоцтва про внесення до реєстру аудиторів та аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, що здійснюють діяльність на ринку цінних паперів.

Саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку

Успішне функціонування фондового ринку безпосередньо залежить від системи його регулювання. Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулюванням фондового ринку займається держава та саморегулівні організації (СРО). Мета їх діяльності – це посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дисциплінованості учасників ринку цінних паперів та захист прав учасників фондового ринку.

На кінець 2012 року в Україні здійснювали діяльність три СРО:

1. Професійна асоціація реєстраторів і депозитаріїв (ПАРД) - об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, а саме депозитарну діяльність (460 членів);
2. Українська асоціація інвестиційного бізнесу (УАІБ) - об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів (351 член);
3. Асоціація «Українські фондові торговці» (АУФТ) - об'єднує юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з торгівлі цінними паперами (680 членів).

Варто зазначити, що за останні кілька років Комісією було прийнято цілу низку нормативно-правових актів, які ставили нові вимоги до провадження діяльності на фондовому ринку. Тож виникла логічна потреба привести у відповідність до них та вдосконалити правові акти, які встановлюють вимоги до функціонування СРО. 27 грудня 2012 року Комісія прийняла рішення № 1925 «Про затвердження Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку», яке було зареєстровано в Міністерстві юстиції України вже 25 січня 2013 року за № 182/22714. А в кінці лютого 2013 року регулятор зареєстрував низку інституцій як об'єднання професійних учасників фондового ринку та підтвердив їх статус як СРО. Зокрема, йдеться про ПАРД, УАІБ, АУФТ. До того ж, Асоціація «Фондове партнерство» здобула статус об'єднання професійних учасників, що здійснюють депозитарну діяльність та торгівлю цінними паперами.

Регулювання та контроль за професійною діяльністю на фондовому ринку

Система фондового ринку представлена значною кількістю професійних учасників фондового ринку. Так, станом на 31 грудня 2012 року, кількість ліцензій, які видано Комісією професійним учасникам фондового ринку на провадження професійної діяльності, становила **1 522**; ці дані дещо менші показника 2011 року (**1 679** ліцензій), що пов'язано з виконанням вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення вимог до статутного капіталу професійних учасників фондового ринку». У той же час, можна стверджувати, що дещо меншою стає кількість реєстраторів як профучасників фондового ринку, у зв'язку з проведенням процедури дематеріалізації, тобто переведення цінних паперів із документарної форми існування у бездокументарну. Таким чином, станом на кінець минулого року кількість професійних учасників ринку цінних паперів становила 1 112 (з урахуванням суміщення певних видів професійної діяльності) (див. **таблицю 41**).

Таблиця 41. Динаміка кількості виданих ліцензій за видами професійної діяльності на фондовому ринку

Вид професійної діяльності на фондовому ринку	Кількість професійних учасників фондового ринку				
	Станом на 31.12.2008	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
Торгівля цінними паперами	815	737	763	733	647
Депозитарна діяльність зберігачів цінних паперів	256	297	372	384	369
Діяльність з ведення реєстрів власників цінних паперів	380	367	297	188	134
Діяльність з управління активами	411	389	361	360	358
Депозитарна діяльність депозитаріїв цінних паперів	2	3	2	2	2
Розрахунково-клірингова діяльність	2	3	2	2	2
Організація торгівлі	11	10	10	10	10
Усього	1877	1806	1807	1679	1522

У 2012 році загальна кількість виданих ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку становила 625 ліцензій, що на 192 ліцензій (на 44,34 %) більше показника 2011 року (433 ліцензії). Кількість переоформлених у 2012 році ліцензій, насамперед, у зв'язку із закінченням строку попередньої ліцензії та зі зміною найменування ліцензіатів, становила 250, що на 126 ліцензій менше, ніж у 2011 році (376 ліцензій).

Тим часом, у 2012 році було анульовано 222 ліцензії. Цей показник зменшився у порівнянні з 2011 роком (433 ліцензій) майже на 35,84 %, що свідчить про підвищення дисциплінованості професійних учасників ринку.

Для того, щоб зменшити кількість діючих довідників і класифікаторів для учасників фондового ринку, 8 травня 2012 року Комісія прийняла рішення № 646 «Про затвердження Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для використання учасниками фондового ринку» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 25 травня 2012 р. за № 831/21143). Відтепер вимоги до довідників уніфіковані на рівні одного нормативно-правового акта.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

Загальна кількість торговців цінними паперами станом на кінець 2012 року зменшилась у порівнянні з даними на кінець 2011 року на 86 професійних учасників та становила **647**. Це обумовлено більш ретельним підходом Комісії до кожного торговця, до процедури видачі їм ліцензій та підвищенням вимог регулятора до профучасників. Так, у 2012 році регулятором було видано ліцензій на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а саме:

- за напрямом брокерської діяльності – 181;
- за напрямом дилерської діяльності – 167;
- за напрямом андеррайтингу – 29;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами – 13.

Кількість переоформлених у 2012 році ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку за напрямками становила:

- брокерська діяльність – 64;
- дилерська діяльність – 65;
- андеррайтинг – 23;
- діяльність з управління цінними паперами – 13.

Для порівняння ці дані відображені в **таблиці 42**.

Таблиця 42. Кількість виданих та переоформлених ліцензій торговців цінними паперами протягом 2012 року

Діяльність Комісії у напрямі ліцензування	Напрями діяльності з торгівлі цінними паперами				
	Брокерська діяльність	Дилерська діяльність	Андеррайтинг	Діяльність з управління цінними паперами	Всього
Видано ліцензій	181	167	29	13	390
Переоформлено ліцензій	64	65	23	13	165

Якщо говорити про кількість анульованих ліцензій, то у 2012 цей показник склав 132 ліцензії, що у порівнянні з 2011 роком менше на 45 %.

На кінець 2012 року на вітчизняному ринку цінних паперів функціонувало 10 фондових бірж:

- «Київська міжнародна фондова біржа»;
- «Придніпровська фондова біржа»;
- «Українська міжбанківська валютна біржа»;
- «Українська міжнародна фондова біржа»;
- «Українська фондова біржа»;
- «Східно-Європейська фондова біржа»;
- «Українська біржа»;
- «Фондова біржа «ІННЕКС»;
- «Фондова біржа «ПФТС»;
- «Фондова біржа «Перспектива».

Незважаючи на розвиненість цього сегменту ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж. Так, регулятор встановив вимоги до лістингу цінних паперів іноземних емітентів та запровадив необхідність визначення та оприлюднення фондовою біржею кожного торговельного дня біржового фондового індексу, прийнявши рішення від 22.11.2012 № 1688 «Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж», яке було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2012 року за № 2082/22394.

Важливим також залишалось врегулювання питань, які виникають під час реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення. З метою його вирішення було прийнято рішення Комісії від 25.12.2012 № 1853 «Про затвердження Порядку реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, на фондовій біржі», що було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 січня 2013 р. за № 159/22691.

Також варто відзначити роботу регулятора, спрямовану на вдосконалення подачі звітності торговцями цінними паперами до НКЦПФР. В рамках системної роботи із реформування процедури подачі інформації від учасників ринку регулятору з метою удосконалення системи подання звітності до Комісії в електронній формі у 2012 році було прийнято чотири рішення, які, зокрема, регулюють порядок складання, подання та розміщення інформації в загальнодоступній базі НКЦПФР.

Окрім того, було вирішене питання діяльності торговця цінними паперами при укладанні договорів купівлі-продажу цінних паперів на фондовій біржі на підставі разових замовлень клієнтів за договорами на брокерське обслуговування – воно було врегульоване рішенням Комісії від 06.11.2012 № 1584 «Про затвердження Порядку та умов провадження торговцем цінними паперами брокерської діяльності за договорами на брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 р. за № 2000/22312.

У той же час, було прийнято ряд системних документів, які покликані забезпечити реалізацію єдиної державної політики щодо функціонування та розвитку фондового ринку в Україні та гарантувати захист учасників торгів та інвесторів від можливих зловживань на ринку цінних паперів. Зокрема, це: рішення Комісії від 18.09.2012 № 1240 «Про затвердження форми Типового договору андеррайтингу», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 листопада 2012 р. за № 1949/22261; рішення Комісії від 13.03.2012 № 394 «Про затвердження Порядку погодження набуття юридичною чи фізичною особою істотної участі у професійному учаснику фондового ринку або збільшення її таким чином, що зазначена особа буде прямо чи опосередковано володіти або контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного (складеного) капіталу такого учасника чи права голосу придбаних акцій (часток) в його органах управління», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 квітня 2012 р. за № 635/20948; рішення Комісії від 10.07.2012 № 952 «Про внесення змін до Порядку формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 липня 2012 р. за № 1251/21563.

У минулому році також тривала робота з удосконалення вимог до професійних учасників фондового ринку та регулювання професійної діяльності торговцями цінними паперами. В результаті Комісія прийняла рішення від 15.11.2011 № 1638 «Про внесення змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 січня 2012 р. за № 114/20427.

Регулювання депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності

Депозитарна діяльність на фондовому ринку у 2012 році була представлена двома депозитаріями. Загальна кількість зберігачів на кінець 2012 року становила **369**. У той же час, кількість реєстраторів зменшилась порівняно з 2011 роком на 54 професійних учасники, або на 28,72 %, та на кінець 2012 року становила 134. Тенденція до значного зменшення кількості реєстраторів є, насамперед, наслідком набрання чинності змінами до законодавства щодо існування акцій виключно в бездокументарній формі.

З метою удосконалення системи державного регулювання депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності, запобігання порушенням законодавства при обслуговуванні обігу цінних паперів Комісією розроблено та прийнято чимало важливих нормативних документів. Відтак, регулятор оновив Положення про депозитарну діяльність та Положення про розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо цінних паперів, врегулював питання, які виникають у зв'язку з припиненням провадження професійної діяльності депозитарію цінних паперів. Також було внесено зміни до порядку переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування, а також удосконалено правила надання професійним учасникам фондового ринку інформації клієнту про фінансові послуги, які він може здійснювати.

Доклала зусиль у 2012 році Комісія і до системи подання адміністративних даних професійних учасників фондового ринку в електронній формі у вигляді електронних документів з використанням системи електронного документообігу відповідно до опису розділів та схем XML файлів. Зокрема, регулятор прийняв три рішення: від 11.09.2012 № 1220 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2012 р. за № 1665/21977; від 11.09.2012 № 1221 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних зберігачами цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2012 р. за № 1666/21978; від 08.05.2012 № 647 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення депозитарної діяльності депозитарієм цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 липня 2012 р. за № 1120/21432.

Регулювання діяльності інституційних інвесторів

Станом на 31.12.2012 року, загальна кількість професійних учасників, які мають ліцензії на здійснення діяльності з управління активами, дорівнювала **358**. Поступово зростає кількість корпоративних та пайових інвестиційних фондів на фондовому ринку: якщо на початку 2012 року Комісією було зареєстровано 1 740 інститутів спільного інвестування (ІСІ), то, станом на кінець минулого року, їх кількість склала 1 904, з яких: 346 – корпоративних інвестиційних фондів (станом на 30.12.2011 – 283) та 1 558 – пайових інвестиційних фонди (станом на 30.12.2011 – 1 457), що свідчить про підвищення довіри та заінтересованості інвесторів до механізмів спільного інвестування.

Комісія приділила увагу актуалізації вимог до діяльності компаній з управління активами інституційних інвесторів. Зокрема, були переглянуті пункти щодо відокремлених структурних підрозділів із проведення внутрішнього аудиту, змісту статуту ліцензіатів, неможливості суміщення трудових відносин фізичними особами-співробітниками ліцензіатів. В результаті Комісія прийняла рішення від 03.07.2012 № 926 «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами)», що було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 липня 2012 р. за № 1232/21544.

Комісія в 2012 році розробила та прийняла низку рішень, які удосконалюють діяльність пайових, корпоративних інвестиційних фондів. Зокрема, Комісія ухвалила зміни до реєстрації регламенту ІСІ та ведення Єдиного державного реєстру ІСІ. Також НКЦПФР затвердила зміни до порядку реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду та акцій корпоративного інвестиційного фонду. Відповідні документи пройшли необхідну процедуру державної реєстрації в Міністерстві юстиції.

Окрім того, регулятор у 2012 році вирішив питання удосконалення системи розкриття інформації компанією з управління активами, удосконалення порядку визначення вартості чистих активів ІСІ та НПФ, а також встановив вимоги до осіб, які здійснюють діяльність з управління активами інституційних інвесторів на НПФ, прийнявши низку регуляторних актів.

Регулювання діяльності управителів іпотечним покриттям

Національна комісія, серед іншого, регулює діяльність з управління іпотечним покриттям - діяльність, що здійснюється управителем іпотечним покриттям від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління іпотечним покриттям та передбачає представництво інтересів власників іпотечних облігацій, здійснення контролю за дотриманням умов заміни іпотечних активів чи включення нових іпотечних активів до складу іпотечного покриття, здійснення контролю за своєчасністю та повнотою здійснення емітентом платежів за звичайними іпотечними облігаціями, забезпечення відповідності іпотечного покриття вимогам законодавства та виконання інших функцій, визначених законодавством.

З метою регулювання цього сегменту фондового ринку регулятор у 2012 році вирішив питання удосконалення системи розкриття інформації управителями іпотечним покриттям. Задля цього було прийнято рішення Комісії від 29.11.2012 № 1693 «Про затвердження Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності управителями іпотечним покриттям», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.12.2012 за № 2117/22429; рішення Комісії від 07.02.2012 № 234 «Про затвердження змін до Порядку та умов видачі ліцензії на провадження діяльності з управління іпотечним покриттям та її анулювання», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2012 за № 327/20640, а також рішення Комісії від 07.02.2012 № 235 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів – діяльності з управління іпотечним покриттям», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2012 р. за № 328/20641.

Пруденційний нагляд на фондовому ринку

Захист прав інвесторів є одним із першочергових завдань діяльності Комісії, а впровадження пруденційного нагляду дає можливість довести, що вітчизняний фондовий ринок контрольований та прозорий.

Зазначимо, що пруденційний нагляд передбачає регулярне проведення оцінки загального фінансового стану фінансової установи, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотримання обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами. Запровадження пруденційного нагляду на ринку цінних паперів – це важливий крок для створення ефективного та ліквідного фондового ринку в Україні. Комісія провела масштабну роботу в цьому напрямі, оскільки для створення нової нормативної бази необхідно було здійснити моніторинг пруденційних аспектів діяльності об'єктів нагляду, а також провести аналіз наявної в регуляторі інформації для визначення пруденційних показників.

У 2012 році фахівцями Комісії спільно з учасниками ринку, з урахуванням їхніх пропозицій та рекомендацій, активно проводилась розробка положень, що урегулюють пруденційний нагляд на фондовому ринку за торговцями цінними паперами, компаніями з управління активами інституційних інвесторів, а також профучасниками, що здійснюють депозитарну діяльність. Як результат плідної роботи, протягом року було прийнято три нормативних документи. Так, вони встановлюють порядок здійснення пруденційного нагляду за вище названими учасниками фондового ринку, визначають основні ризики їх діяльності, а також показники, які будуть застосовуватися для їх вимірювання, що дозволить здійснювати контроль за ліквідністю компаній і можливість прогнозувати майбутній фінансовий стан на основі аналізу отриманої інформації. Крім того, ухвалені документи передбачають встановлення нормативів, які застосовуватимуться для визначення ступенів ризику.

У 2012 році Комісія пройшла один із кількох етапів впровадження пруденційного нагляду на ринку цінних паперів. Робота над розробкою нормативних документів у цьому сегменті триватиме й далі, а контроль за уникненням системних ризиків профучасників має забезпечити надійність усього ринку в цілому.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку

Окрім тісної щоденної роботи з учасниками ринку, Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань фондового ринку. Встановлюючи кваліфікаційні вимоги до осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, Комісія проводить сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення професійної діяльності з цінними паперами в Україні на підприємствах, які мають відповідну ліцензію регулятора, а також анулювання таких сертифікатів.

Так, на базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету - навчально-методичного центру Комісії, створено постійно діючу Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань фондового ринку та корпоративного управління. До складу Ради увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими у регулятора укладений договір про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців.

Система професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях стосовно їх трудової діяльності запроваджена в Україні ще з 1996 року. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку проводиться за типовими програмами навчання фахівців фондового ринку та корпоративного управління, зокрема:

- на право ведення реєстру власників іменних цінних паперів;
- з питань торгівлі цінними паперами;
- з депозитарної діяльності;
- з питань організації торгівлі цінними паперами;
- з управління активами.

Згідно з даними, що надійшли до Комісії від навчальних закладів, станом на 31.12.2012, навчання з питань фондового ринку пройшли **4 812** осіб, атестацію – **2 288** осіб. Крім того, за даними Комісії, всього видано **36 735** сертифікатів на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку, продовжено – 10 696 сертифікатів, у тому числі, у 2012 році Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку було видано 78 сертифікатів, продовжено – 42 сертифікати, а вже Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку видано 2 081 сертифікат. До бюджету України за реєстрацію документів, поданих на сертифікацію, станом на 31.12.2012, надійшло 4,681 млн грн, у тому числі у 2012 році – 990,45 тис. грн.

Правозастосування на ринку цінних паперів

Перш за все, для Комісії одним із важливих напрямів роботи є створення сприятливих умов для правового функціонування фондового ринку. Зокрема, запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення, спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вжиття заходів для їх недопущення у подальшому.

Отже, протягом 2012 року уповноваженими особами Комісії було розглянуто 7 657 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами чого було накладено 6 237 штрафів на загальну суму 48,795 млн грн. До того ж, винесено 991 попередження, анульовано 56 ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також зупинено дію 1 ліцензії, складено 71 протокол про адміністративні правопорушення та закрито 301 справу про правопорушення на фондовому ринку.

Всього за 2012 рік юридичними та фізичними особами за правопорушення на ринку цінних паперів було сплачено штрафів до державного бюджету на загальну суму 3, 225 млн грн.

Слід зазначити, що найбільш типовими порушеннями на ринку цінних паперів є неподання адміністративних даних професійними учасниками фондового ринку, неподання регулярної та особливої інформації емітентами цінних паперів, невиконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери. Крім того, у 2012 році Комісією було виявлено та притягнуто до відповідальності кілька торговців цінними паперами за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку.

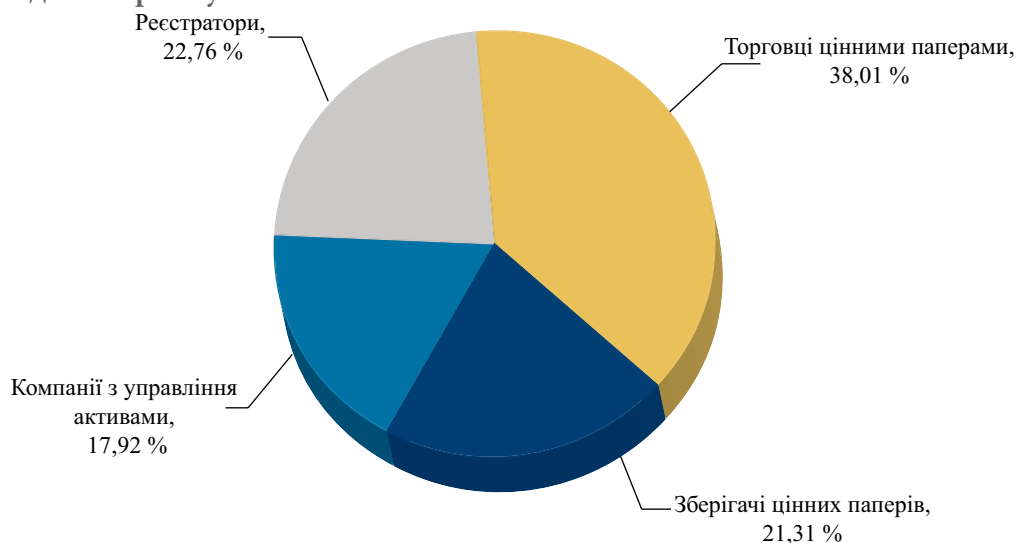
Також варто зауважити, що з метою удосконалення розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів регулятор прийняв рішення № 1470 «Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій» та рішення № 1766 «Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та застосування санкцій», що пройшли процедуру державної реєстрації в Міністерстві юстиції України. Все це має сприяти більш чіткому виявленню правопорушень на ринку цінних паперів та, найголовніше, протидії їм та їх недопущенню у подальшому.

Контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів

Важливим напрямом державного регулювання фондового ринку є контроль за діяльністю учасників ринку цінних паперів та саморегулювних організацій (СРО). В межах цієї роботи протягом 2012 року Комісія провела 545 перевірок щодо дотримання вимог законодавства про цінні папери емітентами цінних паперів, суб'єктами первинного фінансового моніторингу (СПФМ), професійними учасниками фондового ринку та СРО. Зокрема, за результатами проведених регулятором планових та позапланових перевірок в діяльності емітентів виявлено 250 правопорушень. Характерними порушеннями в діяльності емітентів цінних паперів є порушення порядку скликання та проведення загальних зборів акціонерних товариств, порушення встановленого порядку переведення випуску цінних паперів в бездокументарну форму існування та порушення прав акціонерів на отримання інформації.

Також Комісією у 2012 році проведено 239 перевірок професійних учасників фондового ринку, серед яких: 92 перевірки торговців цінними паперами, 51 перевірка зберігачів цінних паперів, 38 перевірок компаній з управління активами та 56 перевірок реєстраторів (**діаграма 58**). Також регулятором здійснено дві перевірки саморегулювних організацій професійних учасників фондового ринку. Окрім того, за результатами проведених планових та позапланових перевірок професійних учасників та СРО виявлено 176 правопорушень.

Діаграма 58. Контрольно-перевірочні заходи, вчинені Комісією у відношенні професійних учасників фондового ринку

Варто зауважити, що найбільш характерними порушеннями в діяльності професійних учасників та СРО є порушення вимог здійснення професійної діяльності та вимог до діяльності СРО, зокрема, правил здійснення операцій за видами діяльності, а також порушення ліцензійних умов провадження професійної діяльності.

Так, Комісією у 2012 році були проведені дослідження на предмет наявності ознак маніпулювання цінами фінансових інструментів в діях учасників торгів, зокрема 7 акціонерних товариств. У відношенні 5 торговців цінними паперами порушено 7 справ про правопорушення на ринку цінних паперів за вчинення умисних дій, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку.

Щодо суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), то Комісією було проведено 178 перевірок. Всього за результатами перевірок СПФМ виявлено 212 правопорушень, а найбільш типовими порушеннями для СПФМ стали неповідомлення Держфінмоніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, порушення строків реєстрації таких фінансових операцій, незабезпечення виявлення цих фінансових операцій та порушення вимог Комісії в частині призначення відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу.

Також одним із заходів контролю, які здійснюється Комісією, є нагляд за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів, а саме: перевірка дотримання вимог законодавства про цінні папери та акціонерні товариства під час реєстрації для участі у загальних зборах, проведенні загальних зборів, голосуванні та підбитті його підсумків за місцем проведення загальних зборів акціонерів

тощо. Протягом 2012 року Комісією здійснено 198 наглядів за реєстрацією акціонерів та проведенням загальних зборів. За останні роки спостерігається тенденція до зменшення зазначеного заходу контролю, що свідчить про зменшення корпоративних конфліктів в акціонерних товариствах, консолідації пакетів акцій у мажоритарних акціонерів.

З метою підвищення ефективності діяльності Комісії у сфері державного контролю на ринку цінних паперів у 2012 році одним із важливих завдань було приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства та запровадження норм, направлених на дерегуляцію підприємницької діяльності, виконання рекомендацій Урядового уповноваженого у справах європейського суду з прав людини.

Протягом 2012 року Комісією було прийнято ряд рішень, які стосуються регулювання діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу, заходів контролю та правозастосування, а саме:

- рішення Комісії №996 «Про затвердження Положення про особливості організації та проведення внутрішнього аудиту (контролю) в професійних учасниках фондового ринку»;
- рішення Комісії №997 «Про затвердження Порядку контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»;
- рішення Комісії №998 «Про затвердження порядку зупинення та поновлення проведення фінансових операцій на ринку цінних паперів суб'єктами первинного фінансового моніторингу»;
- рішення Комісії №1178 «Про затвердження Порядку проведення перевірок діяльності емітентів цінних паперів»;
- рішення Комісії №1179 «Про затвердження Порядку контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку вимог законодавства про цінні папери»;
- рішення Комісії №1518 «Про затвердження Порядку нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків на загальних зборах акціонерних товариств».

Робота Комісії зі зверненнями інвесторів

Захист прав інвесторів на ринку цінних паперів – одне з головних завдань регулятора, і у 2012 році Комісія продовжувала активно працювати над його реалізацією. Виконуючи свої функції, регулятор робив все можливе, аби запобігти виникненню правопорушень, а у разі їх вчинення - вдавався до застосування санкцій.

Важливо зазначити, що у 2012 році НКЦПФР успішно виконала своє зобов'язання щодо відкритості для інвесторів та громадян. Продовжила функціонувати так звана «електронна приймальня», тобто розгляд звернень за допомогою електронної пошти та спеціальна телефонна лінія, основним завданням якої є захист прав та інтересів тощо.

За допомогою цих засобів комунікації у 2012 році до центрального апарату та територіальних органів Комісії надійшло на розгляд 2 483 письмові звернення від фізичних та юридичних осіб щодо порушення їхніх прав та законних інтересів на ринку цінних паперів, проведено 576 особистих прийомів інвесторів.

Варто зазначити, що з року в рік кількість повідомлень про порушення прав інвесторів зменшується (див. щорічну динаміку в **таблиці 43**). Ці позитивні зміни свідчать про правильні законодавчі та нормотворчі кроки Комісії у частині захисту інтересів учасників ринку.

Таблиця 43. Динаміка надходження письмових звернень громадян до Комісії за період з 2004 по 2012 роки

Період	2004-2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість звернень	30 709	6 315	3 509	3 733	3 733	2 483

Основна увага з боку фахівців Комісії в цій сфері приділяється всебічному, своєчасному та кваліфікованому розгляду звернень інвесторів, адекватному реагуванню на виявлені правопорушення на ринку цінних паперів. За час роботи «гарячої» телефонної лінії для звернень громадян можливістю отримати консультацію від фахівців Комісії по телефону скористалося 189 осіб. Враховуючи особливості законодавства про цінні папери та недостатню правову обізнаність населення, спеціалістами

Комісії надавались вичерпні, ґрунтовні відповіді та роз'яснення законодавства. При цьому інформація надавалась у максимально доступній для заявників формі. Заявники завжди мали можливість ознайомитись з матеріалами перевірок своїх звернень, брати участь у перевірці поданих ними заяв тощо.

Найбільш популярним питанням, з якого надходила найбільша кількість скарг упродовж 2012 року (70 % від загальної кількості), було порушення прав міноритарних акціонерів менеджментом акціонерних товариств.

Найбільш характерними порушеннями в цій категорії звернень були:

- порушення права на рівне ставлення до всіх акціонерів;
- порушення права на участь в управлінні акціонерним товариством;
- порушення права на отримання інформації про діяльність акціонерного товариства;
- порушення права акціонера на отримання частини прибутку у вигляді дивідендів;
- порушення прав акціонерів під час додаткового випуску акцій.

Для того, щоб зробити розгляд письмових звернень громадян та основних вимог до організації та проведення особистого прийому громадян більш ефективним, Комісія прийняла кілька регулятивних документів:

- рішення Комісії від 06.11.2012 № 1582 «Інструкція про порядок розгляду звернень громадян в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.11.2012р. за № 1954/22266;
- рішення Комісії від 06.11.2012 № 1581 «Порядок організації та проведення особистого прийому громадян в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.11.2012 р. за № 1936/22248.

Система внутрішнього аудиту

Перш за все, варто зауважити, що Система внутрішнього аудиту як така була розбудована в регуляторі в 2012 році; вона покликана підвищити ефективність управління та є важливою в діяльності органу.

Система внутрішнього аудиту в Комісії охоплює такі основні напрями:

- оцінка діяльності Комісії щодо ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних та річних планах, ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, завдань, визначених актами законодавства, а також ризиків, які негативно впливають на виконання функцій і завдань (аудит ефективності);
- оцінка діяльності Комісії щодо законності та достовірності фінансової і бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку (фінансовий аудит);
- оцінка діяльності Комісії щодо дотримання актів законодавства, планів, процедур, контрактів з питань стану збереження активів, інформації та управління державним майном (аудит відповідності).

З метою належного функціонування системи внутрішнього аудиту Комісією розроблено «Порядок проведення внутрішнього аудиту в центральному апараті і територіальних органах Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, а також на підприємствах та установах, що належать до сфери її управління», який затверджено наказом Голови Комісії від 29.12.2012 за № 1203. Цей документ визначає підходи і процедуру планування, організації, проведення внутрішнього аудиту, підготовки аудиторських звітів, висновків і рекомендацій.

Крім цього, розроблено Програму забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту в управлінні внутрішнього аудиту Комісії на 2013 рік, затверджену Головою Комісії 27.12.2012.

Для запровадження ефективних та результативних механізмів внутрішнього контролю Комісія розробила Тимчасову інструкцію з організації внутрішнього контролю в регуляторі. Цей документ охоплює низку питань, серед яких:

- планування діяльності Комісії;
- управління бюджетними коштами;
- ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності;
- забезпечення захисту активів від втрат;
- цільове і ефективне використання бюджетних коштів;
- надання адміністративних послуг;
- здійснення нормотворчої та наглядової діяльності, юридичного, кадрового забезпечення тощо.

В цілому, Інструкція дає розуміння того, як управляти ризиками, які можуть виникнути в процесі діяльності Комісії, а також яких ефективних заходів впливу необхідно вжити з метою їх мінімізації.

Міжнародна співпраця та євроінтеграція

Комісія здійснює міжнародну діяльність, враховуючи необхідність запровадження в Україні кращих світових стандартів регулювання фондового ринку та розширення співпраці з Європейським Союзом у рамках програми інтеграції України до ЄС та загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин.

Європейська інтеграція

Протягом 2012 року Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні, виконання Загальнодержавної програми адаптації українського законодавства до законодавства ЄС, опрацювання Програми з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зокрема, представники Комісії входять до складу Українських частин Підкомітетів № 1 «Торгівля та інвестиції», № 2 «Економічні та соціальні питання, фінанси та статистика» та № 3 «Політика в сфері підприємств, конкуренція, співробітництво в регуляторній сфері» Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС, і в минулому році вони продовжували постійну роботу в комітетах.

Співробітництво з іноземними регуляторами

У 2012 році Комісія, як і у попередні роки, опікувалася захистом прав інвесторів та вела боротьбу з правопорушеннями на фондовому ринку, більшість з яких набули інтернаціонального характеру. Для виконання цієї місії Комісія уклала Меморандуми про взаєморозуміння з іноземними регуляторами.

Зокрема, відповідні документи були підписані з Національною комісією з фінансового ринку Республіки Молдова, Центральним банком Республіки Вірменія, Національним банком Грузії, Національною комісією з цінних паперів Румунії, Державною службою з регулювання нагляду за фінансовим ринком при Уряді Киргизької Республіки, Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації.

Дмитро Тевелєв, Голова НКЦПФР, та Алекс Гавріла, віце-президент Національної комісії з цінних паперів Румунії, засвідчили свої наміри про співпрацю підписанням Меморандуму та рукописанням

Крім того, велась робота з підготовки текстів Меморандумів до укладання з Установою з фінансового нагляду Єгипту, Управлінням з нагляду за фінансовими послугами Хорватії, Комісією з цінних паперів Йорданії, Департаментом з цінних паперів Міністерства фінансів Республіки Білорусь, Комісією з регулювання цінних паперів Китайської Народної Республіки.

Водночас, незалежно від наявності двостороннього Меморандуму, Комісія намагалася відповідати на запити іноземних регуляторів.

Зокрема, упродовж 2012 року Комісія отримала та надала відповіді на запити Комісії з цінних паперів та бірж Кіпру, Комісії з фінансових послуг Джерсі, Комісії з фінансових послуг Британських Віргінських островів, Управління з Фінансового нагляду Німеччини (BaFin), Управління з фінансового нагляду Польщі, Комісії ринку фінансів і капіталу Латвії, Комісії з цінних паперів Онтаріо, Управління з фінансових послуг Мальти.

Пан Тевелев та Манана Ціцідшвілі, Директор Департаменту нагляду за не фінансовими установами Національного банку Грузії, зосереджені на підписанні Меморандуму про співпрацю

Діяльність в рамках Ради керівників державних органів з регулювання ринку цінних паперів держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав

Комісія входить до складу Ради керівників державних органів з регулювання ринків цінних паперів держав-учасниць СНД та бере активну участь у роботі органу. Так, у 2012 році представники Комісії взяли участь у XIV засіданні Ради керівників, яке відбулось в м. Мінськ (Республіка Білорусь), та у XV засіданні Ради керівників, що відбулось в Ісик-Кульській області (Киргизька Республіка).

Під час XIV засідання Ради керівників були прийняті Рекомендації з гармонізації законодавства держав-учасниць СНД, яким регулюється бухгалтерський облік, аудит і підготовка спеціалістів у цій сфері та Порівняльний аналіз законодавства держав-учасниць СНД, яким регулюються питання підготовки спеціалістів фондового ринку. Обидва документи були розроблені Комісією.

На XV засіданні Ради керівників представники НКЦПФР також висунули пропозицію включити до Плану роботи Ради СНД на 2013 - 2014 роки питання розробки та підготовки Рекомендацій з підвищення фінансової грамотності в державах-учасницях СНД. Відповідний документ має розробити Комісія. Окрім цього, членам Ради керівників було надано для ознайомлення проект Опитувальника з зазначеного питання з метою його розгляду на наступному засіданні Ради керівників.

Діяльність в рамках Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO)

Комісія є постійним членом та єдиним представником від України в IOSCO.

У 2012 році представники Комісії взяли участь в Регіональному технічному семінарі для регуляторів ринків цінних паперів, організованому проектом PFS, USAID, в м. Скоп'є, Республіка Македонія. Під час семінару представники Комісії провели ряд робочих зустрічей з представниками IOSCO. Зазначені зустрічі сприяли налагодженню співробітництва з IOSCO в частині приєднання Комісії до Багатостороннього Меморандуму про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва і обміну інформацією.

Крім того, представники Комісії взяли участь у Щорічній конференції IOSCO - 2012, яка проходила в м. Пекін, КНР. В ході конференції Комісія висловила зацікавленість у проведенні самооцінки українського законодавства з

На регіональному семінарі для керівників регуляторів ринку цінних паперів, що відбувся у вересні 2012 року у Києві, фахівці фондового ринку обговорили актуальні питання його функціонування.

питань регулювання ринку цінних паперів на відповідність Принципам IOSCO.

Комісія разом з проектами PFS та FINREP, USAID, стала організатором заходу «Регіональний семінар для керівників регуляторів ринку цінних паперів – обмін інформацією, міжнародні стандарти та фінансова реформа» за участі експертів IOSCO та навчального центру Toronto Centre. У заході взяли участь представники 13 країн.

Спільно зі Світовим банком Комісія організувала візит експерта IOSCO Річарда Пратта з метою підготовки працівників регулятора до проведення самооцінки українського законодавства з питань регулювання ринку цінних паперів на відповідність Принципам IOSCO. Під час свого перебування у Києві пан Пратта провів ряд зустрічей з учасниками вітчизняного ринку цінних паперів, щоб детально ознайомитися з їх діяльністю.

Міжнародна технічна допомога

У 2012 році НКЦПФР здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проектів:

TAIEX

Експертні місії за темами:

- «Управління ризиками на фондовому ринку»;
- «Консолідований нагляд за фінансовими групами».

Семінари за темами:

- «Недержавні пенсійні фонди»;
- «Інвестиційні компанії та брокерська діяльність».

«Розвиток фінансового сектору» (FINREP), USAID

В рамках дії Проекту FINREP у 2012 році проведено такі заходи:

- навчальний семінар на тему «Запобігання, виявлення, розслідування та застосування санкцій за інсайдерську торгівлю та маніпулювання цінами на фондовому ринку: найкраща міжнародна практика та український досвід» за участю представників НКЦПФР, м. Київ;
- міжнародний круглий стіл «Захист прав споживачів фінансових послуг: міжнародний досвід» відповідно до запрошення Верховної Ради України та Проекту FINREP;
- серія регіональних семінарів на тему «МСФЗ в Україні: правові аспекти і практика застосування», організована та проведена Комісією разом із Федерацією професійних бухгалтерів та аудиторів України та Проектом «Розвиток фінансового сектору»;
- підтримка проведення «Регіонального семінару для керівників регуляторів ринків цінних паперів – обмін інформацією, міжнародні стандарти та фінансова реформа»;
- семінар з розробки нормативних актів Комісії щодо пруденційного нагляду над професійними учасниками фондового ринку.

Крім того, з боку FINREP надавалась експертна допомога з питань захисту прав споживачів фінансових послуг, фінансової грамотності, здійснення пруденційного нагляду на фондовому ринку, профілактики і виявлення маніпулювання ринком та інсайдерської торгівлі, інформаційних технологій на фондовому ринку та діяльності СРО.

«Центр комерційного права», USAID

Співпраця Комісії з Центром комерційного права у 2012 році відбувалась з питань вдосконалення національного законодавства щодо виконавчих органів юридичних осіб, запобігання протиправному поглинанню та захопленню підприємств (запобігання рейдерству) та інших питань, пов'язаних з вдосконаленням корпоративного управління в Україні.

Відтак, Центр комерційного права сприяв участі представників Комісії у VI Міжнародному форумі з корпоративного права.

Крім того, Комісією разом з Центром комерційного права проведено круглі столи та наради щодо законодавчого регулювання припинення та банкрутства акціонерних товариств, аудиторської перевірки фінансової звітності учасників ринку цінних паперів та діяльності територіальних органів НКЦПФР.

Участь у міжнародних заходах

Протягом 2012 року представники Комісії відвідали такі заходи:

- регіональний технічний семінар для регуляторів ринків цінних паперів, Республіка Македонія;
- VIII щорічна конференція «Український інвестиційний саміт», Великобританія;
- Міжнародний Інститут з розвитку ринку цінних паперів, США;
- щорічна конференція IOSCO-2012, КНР;
- XIV засідання Ради СНД та XVII засідання Ради ЄврАзЕС, Республіка Білорусь;

- засідання експертів Євразійської Групи з корпоративного управління для розвитку ринку капіталу, Турецька Республіка;
- робочі зустрічі з представниками ФСФР РФ, ВАТ «Московська біржа ММВБ-РТС» та ТОВ «Центральний Московський Депозитарій», Російська Федерація;
- XV засідання Ради керівників державних органів з регулювання ринку цінних паперів держав-учасниць СНД, Киргизька Республіка;
- робочі зустрічі з представниками Центрального банку Республіки Вірменія, Республіка Вірменія;
- семінар, присвячений потенційним міжнародним компаніям, які здійснюють торги казначейськими облігаціями, та обговорення, пов'язаних з функціонуванням українського ринку цінних паперів, Республіка Польща;
- робочі зустрічі з представниками Дойче Бьорзе, а також обговорення питань клірингових систем, нагляду за ринком та торгових операцій, Федеративна Республіка Німеччина;
- засідання Євразійської Групи з корпоративного управління для розвитку ринку капіталу та обговорення щодо рекомендацій кінцевого Звіту Групи «Ринки капіталу Євразії: два десятиліття реформ», Турецька Республіка.

Взаємодія Комісії із засобами масової інформації та громадськістю

Серед основних завдань Комісії у напрямі комунікацій та зв'язків з громадськістю – підвищення прозорості та відкритості регулятора та його діяльності для ЗМІ та громадськості. Регулятор докладає багато зусиль до інформування усіх необхідних цільових груп про діяльність Комісії, сприяючи при цьому розширенню присутності Комісії в діловому інформаційному полі України.

У 2012 році відділ комунікацій Комісії продовжив ефективну роботу за основними напрямками своєї діяльності. Завдяки чіткому баченню подальшого руху, наявності стратегії розвитку в напрямку комунікацій, в цілому, єдиного розуміння шляхів і принципів роботи, підрозділу вдалося вибудувати повноцінну роботу, без нівелювання будь-якого з векторів і аспектів, упорядкувати комунікаційні процеси в регуляторі, підвищити інформаційну активність Комісії в цілому.

Так, регулятор створив, впровадив та реалізує Комунікаційну стратегію, в якій чітко описані основні канали та форми комунікацій та механізми роботи. Серед важливих новацій 2012 року у напрямі комунікацій - впровадження нового формату комунікації зі ЗМІ, традиційних щомісячних прес-зустрічей, використання нестандартних підходів до організації заходів, зміцнення відносин зі ЗМІ, колегами з державних органів та учасників ринку, що сприяє більш тісній та ефективній співпраці.

У минулому році прес-служба Комісії використовувала як традиційні, так і інноваційні канали висвітлення діяльності Комісії, такі як новини, аналітичні матеріали та коментарі, організовувала

Дмитро Тевелев, Голова НКЦПФР, та Анатолій Амелін, Член Комісії, перед своїми виступами обговорюють програму Першого форуму корпоративних секретарів

інтерв'ю та прес-заходи, ініціювала зйомку відеосюжетів тощо. Керівники Комісії виступали на ключових профільних заходах (конференції, форуми, саміти тощо). Окрім того, регулятор має свої екаунти та шанувальників у популярних соціальних мережах, як то: Facebook, Twitter, Youtube, активно використовуючи і ці канали комунікацій.

Традиційно Комісія брала активну участь у заходах, спрямованих на підвищення обізнаності професійних учасників та широких верств населення з питань функціонування фондового ринку. З цією метою регулятор підтримував ті чи інші ініціативи учасників ринку, беручи участь у конференціях, самітах, конгресах, форумах та інших зустрічах єдиномудців. Деякі, найбільш

Очільник регулятора привітав учасників «Біржової універсиади» та побажав їм наснаги

значущі з них, Комісія особливо підтримувала. Так, у січні - березні 2012 року під патронатом НКЦПФР пройшов перший унікальний турнір з інтернет-трейдингу серед студентів, «Біржова універсиада», а в листопаді минулого року за підтримки регулятора було організовано Перший всеукраїнський форум корпоративних секретарів.

Намагаючись всебічно та безперервно висвітлювати свою діяльність, ми ведемо постійний діалог із суспільством та певні, що це і є запорукою довіри до регулятора з боку громадськості та учасників ринку. Лише відкритий та налаштований на спілкування інститут державного управління може реалізувати покладені на нього завдання із розвитку вітчизняного фондового ринку.

Інформаційні технології на фондовому ринку

Інформаційні технології на сьогоднішній день стали важливим елементом, без якого неможливо уявити функціонування сучасного суспільства. Враховуючи це, Комісія застосовує у своїй роботі лише новітні інформаційні технології, що сприяє встановленню нерозривного зв'язку між регулятором та учасниками ринку, міністерствами та відомствами, засобами масової інформації та громадськістю в цілому.

Шлях інформаційної відкритості в діяльності, який вже багато років як сповідує Комісія, передбачає, зокрема, використання НКЦПФР власного офіційного веб-сайту (<http://www.nssmc.gov.ua>) для розміщення інформації про свою діяльність, про стан розвитку фондового ринку України, а також для надання послуг і забезпечення інтерактивного інформаційного обслуговування учасників ринку цінних паперів, інших підприємств та організацій, громадян. Упродовж 2012 року, згідно з орієнтовними даними, веб-сайт Комісії відвідало близько 96 тисяч користувачів.

Задля зручності учасників ринку з 2008 року в Комісії функціонує автоматизована система «Реєстр ліцензованих учасників фондового ринку», що дозволяє подавати заявникам інформацію в електронному вигляді для отримання ліцензії за допомогою засобів Інтернет (через офіційний веб-сайт Комісії). Окрім того, успішно функціонують розроблені силами фахівців регулятора програмні засоби «Реєстр правопорушень на ринку цінних паперів» та програма підготовки та подання територіальними органами щомісячної звітності до центрального апарату Комісії. Також необхідно акцентувати увагу на створеному Державному реєстрі випусків цінних паперів, доступ до якого є абсолютно вільним та надається в онлайн-режимі через офіційний веб-сайт Комісії.

У той же час, потрібно звернути увагу на найважливішу ініціативу Комісії в 2012 році у напрямі інформаційних технологій та подачі звітності. З метою створення сучасної моделі документообігу між учасниками фондового ринку та Комісією регулятор зробив можливою подачу різних форм звітності в електронному форматі, що є не тільки сучасним та мобільним, але й швидким, комфортним та безпечним способом комунікації між Комісією та ринком. Тепер усі учасники фондового ринку можуть не передавати регулятору звітність у паперовій формі, користуючись перевагами нового формату передачі даних.

Окрім того, 2012 рік в напрямі інформаційних технологій ознаменувався впровадженням відкритого формату передачі даних у електронному вигляді між Комісією та учасниками ринку на основі специфікації eXtensible Markup Language (XML), що є сучасним, поширеним, зручним для усіх учасників процесу та, найголовніше, надійним для передачі даних.

Завдяки співпраці Комісії з Державною установою «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» успішно функціонує Загальнодоступна інформаційна база даних Комісії про ринок цінних паперів (<http://www.stockmarket.gov.ua>) та створено Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів - інтернет-портал www.smida.gov.ua, який надає доступ до інформації про акціонерні товариства та професійних учасників фондового ринку України.

В рамках укладеного Меморандуму між Комісією та Проектом USAID «Розвиток ринків капіталу» впроваджено Електронну систему комплексного розкриття інформації емітентами цінних паперів (ЕСКРІН), у межах якого функціонує веб-сайт <http://escrin.nssmc.gov.ua>. ЕСКРІН є частиною інформаційного ресурсу загальнодоступної інформаційної бази даних НКЦПФР, де розміщується інформація про діяльність емітентів цінних паперів. Доступ до інформації, розміщеної в ЕСКРІН, є безкоштовним та відкритим.

Комісія стурбована прозорістю процесів, що відбуваються на фондовому ринку, тому для забезпечення постійного нагляду за діяльністю його учасників та своєчасного виявлення негативних тенденцій регулятор схвалив Концепцію модернізації Системи моніторингу фондового ринку, впровадження пруденційного нагляду і забезпечення електронного документообігу в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку.

До того ж, в рамках удосконалення вимог до програмних продуктів на фондовому ринку Комісія прийняла рішення №1342, датоване 02.10.2012, «Про затвердження Вимог до програмних продуктів на фондовому ринку». Воно було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 жовтня 2012 р. за №1760/22072.

Наступним етапом розвитку інформаційної системи Комісії є подальша стандартизація процедур роботи з інформацією, технологічних рішень, розвиток внутрішнього електронного документообігу, електронної взаємодії із державними органами влади та учасниками фондового ринку.

Робота з кадровим складом Комісії та протидія корупції

Кадрова політика в Комісії є одним із провідних напрямів діяльності регулятора, що охоплює розробку організаційних принципів роботи з кадрами, формування і раціональне використання людських ресурсів, забезпечення ефективного розвитку кадрового потенціалу.

Гранична чисельність працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку становить 575 штатних одиниць (центральный апарат - 280 шт. од., територіальні органи - 295 шт. од.).

Кількісний склад працівників Комісії відображено в **таблиці 44**.

Таблиця 44. Кількісний склад працівників Комісії та їх розподіл за статтю станом на 31.12.2012 року

№ з/п	Показники	Кількість осіб територіальних органів	Кількість осіб центрального апарату	Усього
1	Штатна чисельність	295 шт.од.	280 шт.од.	575 шт.од.
2	Фактична чисельність	242	249	491
3	Облікова чисельність	280	268	548
3.1	з них чоловіки	69	74	143
3.2	жінки	211	194	405
4	Кількість осіб, які займають посади	280	266	546
4.1	Керівників	72	83	155
4.1.1	з них чоловіки	25	26	51
4.1.2	жінки	47	57	104
4.2	Спеціалістів	208	183	391
4.2.1	з них чоловіки	44	48	92
4.2.2	жінки	164	135	299

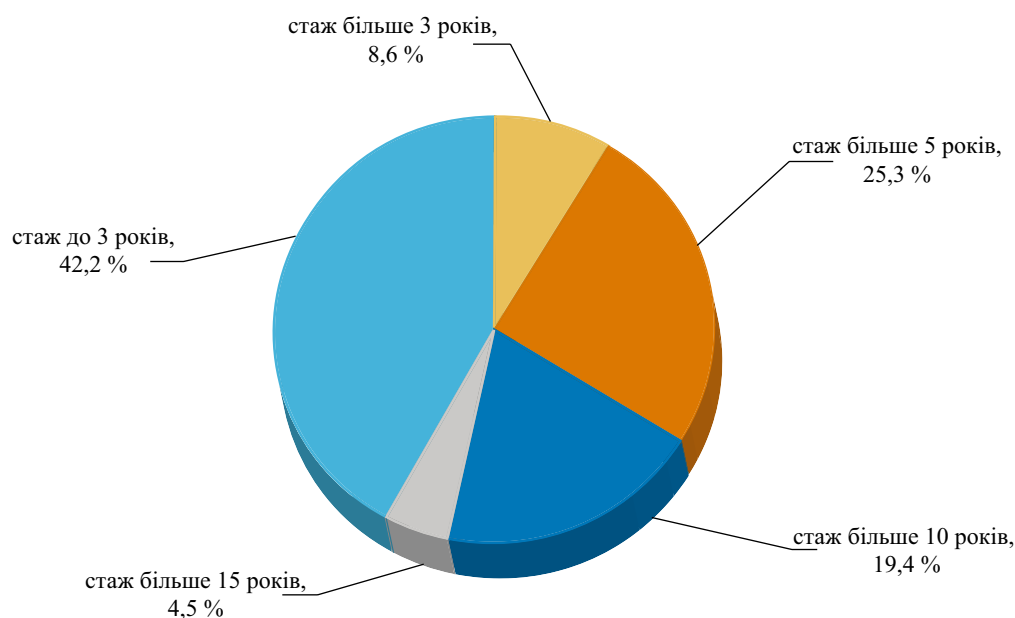
Якісний склад працівників

Аналіз складу працівників системи Комісії показує, що 73,9 % (405 осіб) становлять жінки, відповідно 26,09 % (143 осіб) – чоловіки. При цьому переважну більшість керівних посад як в центральному апараті, так і в територіальних органах Комісії займають також жінки: 68,67 % у центральному апараті та 65,28 % у територіальних органах від загальної кількості керівників; чоловіки, в той же час, на керівних посадах займають 31,33 % позицій у центральному апараті та 34,72 % у територіальних органах від загальної кількості керівників.

Розподіл працівників Комісії за віком показує, що їх чисельність віком до 35 років складає по центральному апарату 66,42 % (178 осіб), у територіальних органах – 55,36 % (155 осіб); віком від 35 років до пенсійного віку: у центральному апараті – 33,58 % (90 осіб), у територіальних органах – 44,64 % (125 осіб). Досить значний показник осіб до 35 років, що складає 60,76 % (333 особи) від облікової чисельності працівників Комісії, свідчить про ефективну роботу щодо добору молодих кадрів для роботи на державній службі (**діаграма 59**).

У цілому колектив Комісії сформовано з досвідчених професіоналів та молодих перспективних працівників, які добре орієнтуються в реаліях сучасного життя.

Діаграма 59. Розподіл працівників центрального апарату Комісії за стажом роботи у регуляторі ринку цінних паперів в Україні станом на 31.12.2012 року

Серед працівників центрального апарату 95,9 % (257 осіб) від облікової чисельності мають повну вищу освіту, 4,1 % (11 осіб) мають неповну, базову вищу освіту, з яких 5 осіб продовжують навчатися, здобуваючи повну вищу освіту.

У територіальних органах повну вищу освіту мають 270 працівників, що становить 96,43 % від облікової чисельності, та 2 особи наразі навчаються. Науковий ступінь мають 3 працівники центрального апарату та 2 працівники з територіальних органів. Вчене звання мають 2 працівники центрального апарату та 1 працівник територіального органу.

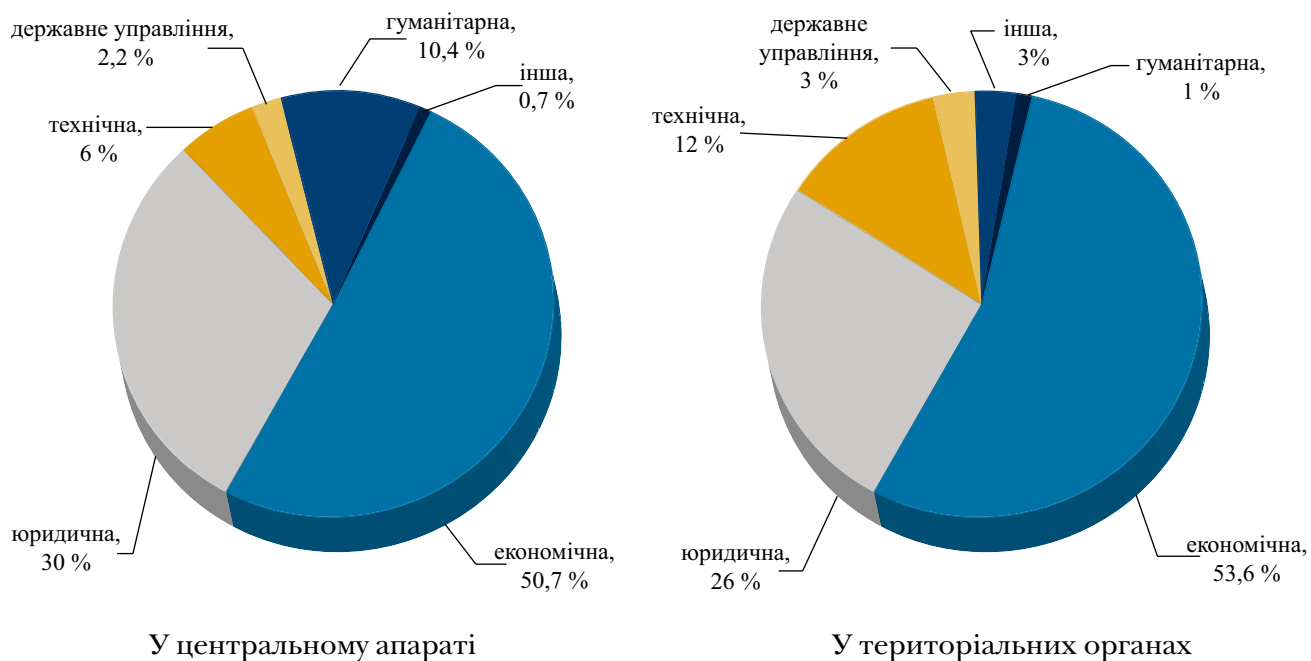
Напрями освіти працівників системи Комісії наведено в **діаграмі 60**.

Проведення організаційних заходів з підвищення кваліфікації державних службовців в Комісії знаходиться на постійному контролі в кадровій службі (**див. таблицю 45**).

Формування складу державних службовців у Комісії здійснюється шляхом конкурсного відбору, за допомогою проходження особами стажування та призначенням осіб з кадрового резерву відповідно до нормативно-правових актів Уряду та відповідних наказів Комісії (**див. таблицю 46**).

Одним із найпоказовіших критеріїв кадрової політики є рівень плинності кадрів. Враховуючи показники минулого, 2012, року, у центральному апараті Комісії звільнилось 15 осіб, що складає 5,6 % від облікової чисельності. Отже, можна вважати, що рівень плинності кадрів у центральному апараті є природнім, що сприяє своєчасному оновленню колективу і не вимагає особливих заходів з боку керівництва та кадрової служби. Це є результатом вдалої кадрової політики керівництва Комісії, що включає поліпшення таких факторів, як умови праці, психологічний клімат, дотримання умов трудового законодавства, оплата праці, чому сприяло укладання колективного договору, затвердження правил внутрішнього трудового розпорядку тощо.

Діаграма 60. Напрями освіти працівників системи Комісії станом на 31.12.2012 року

Таблиця 45. Інформація про підвищення кваліфікації державних службовців Комісії у 2012 році

	Фактично працюючих осіб	З них підвищили кваліфікацію (за наказами)		в т.ч. I-IV кат.	За професійними програмами (за наказами)		За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)		За іншими видами навчання (за наказами)	
		осіб	%		Усього	із них I-IV кат.	Усього	із них I-IV кат.	Усього	із них I-IV кат.
Центральний апарат	249	240	96,4	96	40	12	200	92	-	-
Територіальні органи	242	51	21,3	19	18	8	32	10	1	1
Усього	491	291	59,6	115	58	20	232	102	1	1

Таблиця 46. Інформація про призначення державних службовців Комісії у 2012 році

	Облікова чисельність державних службовців	Всього призначено, осіб	З них:									
			На конкурсній основі		За результатами стажування		З кадрового резерву		За переведенням		За іншою процедурою	
			Всього	із них I-IV кат.	Всього	із них I-IV кат.	Всього	із них I-IV кат.	Всього	із них I-IV кат.	Всього	із них I-IV кат.
Центральний апарат	266	276	35	0	16	5	9	1	214	72	2	2
Територіальні органи	280	298	34	0	3	2	7	0	254	27	0	0
Всього	546	574	69	0	19	7	16	1	468	99	2	2

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку продовжувалось здійснення заходів у 2012 році щодо попередження корупційних діянь та проявів серед державних службовців Комісії. Протягом звітного періоду було розроблено:

- плани роботи з питань організації запобігання та протидії корупції у Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку на I та II півріччя 2012 року;
- план заходів з реалізації Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у 2012 році;
- переліки посад державних службовців центрального апарату та територіальних органів НКЦПФР, які працюють у сферах, де існує високий ризик прояву корупції;
- план процедурних заходів щодо запобігання проявам корупції у процесі виконання працівниками центрального апарату НКЦПФР, посади яких віднесено до переліку посад, де існує високий ризик прояву корупції, службових обов'язків на 2013 рік.

За звітний період було підготовлено та надіслано до відповідних органів державної влади 555 запитів про перевірку відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття відповідних посад, за результатами проведеної роботи у 2012 році було призначено на посади державних службовців 64 особи.

З метою поширення знань щодо застосування антикорупційного законодавства протягом 2012 року організовувалися навчальні семінари, лекції, наради, у яких взяв участь 51 держаний службовець.

Постійне вдосконалення таких форм кадрової роботи, як прозорість у проведенні іспиту на заміщення вакантних посад державних службовців, проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань, підвищення кваліфікації працівників та здійснення кадровою службою інших заходів, сприятиме підвищенню прозорості та відкритості у реалізації кадрової політики, а також успішній реалізації покладених на Комісію завдань.

Діяльність територіальних органів Комісії

Відомо, що Комісія здійснює свої повноваження через центральний апарат та територіальні органи. У 2012 році регулятор прийняв низку рішень, відповідно до яких замість 26 територіальних органів було утворено 10. Серед них:

- **Кримське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Сімферополь, повноваження поширюються на Автономну Республіку Крим та м. Севастополь;
- **Західне територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Львів, повноваження поширюються на Львівську, Волинську, Рівненську та Закарпатську області;
- **Прикарпатське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Івано-Франківськ, повноваження поширюються на Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку та Хмельницьку області;
- **Центральний територіальний департамент НКЦПФР**, центр розміщення – м. Київ, повноваження поширюються на м. Київ, Київську, Вінницьку, Житомирську, Чернігівську та Черкаську області;
- **Східне територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Харків, повноваження поширюються на Харківську та Сумську області;
- **Полтавське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Полтава, повноваження поширюються на Полтавську область;
- **Дніпровське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Дніпропетровськ, повноваження поширюються на Дніпропетровську та Запорізьку області;
- **Одеське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Одеса, повноваження поширюються на Одеську область;
- **Донбаське територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Донецьк, повноваження поширюються на Донецьку та Луганську області;
- **Південне територіальне управління НКЦПФР**, центр розміщення – м. Миколаїв, повноваження поширюються на Миколаївську, Херсонську та Кіровоградську області.

Пріоритетними напрямками роботи територіальних органів Комісії традиційно є забезпечення стабільності та прозорості на ринку цінних паперів, здійснення державного регулювання та контролю за діяльністю учасників ринку, сприяння розвитку фондового ринку. В межах своїх повноважень територіальні органи Комісії здійснюють в регіонах державне регулювання та контроль за випуском

цінних паперів, додержанням вимог законодавства в цій сфері, забезпечують контроль за діяльністю емітентів цінних паперів, професійних учасників ринку цінних паперів, інститутів спільного інвестування та інші завдання. В 2012 році, як і раніше, робота територіальних органів була спрямована на підвищення рівня корпоративної культури, усвідомлення необхідності прозорого розкриття своєчасної, достовірної та вичерпної інформації перед власниками цінних паперів і потенційними інвесторами для здійснення ними об'єктивної оцінки фінансово-економічного стану емітента.

Більшість керівників територіальних органів Комісії стали ініціаторами створення при державних адміністраціях та безпосередніми учасниками аналітичних і робочих груп, консультативних рад з питань розвитку фондового ринку та корпоративного управління. Адже співпраця територіальних органів Комісії з обласними державними, місцевими державними органами дозволяє проводити спільну регіональну політику, розвивати інвестиційні процеси, захищати права інвесторів.

Перспективи на 2013 рік

Головні цілі та орієнтири регулятора на 2013-ий рік залишаються незмінними - це, як і раніше, збільшення капіталізації та ліквідності фондового ринку, удосконалення ринкової інфраструктури, актуалізація механізмів захисту прав інвесторів, а також покращення умов і правил державного регулювання та нагляду на фондовому ринку.

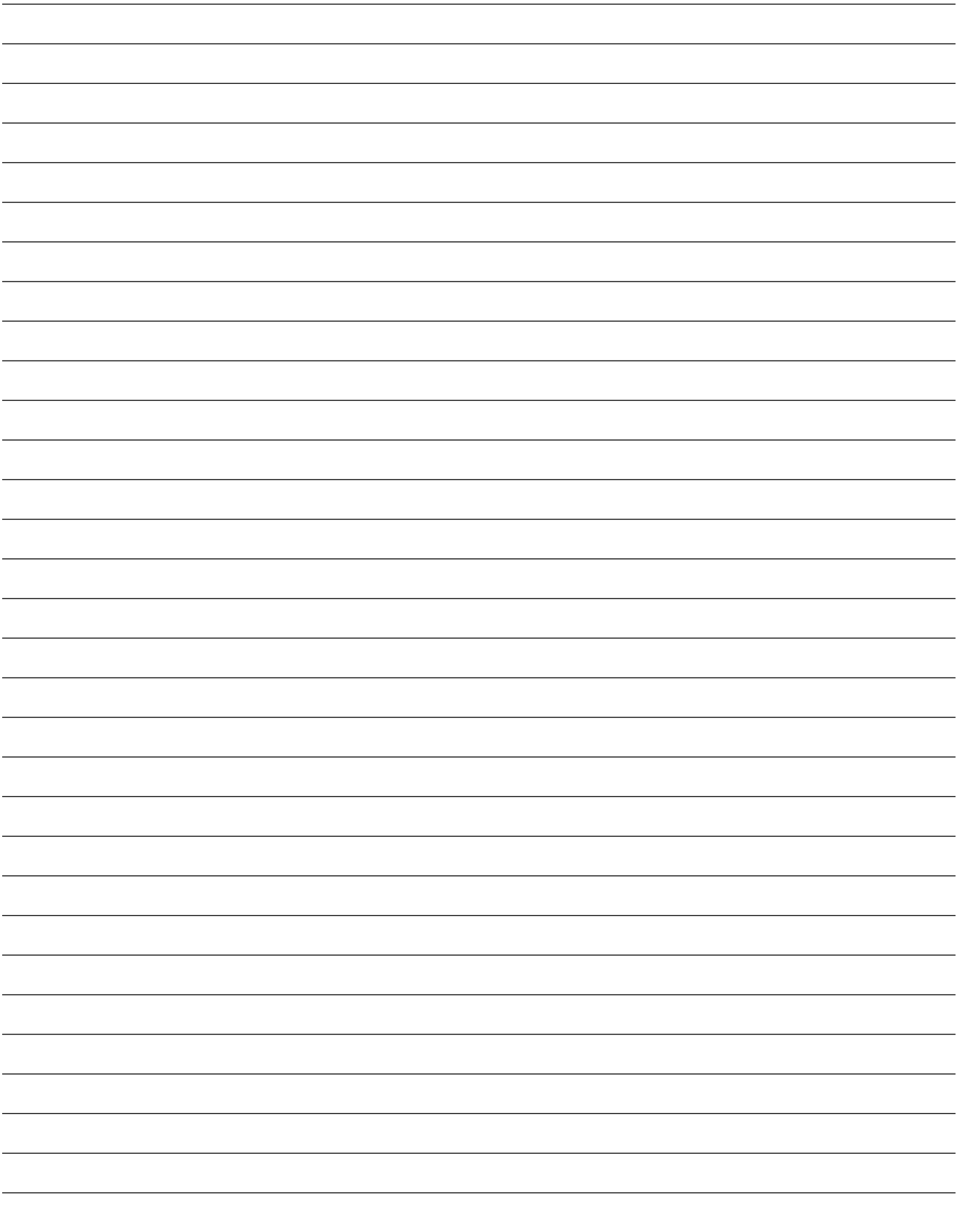
Регулятор, як завжди, буде докладати значних зусиль до вдосконалення законодавства про ринок цінних паперів - Комісією заплановано підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах, і в рамках цієї роботи в поточному році регулятор працюватиме над законопроектом щодо обов'язкового продажу акцій міноритарних акціонерів на вимогу акціонера, який є власником 95 і більше відсотків акцій акціонерного товариства. До того ж, вочевидь, цього року законотворче втілення знайде запропонована Комісією ініціатива про впровадження інституту похідного позову. Також регулятор планує на законодавчому рівні визначити поняття «кваліфіковані інвестори» та внести зміни до Податкового кодексу щодо податкового обліку операцій з деривативами, цінними паперами та оподаткування клірингової діяльності.

Другий важливий для Комісії напрямок, який регулятор розвиватиме у 2013 році, в тому числі на законодавчому рівні, - інструментальний. Говорячи про ці законотворчі ініціативи, варто відзначити, що можна буде очікувати прийняття законів про розвиток ринку облігацій, про деривативи та про внесення змін до законодавства про акціонерні товариства. Зміни в останній документ стосуватимуться захисту прав інвесторів, а також уточнення низки норм, які є на даний момент недосконалими.

Крім того, варто акцентувати увагу на необхідності імплементації законодавства про депозитарну систему в Україні. Так, до жовтня 2013 року регулятор фондового ринку має забезпечити своєчасну, якісну та ефективну роботу Центрального депозитарію, тому наразі спрямовує сили на виконання цього завдання. Ще одним важливим аспектом діяльності НКЦПФР, напевно, стане супроводження допуску цінних паперів іноземних емітентів з активами в Україні для обігу на вітчизняних фондових біржах та виходу цінних паперів вітчизняних компаній на зарубіжні фондові майданчики - відповідні документи вже прийняті Комісією та набули чинності.

В наступному році на регулятор чекає багато нових та цікавих проєктів. НКЦПФР прагне розвивати вітчизняний фондовий ринок, а також активно взаємодіяти з його учасниками. Адже, тільки знаходячись у постійному діалозі та розуміючи потреби ринку, можна ініціювати дійсно якісні зміни, які до того ж можна буде назвати інноваційними.

[illegible]

[illegible]

Значущі події 2012 року в житті регулятора

12.01.2012 – НКЦПФР стала до виконання своїх функцій та повноважень, визначених Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та Указом Президента України від 23.11.11 № 1063/2011 «Про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку»

13.02.2012 – НКЦПФР підписала протокол про співпрацю з Проектом технічної допомоги USAID «Розвиток фінансового сектору»

24.02.2012 - НКЦПФР долучилася до Меморандуму про співробітництво та координацію дій щодо застосування в Україні МСФЗ

28.03.2012 – НКЦПФР нагородила переможців конкурсу «Біржова Універсіада», який пройшов уперше під патронатом Комісії

13-17.05.2012 – НКЦПФР взяла участь у Щорічній конференції IOSCO (International Organization of Securities Commissions) у Пекіні

21.05.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Національною комісією з фінансового ринку Республіки Молдова

25.05.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» щодо захисту майнових інтересів учасників строкових ІСІ» (№4854-VI)

05.06.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Центральним банком Вірменії

04.07.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства про цінні папери» (№5042-VI)

05.07.2012 – Парламент прийняв Закон «Про інститути спільного інвестування» (№5080-VI)

06.07.2012 – Верховна Рада України прийняла Закон «Про депозитарну систему України» (№5178-VI)

16-17.07.2012 - НКЦПФР провела зустріч з Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації, Московською біржею та Центральним Московським Депозитарієм, на якій сторони домовилися про проведення пілотного проекту з подвійного лістингу

30.07.2012 – Парламент прийняв Закон «Про внесення змін до Закону України «Про іпотечні облігації» щодо випуску та обігу іпотечних облігацій» (№5192-VI)

11.09.2012 - НКЦПФР підписала двосторонні меморандуми про взаєморозуміння та обмін інформацією з Національним банком Грузії та Національною комісією з цінних паперів Румунії

05.10.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Державною службою регулювання та нагляду за фінансовим ринком при Уряді Киргизької Республіки

10.10.2012 - НКЦПФР підписала двосторонній меморандум про взаєморозуміння та обмін інформацією з Федеральною службою з фінансових ринків Російської Федерації

07.11.2012 – за підтримки НКЦПФР відбувся Перший Всеукраїнський Форум корпоративних секретарів

